

professorat i escolars

2011 | 2012

educArt

Activitats per nivells educatius

Infantil	002
Primària	003
ESO	004
Batxillerat	005
Prepara la teva visita	006
Formació i assessorament	007
Recursos educatius	008
Projectes amb les escoles	010

M^NAC

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

Infantil

So i color

026

Històries en relleu

105

Dansa de fades
i follets

105

Què indiquen les icones

Visites comentades: un educador condueix el grup i dialoga amb ell a partir d'una selecció d'obres de les col·leccions o de les exposicions temporals

Visites dinamitzades: l'educador utilitza durant la visita recursos (imatges, objectes...) i estratègies diverses (jocs d'empatia...)

Visites taller: després de la visita a les sales, s'exploren els continguts de manera creativa al taller

Què indiquen els colors

Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic

Activitat a la Col·lecció d'Art Gòtic

Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic i Gòtic

Activitat a la Col·lecció d'Art del Renaixement i el Barroc

Activitat a la Col·lecció d'Art Modern

Activitat a diverses col·leccions del Museu

Primària

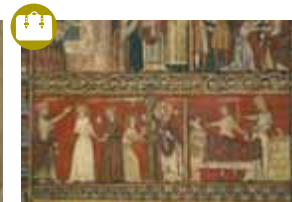
Una passejada pel romànic 016

El bestiar 025

Art medieval 031

Qui són tots aquests sants? 041

Pintors amb ofici 055

Retrats 075

EmocionAR-Te 092

Conèixer un artista: Santiago Rusiñol 100

Històries en relleu 105

Natura màgica 120

Cossos de tota mena 110

Modernisme, un art total 124

L'hora blava 130

Què indiquen les icones

Visites comentades: un educador condueix el grup i dialoga amb ell a partir d'una selecció d'obres de les col·leccions o de les exposicions temporals

Visites dinamitzades: l'educador utilitza durant la visita recursos (imatges, objectes...) i estratègies diverses (jocs d'empatia...)

Visites taller: després de la visita a les sales, s'exploren els continguts de manera creativa al taller

Què indiquen els colors

Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic

Activitat a la Col·lecció d'Art Gòtic

Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic i Gòtic

Activitat a la Col·lecció d'Art del Renaixement i el Barroc

Activitat a la Col·lecció d'Art Modern

Activitat a diverses col·leccions del Museu

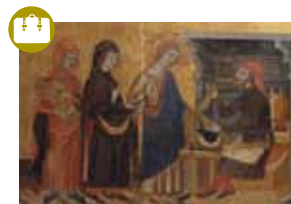
ESO

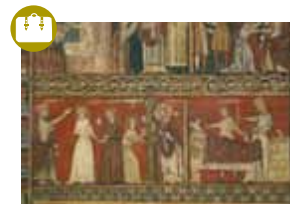
Una passejada pel romànic 016

Art medieval 031

Testimonis de la història 036

Qui són tots aquests sants? 041

Què ens diuen les imatges? 049

Pintors amb ofici 055

Una passejada pel gòtic 061

L'art modern 080

El modernisme a Catalunya 086

Conèixer un artista: Santiago Rusiñol 100

El cos en l'escultura: del realisme a l'abstracció 136

Visita comentada a les exposicions temporals 154

Què indiquen les icones

Visites comentades: un educador condueix el grup i dialoga amb ell a partir d'una selecció d'obres de les col·leccions o de les exposicions temporals

Visites dinamitzades: l'educador utilitza durant la visita recursos (imatges, objectes...) i estratègies diverses (jocs d'empatia...)

Visites taller: després de la visita a les sales, s'exploren els continguts de manera creativa al taller

Què indiquen els colors

Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic

Activitat a la Col·lecció d'Art Gòtic

Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic i Gòtic

Activitat a la Col·lecció d'Art del Renaixement i el Barroc

Activitat a la Col·lecció d'Art Modern

Activitat a diverses col·leccions del Museu

Batxillerat

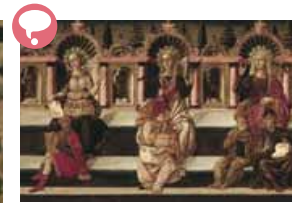
Una passejada pel romànic 016

Art medieval 031

Una passejada pel gòtic 061

Renaixement i barroc 067

L'art modern 080

El modernisme a Catalunya 086

El cos en l'escultura: del realisme a l'abstracció 136

Itinerari de selectivitat 141

1.000 anys d'art 147

Visita comentada a les exposicions temporals 154

Què indiquen les icones

- Visites comentades: un educador condueix el grup i dialoga amb ell a partir d'una selecció d'obres de les col·leccions o de les exposicions temporals
- Visites dinamitzades: l'educador utilitza durant la visita recursos (imatges, objectes...) i estratègies diverses (jocs d'empatia...)
- Visites taller: després de la visita a les sales, s'exploren els continguts de manera creativa al taller

Què indiquen els colors

- Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic
- Activitat a la Col·lecció d'Art Gòtic
- Activitat a la Col·lecció d'Art Romànic i Gòtic
- Activitat a la Col·lecció d'Art del Renaixement i el Barroc
- Activitat a la Col·lecció d'Art Modern
- Activitat a diverses col·leccions del Museu

Prepara la teva visita

Abans de venir al Museu

Planifiqueu la vostra reserva

- Escolliu l'activitat que més us interessi
- Feu la reserva amb temps suficient.
Tel. 93 622 03 75, grups@mnac.cat
- Disposeu de dates alternatives quan truqueu per fer la reserva de la vostra visita
- Comuniqueu a qui fa la reserva les característiques del vostre grup

Alumnes amb necessitats educatives especials

Si teniu alumnes amb necessitats educatives especials o sou una escola d'Educació Especial us recomanem que truqueu al Departament d'Educació abans de fer la vostra visita per tal d'adaptar els continguts, les metodologies i l'itinerari de l'activitat que heu escollit.

Un cop arribats al Museu

Arribada i entrada

- Us recomanem que arribeu 15 minuts abans d'iniciar la vostra activitat. Si arribeu tard truqueu al telèfon de reserves 93 622 03 75.
- Tingueu en compte que si arribeu tard la vostra educadora haurà d'adaptar la visita al temps estipulat.
- Al taulell d'Acollida de Grups, al vestíbul del Museu, us rebrà una persona que us indicarà els passos que cal seguir abans d'entrar a les sales.
- Presenteu la carta de confirmació de la visita que heu rebut després de fer la vostra reserva. A la carta s'especifica l'activitat escollida, la data, l'horari, l'import i el nombre d'alumnes i acompanyants.
- El pagament es farà el mateix dia de la visita a les taquilles del Museu, en metàl·lic o amb taló.

Guarda-roba

- Al guarda-roba teniu a la vostra disposició guixetes i calaixos on haureu de deixar les bosses, les motxilles i els paraigües.

Educadors i acompanyants

- Si l'heu sol·licitat, la persona d'acollida us posarà en contacte amb l'educador guia del Museu que us acompanyarà durant la visita, a qui podeu comentar els aspectes que més us interessi destacar.
- Els docents i els acompanyats adults són responsables en tot moment dels seus estudiants i han de restar sempre amb el grup.

Normativa a les sales

- Heu de tenir en compte que a les sales no està permès menjar, beure, fumar, fer fotografies amb flash, filmar en vídeo, parlar per telèfon mòbil, ni tocar els objectes.
- Per dibuixar podeu fer servir llapis però no són permeses les ceres, els pastels o els bolígrafs.
- No podem donar absoluta garantia que alguna de les obres que formen part del vostre recorregut falti el dia de la vostra visita donat que en ocasions es desmunten temporalment de les sales d'exposició permanent.

Formació i assessorament del professorat

Atenció personalitzada

El Departament d'Educació del MNAC està a la vostra disposició i us atindrà de manera personalitzada en qualsevol qüestió relativa a les activitats del Programa d'Activitats Educatives o bé a les col·leccions del Museu i la seva utilització en l'àmbit educatiu.

Horari d'atenció

Per concertar visita podeu trucar al telèfon 93 622 03 60, o bé enviar un correu electrònic a l'adreça educacio@mnac.cat.

Cursos i jornades de formació

El Departament d'Educació del MNAC organitza anualment cursos i jornades de formació del professorat, l'objectiu fonamental dels quals és donar suport a la formació permanent del professorat en entorns que no són pròpiament els escolars.

Escola de Tardor

Programació:

Històries en relleu

(Educació Infantil i 1r curs de Primària)

8 d'octubre de 2011, de 10 a 14 h

Formadors: Elena García, Pilar San José i Esther Fuertes

L'hora blava. Santiago Rusiñol, de la pintura al teatre

(Educació Primària i Educació Secundària)

15 d'octubre de 2011, de 10 a 14 h

Formadors: Sandra Figueras i Esther Fuertes

Dansa de fades i follets

(Educació Infantil)

22 d'octubre de 2011, de 10 a 14 h

Formadora: Helena Garrabou

So i color. Aproximació a l'art romànic

(Educació Infantil)

5 de novembre de 2011, de 10 a 14 h

Formadors: Lluís Vallvé, Teresa Malagarriga

Informació MNAC

Tel. 93 622 03 75

infomnac@mnac.cat

www.mnac.cat

Estiu d'Art al MNAC

En col·laboració amb l'Associació de Mestres Rosa Sensat

Programació i dates:

Per tenir informació completa dels continguts dels cursos consulteu la nostra pàgina web i la de l'Associació de Mestres Rosa Sensat. Els cursos es realitzaran durant la primera quinzena de juliol en el context de l'Escola d'Estiu 2011-2012.

Informació i inscripcions

Associació de mestres Rosa Sensat

Tel. 93 481 73 73 www.rosasensat.org

Recursos educatius

El Departament posa a disposició dels docents diferents recursos educatius sobre artistes, moviments artístics i temes monogràfics diversos relacionats amb les col·leccions del Museu o amb les exposicions temporals que ofereixen propostes per treballar a l'aula:

Sobre artistes				
Juli González		dossier	Educació Primària i Educació Secundària	 PDF (6,02 MB)
15 veus sobre Juli González		vídeo	Educació Primària i Educació Secundària	Disponible en breu
L'hora blava. Santiago Rusiñol, de la pintura al teatre		dossier + pwp amb imatges de les obres	Educació Primària i Educació Secundària	 PDF (6,08 MB)
Temàtics				
So i color. Aproximació a l'art romànic		dossier + música	Educació Infantil	Disponible durant el proper curs
El surrealisme		dossier	Educació Secundària	 PDF(23,06 MB)
Veig, veig... molts capells		itinerari rimat	Educació Primària	 PDF (1 MB)
L'objecte surrealista		dossier	Educació Secundària	 PDF (9,18 MB)
El retrat al Llegat Cambó		dossier	Educació Primària i Educació Secundària	 PDF (3,18 MB)

Continua a la pàgina següent

El bestiarí ocult del Mnac. Art Romànic		diccionari interactiu amb vincles a pàgines web	Tots els nivells	 PDF (2,3 MB)
El bestiarí		dossier	Educació Primària	Disponible durant el proper curs
Pintors amb ofici		dossier	Educació Primària i Educació Secundària	Disponible durant el proper curs
Dansa de fades i follets		dossier + música	Educació Infantil i Primària	 PDF (28,4 MB)
Joies d'artista. Del modernisme a l'avantguarda		dossier	Educació Secundària	 PDF (4,72 MB)
Emocionar-te		guia itinerari	Educació Primària	De venda a la botiga del Museu
Històries en relleu		dossier	Educació Infantil i Primària	Disponible durant el proper curs
Altres				
Una mà de contes del MNAC recull de 20 contes sobre les obres del Museu		DVD	Educació Primària	De venda a la botiga del Museu http://www.unamadeconte
El Palau Nacional. Arquitectura i memòria		vídeo	Educació Secundària	http://www.elpalaunaciona

Projectes amb les escoles

Tutories d'art

És una proposta de treball transversal que ofereixen diverses institucions culturals de la ciutat de Barcelona a alguns centres educatius de la ciutat i que es desenvolupa en el marc del Grup de treball de Llenguatges Artístics del Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona (IMEB).

Objectius

- Donar suport als centres educatius per desenvolupar projectes de reflexió-creació.
- Promoure el treball transversal als centres educatius a partir de l'art.
- Establir noves relacions col·laboratives entre els centres educatius i els serveis educatius de les institucions participants.
- Oferir formació al professorat dels centres participants.
- Esdevenir un espai de reflexió al voltant del patrimoni, dels processos creatius i de maneres de relació entre les institucions culturals i els centres educatius.
- Posar en valor el treball desenvolupat als centres educatius i generar models de bones pràctiques.

Institucions i persones que han participat durant el curs 2010-2011

Teatre Nacional de Catalunya, Teatre Lliure, Casa Àsia, Fundació Antoni Tàpies, Fundació Gòdia, Museu Barbier – Muller, Museu Nacional d'Art de Catalunya, Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Museu Picasso, Museu Disseny Hub Barcelona, Museu de la Música, Montserrat Ponts (artista), Montserrat Morales, Mercè Gaja.

Institucions que coordinen

Institut Municipal d'Educació de Barcelona,
Consorci d'Educació de Barcelona.

Escoles que han participat durant el curs 2010-2011

IES Consell de Cent, Liceu Francès de Barcelona, CEIP Mallorca, IES Maragall, Escola SOLC, Escola Torrent d'en Melis, Escola Estel, Escola Mestre Morera, Escola Costa Llobera.

Projecte tutoritzat pel MNAC durant el curs 2010-2011

El Departament d'Educació del MNAC durant el curs escolar 2010-2011 ha tutoritzat i col·laborat en el desenvolupament del treball dut a terme per l'Escola Mestre Morera.

El tema de reflexió-creació, sorgit de les pròpies necessitats del centre, a partir de la pregunta següent: «Com resolen els conflictes els nens i les nenes, les dones i els homes?» que s'ha plantejat com a temàtica transversal a les àrees de llengua catalana, teatre, medi social, tutoria i plàstica.

Les activitats desenvolupades tant en l'àmbit del Museu com de l'escola, així com els seus processos de reflexió/creació es presentaran en una mostra programada per a la tardor 2011, juntament amb els projectes duts a terme per a la resta d'escoles i institucions culturals participants del programa *Tutories d'Art*.

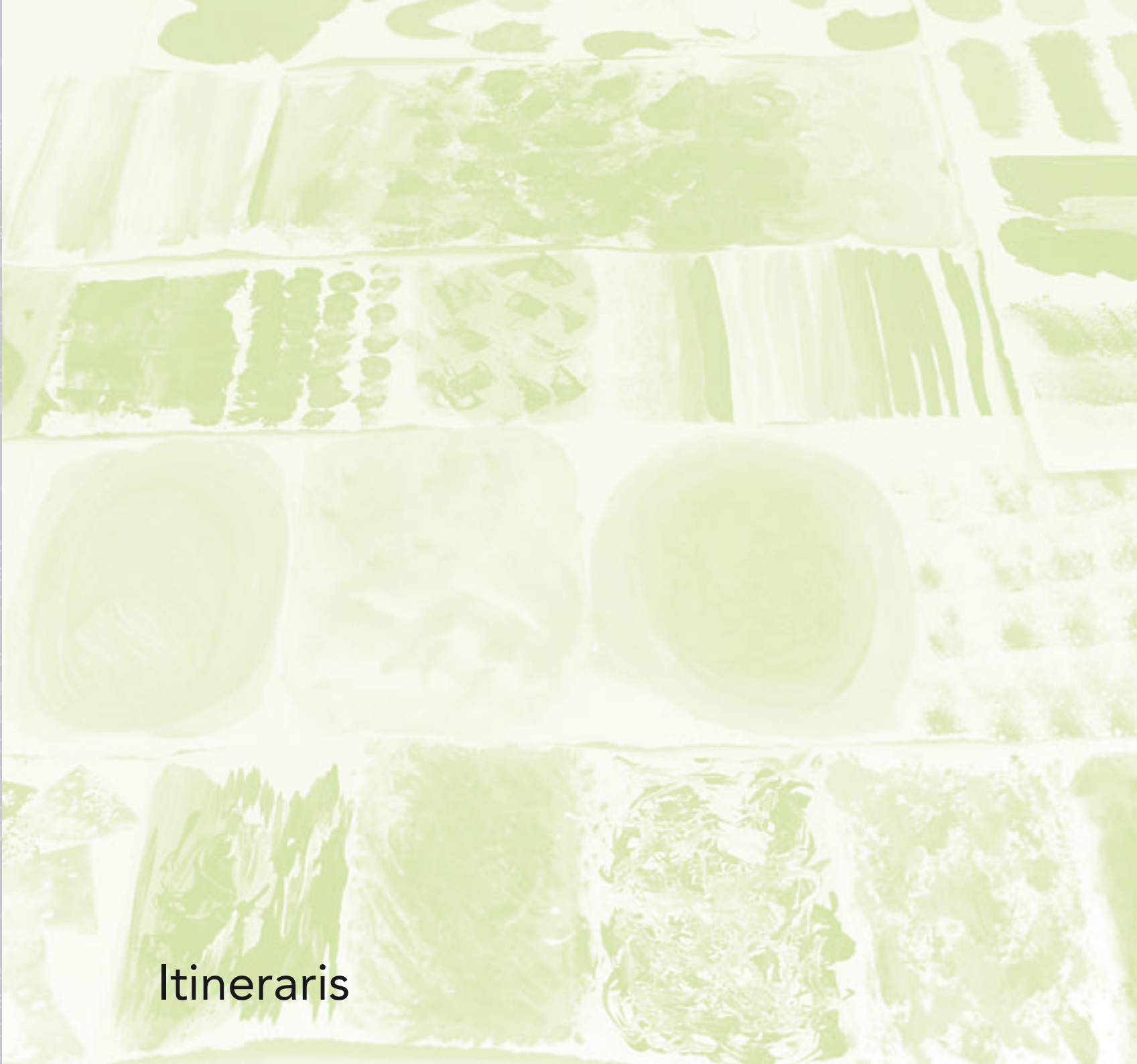
Informació

Departament d'Educació del MNAC
Tel. 93 622 03 60, ext. 4042 (Esther Fuertes)

IMEB. Tel. 93 402 36 28 (Lluïsa García)

Consorci d'Educació de Barcelona
Tel. 93 551 10 00 / 6670 (Lluís Vallvé)

Itineraris

Una passejada pel romànic

Propòsit de l'activitat

El recorregut és una primera aproximació a algunes de les obres cabdals de l'art romànic català. Especialment veurem exemples de pintura mural, pintura sobre taula, talla en fusta i escultura en pedra. La visita contextualitzarà les obres i analitzarà en quin moment històric, social i cultural es van produir.

Objectius

- Donar una mirada àmplia a la producció artística del romànic català
- Conèixer el context històric i les condicions culturals en què es va desenvolupar l'art romànic a Catalunya
- Descobrir algunes de les tècniques artístiques medievals: pintura al fresc i pintura sobre taula

Activitat prèvia a l'escola

- Investigueu sobre el context històric en el qual es van produir les obres
- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure
- Visiteu alguna església romànica de Catalunya per a veure'n l'arquitectura i l'organització de l'espai
- La Guia Visual d'Art Romànic i els Quaderns de la Guia Visual d'Art Romànic, que podeu trobar a la botiga del Museu, són una bona eina i font d'informació per preparar la visita i fer alguna activitat prèvia

Tipologia activitat

 Visita comentada

Nivells recomanats

Educació Primària (cicles mitjà i superior), Secundària Obligatòria i Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Introducció a l'època del romànic a Catalunya

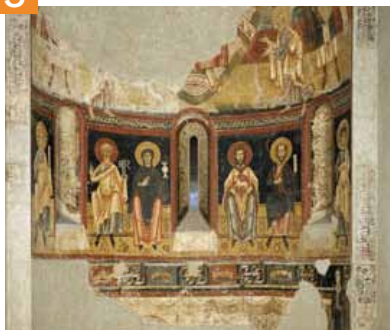
- La descoberta de les pintures romàniques i el seu trasllat al Museu
- La importància de la presència de cultures diverses en el context en què es desenvolupa l'art romànic: cristiana, musulmana i hebrea
- El llenguatge simbòlic de les imatges i la funció didàctica de la pintura

2 Alguns aspectes de la societat a l'època del romànic

- Els joglars
- Els bestiaris medievals: lectura simbòlica
- El tractament de la figura i l'espai:
la Lapidació de sant Esteve

3 L'obra i els seus promotors

- La societat feudal i distribució iconogràfica dels absis
- Els atributs identifiquen els diferents personatges
- La figura del comitent: la seva representació i significació històrica

4 El llenguatge simbòlic de les imatges

- Les imatges de l'Antic i el Nou Testament
- Els tallers de pintors

5 A l'entorn de l'altar: el mobiliari litúrgic

- El frontal d'altar, forma i funció
- La geometrització de les formes

- La tipologia del baldaquí-plafó
- Posició i funció del baldaquí
- La iconografia de la *Maestas*

- La iconografia dels sants
- La figura del sant màrtir i la seva funció

- Característiques iconogràfiques i estilístiques del frontal
- La tècnica de la pintura al tremp i la colradura
- L'ordre de lectura del frontal

6 La decoració d'un absis

- Anàlisi de la composició de les imatges
- La iconografia
- Característiques estilístiques de la pintura mural
- La tècnica de pintura al fresc i el procés d'arrencament i traspàs de les pintures

7 L'escultura monumental

- El context de la vida monacal
- La funció de l'escultura arquitectònica
- Els temes escultòrics que es representen: geomètric, vegetal/animal, historiat
- El procés de treball de l'escultor

8 La funció de les imatges i els programes decoratius

- El context històric de les esglésies de Taüll
- Les esglésies estaven totes pintades
- La iconografia de Santa Maria de Taüll
- Les circumstàncies històriques que expliquen la riquesa patrimonial de Boí

9 Les imatges devocionals: l'escultura en fusta

- La tècnica de la talla en fusta i la seva policromia
- La iconografia del Crist triomfant, el Crist sofrent i la Mare de Déu
- Anàlisi de les característiques estilístiques
- La funció de les talles reliquiàries

10 La transformació de les formes: l'estil 1200

- Les novetats de l'estil 1200 i les noves influències de l'art bizantí
- La tècnica de la colradura

- Una decoració de caràcter palatí
- Pintures procedents de l'àmbit civil. El monestir de San Pedro de Arlanza
- La representació dels animals fantàstics
- El griu com a guardià del tresor

- La funció de la sala capitular en la vida monacal
- El programa decoratiu
- El salvament del patrimoni en època de guerra
- El camí cap al gòtic

11 Objectes per a la litúrgia

- Objectes d'orfebreria a l'època medieval a la col·lecció

- Funció dels objectes per a la litúrgia: el copó, l'arqueta-reliquiari, l'encenser

- El treball amb el metall i l'esmalt de Llemotges

Propostes per fer a l'escola

- Si esteu interessats a continuar treballant alguns dels temes desenvolupats en la vostra visita al Museu podeu adquirir els *Quaderns de la Guia Visual d'Art Romànic*, a la botiga del Museu.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: *Guia Visual d'Art Romànic i Quadern de la Guia Visual d'Art Romànic*

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Mireu de ben a prop l'absis de Taüll amb la tecnologia de la *gigafoto*:
http://cultura.gencat.cat/patrimoni/sant_climent_tauill_mnac/index.html

Mireu de ben a prop la façana de l'església de Sant Climent de Taüll amb la tecnologia de la *gigafoto*:
<http://cultura.gencat.cat/patrimoni/santcliment/index.html>

Consulteu els vídeos d'aquest portal sobre la Vall de Boí i altre patrimoni del romànic a Catalunya: www.patrimoni.gencat.cat

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de la Seu d'Urgell, *Absis de la Seu d'Urgell*, segon quart del segle XII
2. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Lapidació de sant Esteve*, cap a 1100
3. Cercle del Mestre de Pedret, *Absis del Burgal*, finals del segle XI – inicis del segle XII
4. Cercle del Mestre de pedret, *Absis de santa Maria d'Àneu*, finals segle XI-inicis segle XII
5. Anònim, taller de la Seu d'Urgell, *Frontal de la Seu d'Urgell o dels Apòstols*, segon quart del segle XII
Anònim, catalunya, *taller de la seu d'urgell del 1200, Baldaquí de Tavèrnoles*, mitjan segle XIII
Anònim, *Frontal d'altar de Durro*, mitjan segle XII
Iohannes, taller de la Ribargorça, *Frontal d'altar de Cardet*, segona meitat del segle XIII
6. Mestre de Taüll, *Absis de Sant Climent de Taüll*, cap a 1123
7. Anònim, *Capitells del pilar de Camarasa*, primer terç del segle XIII
8. Mestre de Santa Maria de Taüll, *Mestre del Judici Final, Pintures de Santa Maria de Taüll*, cap a 1123
9. Anònim, *Majestat Battló*, mitjan segle XII
Anònim, *Crist de 1147*, consagrat el 1147
Anònim, *Mare de Déu de Ger*, segona meitat del segle XII
10. Anònim, *Frontal d'altar d'Avià*, cap a 1200
Anònim. Burgos, *Pintures d'Arlanza: Griu*, cap a 1210
Mestre de la sala capitular de Sixena, *Pintures de la sala capitular de Sixena*, entre 1196-1208
11. Anònim, *Copó de la Cerdanya*, Llemotges cap a 1995-1200
Anònim, *Arqueta: sant Esteve*, Llemotges, cap a 1210-1220
Anònim. Catalunya, *Encenser*, cap a 1220-1250

So i color. Aproximació a l'art romànic

Propòsit de l'activitat

La visita a un museu a edats molt primerenques ha de ser sobretot una experiència vital lligada a la pròpia realitat dels infants. Crear experiències plaents, estètiques, que obrin la ment al coneixement i al gaudi del fet artístic, com en aquest cas a l'art romànic, que forma part del nostre imaginari cultural, és l'objectiu fonamental de la visita.

Objectius

- Gaudir del fet artístic i en particular de l'art romànic català
- Desenvolupar les capacitats d'atenció i expressió
- Escoltar i acompanyar peces musicals
- Treballar la interrelació entre llenguatges: el plàstic i el musical

Activitat prèvia a l'escola

- Presenteu què és un museu
- Treballeu els hàbits i les actituds en un museu
- Treballeu l'actitud d'observació
- Introduïu l'època del romànic
- Doneu a conèixer el titella Jeroni el joglar i la seva cançó
- Familiaritzeu-vos amb les obres i les músiques
- Treballeu conceptes com ara sanefes, ritmes, simetria i composició
- Escolteu i expresseu corporalment alguns ritmes i a partir de l'escolta dibuixeu grafies o sanefes.

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Infantil

Durada

1 h (com a màxim podeu triar 3 obres per comentar de les 7 proposades a l'itinerari)

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales. Durant la visita veureu les tres obres que haureu seleccionat i treballat a l'escola

1 Rebuda i cançó del Jeroni

- La cançó del Jeroni
- Qui eren els joglars

2 Els ulls dels serafins

- Un cos ple d'ulls
- Per a què serveixen tants ulls?
- Què podem expressar amb la mirada?

3 La narració

- Quina història ens explica?
- L'estructura narrativa del frontal

4 Espai físic-composició pictòrica

- La vivència amb el propi cos de la relació entre espai físic i la composició pictòrica
- La contemplació del Crist en Majestat a partir de l'escolta del Cant de la Sibilla
- La simetria del rostre del Crist de Taüll
- Representar la postura del Crist de Taüll
- La importància del gest de les mans com a part del discurs simbòlic
- La imatge del Crist construïda a partir de les peces d'un trencaclosques

5 Les sanefes

- El ritme i la seriació
- Posar sons a les seriacions plàstiques
- La construcció de les nostres pròpies sanefes

6 La maternitat

- Un treball d'empatia de la relació mare-fill a partir de l'observació i la postura corporal de la Mare de Déu
- Audició d'una cançó de bressol, tot contemplant la imatge

7 El simbolisme dels animals

- Observació del griu d'Arlanza
- Una història fantàstica sobre el griu
- Construcció d'un animal fantàstic amb un joc de trencaclosques

Propostes per fer a l'escola

- Feu les audicions proposades en el dossier
- Trebal·leu els lligams entre el llenguatge plàstic, el musical i el corporal a partir de les imatges dels animals
- Inventeu sons pels animals fantàstics

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: dossier educatiu

Presentacions i jornades de formació: per participar de l'activitat és obligatori assistir a la jornada de formació.

Data: 5 de novembre de 2011, de 10 a 14 hores

Formadors: Lluís Vallvé, Teresa Malagarriga

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: sants i joglars*, cap a 1100
2. Cercle del Mestre de Pedret, *Absis de santa Maria d'Àneu*, finals del segle xi- inicis del segle xii
3. Iohannes. Taller de la Ribargorça, *Frontal d'altar de Cardet*, segona meitat del segle xii
4. Mestre de Taüll, *Absis de Sant Climent de Taüll*, cap a 1123
5. Mestre de Santa Maria de Taüll, *Mestre del Judici Final, Pintures de Santa Maria de Taüll*, cap a 1123
6. Anònim, *Mare de Déu de Ger*, segona meitat del segle xii
7. Anònim, *Pintures d'Arlanza: Griu*, cap a 1210

El bestiar

Propòsit de l'activitat

Es tracta d'acostar-se al món de les bèsties en el context de la iconografia i la simbologia de l'art romànic. A la cultura mediterrània, el bestiar és present a mites, llegendes i a moltes festes populars. Els animals són en general éssers molt propers al món infantil i juvenil. Amb aquesta activitat descobrireu com són i què caracteritza els animals representats, quins són reals, quins fantàstics, quins híbrids, etc. Aprendre coses d'aquestes criatures a partir de textos i del treball de taller, en el qual us proposem de crear el vostre propi animal fantàtic.

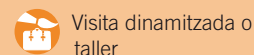
Objectius

- Reconèixer el valor comunicatiu de l'art
- Conèixer la simbologia dels animals presents en l'art medieval
- Descriure, analitzar i interpretar missatges visuals i plàstics
- Portar a terme una activitat plàstica que promogui el valor de la producció pròpia i la creativitat
- Utilitzar el llenguatge escrit, el dibuix i el llenguatge plàstic
- Desenvolupar un petit projecte artístic
- Sensibilitzar els nens i les nenes envers la creació artística a través de l'experimentació

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure
 - Investigueu sobre el context històric en el qual es van produir les obres
- Feu una petita recerca bibliogràfica i trobeu textos literaris de diferents èpoques que hagin utilitzat la imatge de l'animal com a recurs per explicar, alligóner, criticar i ironitzar sobre el comportament humà i la societat en general. Podeu començar pel *Bestiari* de Josep Carner, l'*Elogi dels ocells* de Josep Maria de Segarra o qualsevol llibre de rondalles o faules.
- Busqueu obres musicals que tinguin els animals com a protagonistes o que hi intervinguin d'alguna manera, de la música clàssica a la més popular. La llista de cançons per als infants que parlen d'animals és molt llarga, potser podeu seleccionar-ne alguna relacionada amb els animals que veureu a l'itinerari de la visita.
- Busqueu pel·lícules on els animals tinguin un paper protagonista, pregunteu-vos quines qualitats morals representen? a quins valors remetien? quins animals estan més representats? etc.

Tipologia activitat

Nivells recomanats

Educació Primària
(cicles inicial, mitjà i superior)

Durada

2 h (visita dinamitzada)
3 h (visita taller)

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Introducció

- A quins racons s'amaguen els animals en aquestes pintures?
- La funció comunicativa que tenen les imatges representades a les esglésies romàniques
- Distinció entre animals reals, fantàstics, híbrids, etc.

4 Gall

- Qui és el primer que es lleva al matí?
- Com camina? Com posa el cap?
- Un animal representat de manera naturalista, però també amb contingut simbòlic

2 Pantera

- A partir d'un text del segle II sobre història natural (El fisiòleg), de quin animal es tracta?
- Se n'ha fet una representació realista o simbòlica?
- A partir de la llegenda de la pantera, com se n'han representat les qualitats?

5 Camell

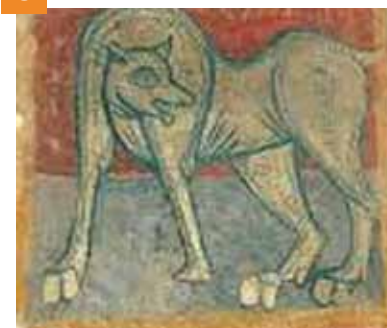
- De què pot ser símbol un animal que s'agenolla?
- La seva postura es pot comparar amb la dels fidels a l'església i ser símbol d'obediència i humilitat

3 Bèstia apocalíptica

- La història que hi ha al darrere d'aquest drac de set caps
- La Bíblia com a font per a la representació
- Comparació entre aquesta bèstia i d'altres representacions fetes a partir del mateix text

6 Carcoliti

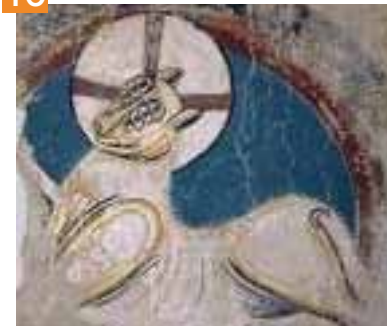
- La representació d'un animal a partir d'un text pot portar a fer interpretacions pròpies
- Un animal misteriós, el carcoliti

7 L'elefant

- Les qualitats de l'elefant: intel·ligència i fortalesa

10 Anyell

- La relació de l'anyell amb el sacrifici de Crist
- Els set ulls d'aquest animal a què fan referència?

8 Aliga, lleó i brau

- La simbologia que uneix aquests tres animals
- Els personatges a qui representen i les diferents maneres com són representats

11 Serp

- Aquest animal té una simbologia ambivalent segons algunes cultures: fonament i ruïna, el seu verí pot matar o guarir, etc.
- El paper de la serp en la història d'Adam i Eva

9 Ovel·la, cabra, gos i ase

- La simbologia cristiana de tots aquests animals i el que simbolitzen per a nosaltres avui
- Què vol dir "estàs com una cabra"?
- Qui és el millor amic de l'home?
- Qui podria dir que "treballa com un ase"?

12 Bou i mula

- Què sabem dels dos animals que acompanyen Maria i Josep al pessebre?
- El bou és un animal dòcil i man-yac, a qui pot representar?

13 Drac

- Els quatre elements: aire, terra, aigua i foc
- Altres qualitats que pot tenir aquesta bèstia i quins són els seus enemics

14 Griu

- Els animals híbrids i les seves qualitats
- Per què el griu es representa amb les ungles aixecades a la torre del tresor?
- On viu, què menja i com es mou

Activitat de taller

Utilitzareu els vostres dots creatius per imaginar un animal. Haureu de pensar quin és el seu hàbitat natural, les coses que li agrada menjar, si te pèl, ploma o escates, etc. Després donareu forma a la vostra idea amb fang i modelareu el vostre animal fantàstic.

Finalment posarem en comú tots els animals i parlarem de les seves característiques.

(Per tal de poder emportar-vos còmodament l'animal que realitzareu, demaneu als vostres alumnes que duguin una capsa de sabates)

Propostes per fer a l'escola

- Exposeu a l'escola tots els animals fantàstics que heu fet al Museu. Feu un escrit amb la seva descripció: poseu nom a l'animal, digueu on viu, què menja, en quins elements pot viure, com es reproduïx, quin és el seu hàbitat natural, etc. Pengeu aquests escrits al costat del vostre animal de fang.
- Per aprofundir sobre el tema de la simbologia dels animals, consulteu el fisiòleg, un text del segle ii dC. La paraula "fisiòleg" vol dir "història natural" i l'escrit pretén ser un treball científic, més que no pas literari, sobre els animals. Aquest tractat descriu principis morals cristians a partir dels animals que analitza. Podeu fer l'exercici de dibuixar els animals a partir de la descripció o podeu buscar altres simbologies per al mateix animal, etc.
- Trobeu una falla on apareguin força animals, i feu-ne una representació a l'escola. També podeu proposar als alumnes que l'escriuïn ells a partir dels animals que han vist al Museu.
- Visiteu el zoo i feu l'exercici de dibuixar els animals del natural i comparar-los amb les representacions fetes a la classe a partir de textos.
- Les pel·lícules d'animació han utilitzat molt els animals com a protagonistes, busqueu-ne alguna de representativa i compareu les qualitats que s'atribueixen als animals que heu vist durant la vostra visita al Museu: el lleó (El rei Lleó), l'àliga, el drac, la serp (El llibre de la selva), l'elefant (Dumbo), etc.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Per saber-ne més:

Conèixer el zoo de Barcelona: www.zoobarcelona.cat

Blog del Museu de Ciències Naturals de Barcelona: www.blogmuseuciencies.org

Centre George Pompidou: www.centrepompidou.fr/Pompidou/Pedagogie.nsf

The Brithis Museum: www.brithismuseum.org/explore/themes/animals

Bibliothèque numérique des enfants: Bestiaire du Moyen Âge (exposició virtual): <http://expositions.bnf.fr/bestiaire/index.htm>

Material de suport específic: dossier educatiu

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no té prevista sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de la Seu d'Urgell, *Absis de la Seu d'Urgell*, primera meitat del segle XII
2. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Quadrúpede amb flor de lis*, cap a 1100
3. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Bèstia apocalíptica*, cap a 1100
4. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Gall*, cap a 1100
5. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Figures, arquitectures i bestiar*, cap a 1100
6. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Carcoliti, elefant i lleó*, cap a 1100
7. Mestre de Boí, *Pintures de Boí: Carcoliti, elefant i lleó*, cap a 1100
8. Anònim, *Taller de la Seu d'Urgell del 1200, Baldaquí de Tost*, cap a 1200
9. Iohannes, *Taller de la Ribargorça, Frontal d'altar de Cardet*, segona meitat del segle XII
10. Mestre de Taüll, *Pintures de Sant Climent de Taüll*, cap a 1123
11. Anònim, *Capitells del pilar de Camarasa*, primer terç del segle XIII
12. Anònim, *Frontal d'altar d'Avià*, cap a 1200
13. Mestre de sant Pau de Casserres, *Frontal d'altar dels Arcàngels*, cap a 1220-1250
14. Anònim, *Pintures d'Arlanza: Griu*, cap a 1210

Art medieval

Propòsit de l'activitat

La col·lecció d'art medieval del MNAC és una de les més importants d'Europa. Durant la visita viatjarem al moment en què Catalunya va experimentar una de les èpoques més brillants i creatives de la seva història.

Objectius

- Conèixer els principals trets de la pintura i l'escultura romànica i gòtica catalana
- Conèixer les condicions del context històric i cultural en què es desenvolupa l'art romànic i l'art gòtic a Catalunya
- Conèixer diverses tècniques artístiques medievals: fresc, pintura sobre taula i escultura
- Observar i comparar obres d'art romànic i d'art gòtic

Activitat prèvia a l'escola

- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure
- Visiteu alguna església romànica de Catalunya per veure'n l'arquitectura i l'organització de l'espai
- La *Guia Visual d'Art Romànic* i els *Quaderns de la Guia Visual d'Art Romànic*, que podeu trobar a la botiga del Museu, són una bona eina i font d'informació per preparar la visita i fer alguna activitat prèvia

Tipologia activitat

 Visita comentada

Nivells recomanats

Educació Primària (cicle superior), Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 La societat a l'època del romànic

- Petita introducció a l'època del romànic i a les seves manifestacions artístiques
- La descoberta de les pintures romàniques i el seu trasllat al Museu
- La funció didàctica de la pintura. Els bestiaris medievals
- Característiques estilístiques de la pintura romànica

2 L'obra i els seus promotors

- Societat feudal i distribució iconogràfica dels absis
- Els atributs identifiquen els diferents personatges
- La figura del comitent: la seva representació i significació històrica

3 El mobiliari litúrgic:

- El frontal d'altar: forma i funció
- La iconografia de la Mare de Déu

4 La decoració d'un absis

- Anàlisi de la composició de les imatges
- La iconografia
- Característiques estilístiques de la pintura mural
- La tècnica de pintura al fresc i el procés d'arrencament i traspàs de les pintures

5 Escultura en fusta

- La tècnica de la talla en fusta i la seva policromia
- La iconografia de la Majestat i el Crist sofrent i la Mare de Déu
- Anàlisi de les característiques estilístiques
- La funció de les talles reliquiàries

6 Vida monacal

- La funció de la sala capitular en la vida monacal
- El programa decoratiu
- El salvament del patrimoni en època de guerra
- El camí cap al gòtic

7 Context històric de la Catalunya del món gòtic

- Consolidació i expansió de la Corona catalano-aragonesa
- Desenvolupament de la vida urbana: les noves institucions
- Aparició d'una nova classe social
- Pintura de temàtica històrica
- Canvis en el llenguatge artístic i plàstic del segle XIII

8 Iconografia de la Mare de Déu

- Canvis iconogràfics respecte a la marededéu romànica
- L'escultura en alabastre
- Tendència a la humanització de les formes

9 Característiques de l'escultura monumental en pedra

- Jaume Cascalls, escultor de la cort de Pere III
- Del Crist en Majestat al Crist sofrent

10 El retaule pictòric: estructura, tècnica i significació

- La utilització de l'or i la seva significació simbòlica i econòmica
- El gran desenvolupament del tema marià

11 Lluís Dalmau

- La importància del retrat
- L'aparició d'una nova tècnica: la pintura a l'oli
- Les institucions ciutadanes: el Consell de Cent

12 Jaume Huguet

- El paper de les confraries com a comitents
- L'organització del taller d'un pintor

Propostes per fer a l'escola

- Si esteu interessats a continuar treballant alguns dels temes desenvolupats en la vostra visita al Museu podeu adquirir els Quaderns de les *Guies Visuals d'Art Romànic i d'Art Gòtic*, a la botiga del Museu.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: *Guies Visuals d'Art Romànic i d'Art Gòtic* i *Quaderns de les Guies Visuals d'Art Romànic i d'Art Gòtic*

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Mireu de ben a prop l'absis de Taüll amb la tecnologia de la *gigafoto*:
http://cultura.gencat.cat/patrimoni/sant_climent_tauill_mnac/index.html

Mireu de ben a prop la façana de l'església de Sant Climent de Taüll amb la tecnologia de la *gigafoto*:
<http://cultura.gencat.cat/patrimoni/santcliment/index.html>

Consulteu els vídeos d'aquest portal sobre el patrimoni romànic i gòtic a Catalunya: www.patrimoni.gencat.cat

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de Boí, *Pintures de Sant Joan de Boí*, cap a 1100
2. Cercle del Mestre de Pedret, *Pintures del Burgal*, Finals del segle XI – inicis del segle XII
3. Iohannes. Taller de la Ribargorça, *Frontal d'altar de Cardet*, segona meitat del segle XIII
4. Mestre de Taüll, *Absis de Sant Climent de Taüll*, cap a 1123
5. Anònim, *Majestat Batlló*, mitjan segle XII
Anònim, *Mare de Déu de Ger*, segona meitat del segle XIII
6. Mestre de la sala capitular de Sixena, *Pintures de la sala capitular de Sixena*, entre 1196-1208
7. Mestre de la Conquesta de Mallorca, *Pintures murals de la conquesta de Mallorca*, 1285-1290
8. Anònim. Catalunya, *Mare de Déu*, segona meitat del segle XIV
9. Jaume Cascalls, *Cap de Crist*, cap a 1352
10. Mestre de Sixena (probablement Pere Serra), *Retaule de la Mare de Déu*, cap a 1363-1375
11. Lluís Dalmau, *Retaule de la Mare de Déu dels Consellers*, 1443-1445
12. Jaume Huguet, *Consagració de Sant Agustí*, cap a 1463-1470/1475

Testimonis de la història

Propòsit de l'activitat

Les pintures medievals contenen una gran quantitat d'informació del context històric, social i, fins i tot, econòmic del seu temps. En aquesta visita, l'estudi de les pintures i els objectes medievals ens permetrà conèixer la mentalitat, l'estructura social i la vida quotidiana d'aquest període històric

Objectius

- Aprendre a extreure la informació del context social i històric que es desprèn de les pintures i escultures
- Identificar les característiques principals del feudalisme, analitzar les formes d'organització social
- Estudiar el feudalisme com a sistema d'organització sociopolítica i econòmica
- Participar en jocs d'empatia
- Aprendre a respectar el patrimoni cultural
- Sensibilitzar-se envers el fet històric i artístic
- Observar objectes d'altres èpoques i identificar la funció i la importància que hi tenen

Activitat prèvia a l'escola

- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Organitzeu una passejada al barri gòtic de Barcelona o de qualsevol altra ciutat, busqueu informació dels edificis i els seus usos originals, observeu el nom dels carrers,...
- Parleu de l'experiència que ha suposat visitar aquests espais per comparar-ho després amb l'experiència que suposarà veure les pintures i els objectes al Museu
- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Parleu de la societat feudal i la seva estructura. Compareu-ho amb altres tipus d'organització sociopolítica, per exemple, la d'una democràcia com l'actual
- Trobareu imatges de totes les obres de les col·leccions del MNAC a: <http://art.mnac.cat>

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Secundària Obligatòria
(primer i segon cicle)

Durada

2 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 El rei

- Introducció al moment històric i el context al qual pertanyen aquestes pintures
- Què és el que anomenem art gòtic i de quina manera emparem aquest patrimoni com a testimoni d'un moment històric
- Dues figures cabdals del sistema feudal: el rei i els cavallers

4 Artesans

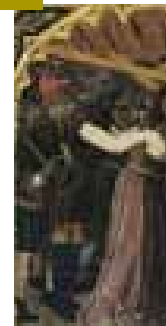
- El context de la ciutat i dels oficis que s'hi desenvolupaven
- Els oficis a l'edat medieval
- Organització jeràrquica del taller i l'organització en gremis dels oficis

2 Els cavallers

- L'ideal cavalleresc
- L'heràldica
- Les croades i les cerimònies relacionades amb els cavallers
- Les funcions del cavaller en temps de guerra i en temps de pau

5 Soldats

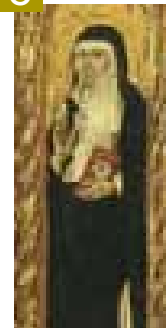
- Relació entre nobles, cavallers i soldats
- L'arnès del cavaller: armes defensives i ofensives
- El paper dels soldats en els conflictes bèl·lics i els seus orígens socials

3 Pagesos

- Un calendari organitzat a partir de les feines del camp durant l'any
- Les eines del camp en relació amb el treball del pagès
- El paper social del poble en la piràmide feudal

6 Clergues

- Les funcions i les tasques del baix clergat: capellans i monges
- El paper de l'església en la societat medieval, relació amb el poder
- La jerarquia interna de l'Església
- L'Església en el context urbà i en el context rural, els monestirs

7 El bisbe

- Els elements identificadors de la funció i la categoria d'aquest personatge
- La riquesa de la representació i els detalls
- La jerarquitzaació i els estaments dins l'Església

8 Nobles

- Els deures i drets dels nobles de la cort
- La vida a la cort
- Els vestits i l'aparença del personatge reflex del rol social
- La relació dels nobles amb el rei i amb els vassalls

Activitat de taller

Activitat dinamitzada

- Els alumnes hauran anat adquirint els rols dels personatges de la societat medieval representats a les pintures, per tal de reconstruir al final la seva organització i entendre millor les relacions entre els estaments de la societat feudal
- Ordenarem la piràmide feudal a partir de les observacions fetes. Compararem l'organització jeràrquica de la societat de la baixa edat mitjana amb d'altres realitats sociopolítiques, com l'actual
- Deixarem testimoni gràfic de la visita i de les conclusions, amb una foto de la piràmide reconstruïda pels alumnes

Propostes per fer a l'escola

- Aquesta activitat pot donar peu a treballar temes dins l'àrea de les Ciències Socials. Podeu parlar dels òrgans de govern actuals i fer-ne una recerca històrica
- Investigueu quines són les grans diferències entre l'estructura social de l'alta edat mitjana i de la baixa edat mitjana
- Busqueu altres representacions de cadascun dels estaments dels quals hem parlat: pagesia, poble, nobles, clergues, reis,... compareu-les amb les que heu vist al Museu
- Feu un treball de recerca sobre tots els elements de la indumentària dels quals hem parlat, mireu com han evolucionat els vestits i atributs de personatges com ara reis, nobles, capellans, etc.
- Busqueu altres maneres de representar gràficament la jerarquització de la societat medieval, penseu en alternatives a la piràmide feudal
- Trobeu altres oficis que estiguin documentats en època medieval i busqueu si encara es fan o si han canviat

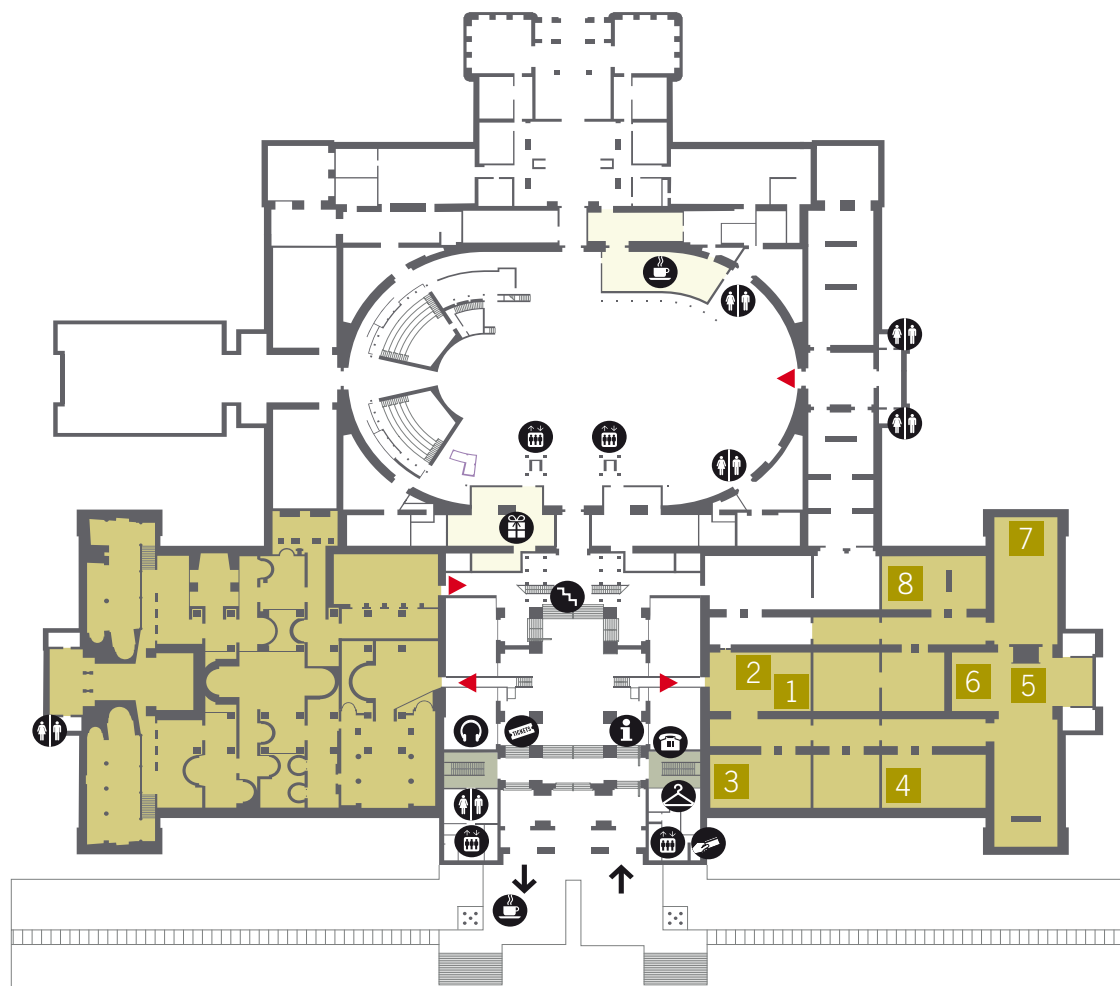
Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de la Conquesta de Mallorca, *Pintures murals de la conquesta de Mallorca*, 1285-1290
 2. Anònim. Catalunya, *Taula d'enteixinat amb un cavaller de la Casa d'Anjou abatut per un cavaller amb les armes en aspa de Catalunya-Aragó i les de Suàvia de Frederic de Sicília*. Últim quart del segle XIII
 3. Anònim. Navarra, *Frontal de la Mare de Déu amb escenes de la infància de Jesús*, segon quart del segle XIV
 4. Mestre de Santa Coloma de Queralt, *Retaule dels sants Joans*, cap a 1356
 5. Bernat Martorell, *Retaule de sant Vicenç*, cap a 1438-1440
 6. Jaume Cirera, Bernat Despuig, *Retaule de sant Miquel i sant Pere*, 1432-1433
- Atribuit a Joan Antígó i Honorat Borrassà, *Sant Joan Baptista i sant Esteve*, cap a 1445-1453
7. Jaume Huguet, *Consagració de sant Agustí*, cap a 1463-1470/1475
 8. Pere Garcia de Benavarrí i taller, *Banquet d'Herodes*, cap a 1470

Testimonis de la història > ESO > Professorat i escolars > educArt

Qui són tots aquests sants?

Propòsit de l'activitat

En el context de la cultura medieval, els sants tenien una importància cabdal perquè a través de les seves històries indicaven als cristians quina havia de ser la seva conducta.

Objectius

- Conèixer alguns dels sants/santes més significatius/ives de l'hagiografia del nostre context cultural
- Identificar-los a través dels seus atributs i deixar-se sorprendre per les seves històries
- Analitzar la pervivència dels sants en les festes populars actuals

Activitat prèvia a l'escola

- Podeu explicar que, de la mateixa manera que avui moltes de les imatges que veiem per televisió, en les tanques publicitàries o aquelles banderoles que de cop i volta omplen la ciutat per anunciar-nos algun esdeveniment cultural o polític serveixen per transmetre una sèrie de missatges, en època del romànic i del gòtic també les imatges tenien una funció comunicadora específica.
- Podeu explicar que, primer de tot, servien per instruir el poble sobre el comportament que havia de seguir, sobre el perill de caure en el pecat. També moltes de les imatges eren el reflex d'una concepció dualista de la societat i, per tant, sovint trobem representades escenes de lluita entre el bé i el mal.
- Les imatges també servien per fer evident el poder de l'Església enfront del poder dels comtes i del mateix rei.
- Podeu explicar que la figura del sant, doncs, té un paper molt important en la transmissió d'aquests missatges. Es presenta com a model de bon comportament i pot arribar a patir martiris terribles pel fet de ser fidel a les idees que defensa l'Església catòlica. A aquests darrers, se'ls anomena màrtirs. La seva missió és ajudar els éssers humans i actuar com a mediadors entre Déu i els homes.

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Primària
(cicles mitjà i superior) i
Secundària Obligatòria

Durada

2 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

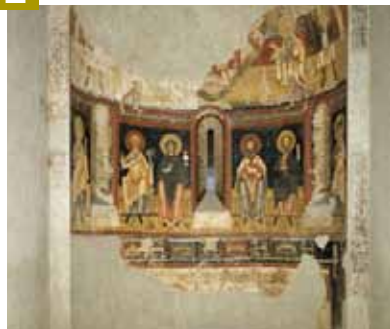
Itinerari per les sales. Educació Primària

1 Introducció

- El context històric, el paper de l'Església i la funció de les pintures
- La importància de la representació dels sants i de la manera d'identificar-los en clau simbòlica
- Qui dictava als pintors els temes que havien de representar i el lloc exacte on els havia de situar

2 El sants i els seus atributs

- Els sants que es representen i els seus atributs
- La figura del donant i la seva relació amb el programa pictòric

3 Un lloc per a cada història: la taula d'altar

- La manera com s'han compost les escenes a la taula d'altar
- La història d'un sant bisbe: sant Martí

4 La vida exemplar d'una mare i el seu fill

- La història d'aquests dos sants
- La figura del màrtir i el seu paper

5 Vida i llegenda de Sant Nicolau de Bari

- La vida dels sants cada cop pren més importància en època gòtica
- *L'storyboard* de la vida de sant Nicolau i descobriment dels detalls d'una vida llegendaria
- La celebració de la festa del sant a les nostres tradicions nadalenques

6 Vides de santes

- La vida exemplar d'una santa
- Alguns episodis de la seva vida es vinculen amb dites populars referents a oficis i fenòmens meteorològics

educArt > Professorat i escolars > Primària i ESO > Qui són tots aquests sants?

7 Sant Jordi i la princesa

- Sant Jordi i la indumentària de cavaller
- La història del patrocini del sant i la relació de la festivitats de la rosa amb la diada de Sant Jordi a partir del segle xv

8 La relació dels sants i els oficis

- Una de les funcions dels sants: protegir els éssers humans en moments difícils, per exemple, en el moment del part
- La relació dels oficis o la professió amb el seu sant protector

9 Santa Anna, la verge i el nen

- La mare ensenya a llegir a la seva filla
- La devoció popular va fer que moltes de les representacions de les figures dels sants s'emmarquessin en un entorn proper a la vida i a l'escenari dels fidels que cada dia veien aquestes imatges

Itinerari per les sales. ESO

1 Introducció

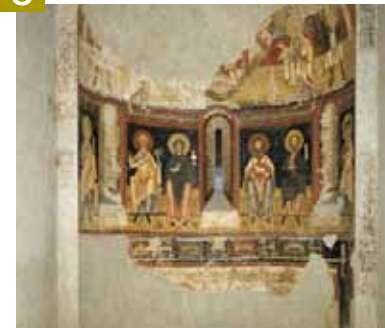
- El context històric, el paper de l'Església i la funció de les pintures
- La importància de la representació dels sants i de la manera d'identificar-los en clau simbòlica
- Qui dictava als pintors els temes que havien de representar i el lloc exacte on els havia de situar

2 Primer màrtir de l'Església cristiana

- La funció que tenien aquests tipus d'imatges a l'interior de les esglésies
- El motiu pel qual es practicava el martiri

3 Els sants i els seus atributs

- Els sants que es representen i els seus atributs
- La figura del donant i la seva relació amb el programa pictòric

4 La història d'un sant bisbe

- La història de sant Martí
- La signatura de l'artista

5 La vida exemplar d'una mare i el seu fill

- La història d'aquests dos sants
- La figura del màrtir i el seu paper

6 Vida i llegenda de Sant Nicolau de Bari

- La vida dels sants cada cop pren més importància en època gòtica
- L'*storyboard* de la vida de sant Nicolau i descobriment dels detalls d'una vida llegendaria
- La celebració de la festa del sant a les nostres tradicions nadalzenques

7 La relació dels comitents amb el sant titular

- La relació del patronatge de sant Esteve i la família Pinós, i demostrar, així, la protecció del sant als membres d'aquesta nissaga
- El retaule és una eina propagandística de la família que manifesta el prestigi que volia assolir

8 Vides de santes

- La vida exemplar d'una santa
- Alguns episodis de la seva vida es vinculen amb dites populars referents a oficis i fenòmens meteorològics

9 Els patrons de govern de la ciutat

- El comitent de l'obra, el Consell de Cent, la corporació municipal de Barcelona
- Els elements de l'obra que els identifica: la presència dels cinc consellers en cap (retrats), l'escut de la ciutat en les rajoles i claus de volta, i la presència dels sants patrons de la ciutat i del Consell de Cent, santa Eulàlia i sant Andreu

10 Sant Jordi i la princesa

- Sant Jordi i la indumentària de cavaller
- La història del patrocini del sant i la relació de la festivitat de la rosa amb la diada de Sant Jordi a partir del segle xv

11 La relació dels sants i els oficis

- Una de les funcions dels sants: protegir els éssers humans en moments difícils, per exemple, en el moment del part
- La relació dels oficis o la professió amb el seu sant protector

12 Santa Anna, la verge i el nen

- La mare ensenya a llegir a la seva filla
- La devoció popular va fer que moltes de les representacions de les figures dels sants s'emmarquessin en un entorn proper a la vida i a l'escenari dels fidels que cada dia veien aquestes imatges

Propostes per fer a l'escola

- Podeu redactar la vida d'un sant i donar-li el tractament de notícia periodística. Buscar un titular, triar també alguna de les imatges que heu vist durant la visita per il·lustrar-la.
- Podeu triar alguns oficis i buscar el sant que n'és el patró. Expliqueu els motius del seu patronatge.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: *Guies Visuals d'Art Romànic i d'Art Gòtic*

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari (primària)

1. Mestre de la Seu d'Urgell, *Absis de la Seu d'Urgell*, segon quart del segle XII
2. Cercle del Mestre de Pedret, *Absis del Burgal*, finals del segle XI – inicis del segle XII
3. Iohannes. Taller de la Ribargorça, *Frontal d'altar de Gia*, segona meitat del segle XIII
4. Anònim. *Frontal d'altar de Durro*, mitjan segle XII
5. Segon Mestre de Bierge, *Vida i llegenda de sant Nicolau*, finals del segle XIII
6. Gonçal Peris Sarrià, *Retaule de santa Bàrbara*, cap a 1410-1425
7. Anònim. Aragó, *Sant Jordi i la princesa*, tercer quart del segle XV
8. Joan Reixach, *Santa Margarida*, cap a 1456
9. Atribuït a Adrian Van Wësel, *Santa Generació*, segona meitat del segle XV; Anònim.

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari (ESO)

1. Mestre de la Seu d'Urgell, *Absis de la Seu d'Urgell*, segon quart del segle XII
2. Mestre de Boí, *Pintures de Boí. Lapidació de sant Esteve*, cap a 1100
3. Cercle del Mestre de Pedret, *Absis del Burgal*, finals del segle XI – inicis del segle XII
4. Iohannes. Taller de la Ribargorça, *Frontal d'altar de Gia*, segona meitat del segle XIII
5. Anònim, *Frontal d'altar de Durro*, segona meitat del segle XII
6. Segon Mestre de Bierge, *Vida i llegenda de sant Nicolau*, finals del segle XIII
7. Jaume Serra, *Retaule de sant Esteve*, cap a 1385
8. Gonçal Peris Sarrià, *Retaule de santa Bàrbara*, cap a 1410-1425
9. Lluís Dalmau, *Mare de Déu dels Consellers*, 1443-1445
10. Anònim. Aragó, *Sant Jordi i la princesa*, tercer quart del segle XV
11. Joan Reixach, *Santa Margarida*, cap a 1456
12. Atribuit a Adrian Van Wésel, *Santa Generació*, segona meitat del segle XV

Què ens diuen les imatges? Una mirada contemporània sobre l'art medieval

Propòsit de l'activitat

Aquesta visita introdueix l'art medieval a partir d'una mirada des de la contemporaneïtat. Ens referirem als mitjans amb què ens comuniquem nosaltres avui per entendre la funció de les imatges pintades en diferents suports a les esglésies en època medieval. També reflexionarem sobre la manera com es jerarquitzava la informació i la relació que això té amb el context social on es dona.

La visita acaba amb una activitat en què alumnes i professors esdevenen protagonistes d'un retaule.

Objectius

- Parlar de la societat i la cultura en època medieval i comparar-les amb les nostres
- Concebre les obres d'art com a documents històrics entenedors
- Explorar la funció i les característiques de les pintures romàniques i gòtiques
- Fer transferències entre els mitjans de comunicació actuals i les representacions medievals com a transmissores de missatges
- Provocar el diàleg al voltant de les obres
- Sensibilitzar els nens i les nenes envers la creació artística a través de la participació activa

Activitat prèvia a l'escola

- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure
- Feu una recerca sobre els mitjans que utilitzeu vosaltres per comunicar-vos avui i la manera com els utilitzeu. Pregunteu-vos sobre la informació que es transmet, els canals, qui decideix el missatge, quants són els receptors, etc.
- Analitzeu algun mitjà de comunicació de masses, per exemple la televisió, i compareu-ne el funcionament amb la gestió de la vostra pàgina de facebook
- Analitzeu una imatge publicitària, com es jerarquitzava la informació, quina importància tenen imatge i text, quin és el missatge principal de l'anunci, etc. Feu el mateix exercici després amb alguna de les obres que vindreu a veure al Museu
- Busqueu artistes contemporanis que s'hagin inspirat d'alguna manera en l'art medieval, analitzeu com s'hi han inspirat, quins són els referents que més es repeteixen, etc.

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Secundària Obligatoria
(primer i segon cicle)

Durada

2 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Comunicar amb imatges

- Imatges que es representen en època medieval i en quin context. Es poden comparar amb les imatges que utilitzem nosaltres també per comunicar-nos?
- La capacitat que han tingut les imatges per transmetre missatges en diferents èpoques
- L'altar i l'absis, significació i lloc dins l'església

4 El missatge i l'espai en el qual es transmet

- Discursos i missatges que es transmeten a l'església
- La participació del poble en les cerimònies que tenien lloc a l'església en època medieval
- Els espais de trobada contemporanis i com es crea el sentiment de comunitat

2 Els suports dels missatges: Frontals, murs i pantalles

- En quins mitjans físics s'enregistra la informació?
- Parlarem del suport de frontals i pintures murals
- Veurem com l'església en el seu conjunt és el suport del missatge religiós

5 Transformacions del suport i el missatge

- Els canvis socials i econòmics afecten el missatge religiós i la manera com es representa
- El context de la ciutat com a generador de canvis
- La transició del frontal al retaule

3 Narrativitat i jerarquització dels missatges

- Com s'organitza la informació visual per crear els missatges.
- La composició d'un frontal d'altar i la d'una tira de còmic
- La jerarquia dels personatges
- L'art romànic és més simbòlic que descriptiu

6 La narrativitat del retaule

- Les parts que té un retaule i com l'hem de "llegir"
- La representació dels personatges ha canviat en relació amb la transformació del missatge religiós
- Paral·lelisme entre el llenguatge del còmic o el de la novel·la gràfica i el del retaule

Activitat dinamitzada

- Ara sereu vosaltres els protagonistes d'un retaule contemporani. El fareu a partir d'escenes que il·lustrin els moments que compartiu amb el vostre professor o professora. Haureu d'escenificar el vostre dia a dia a l'escola fixant-vos en conceptes que han sortit durant la visita: la jerarquia, la comunicació visual, la narrativitat, etc.
- Us convertireu en el missatger del vostre retaule i utilitzareu un mitjà contemporani per enregistrar les imatges, la fotografia digital

Propostes per fer a l'escola

- Exposeu el vostre retaule de fotografies a l'escola. Hi podeu afegir una cartel·la amb el títol de cada escena i un escrit sobre quin ha estat el procés de treball
- Reflexioneu sobre la metodologia emprada durant la visita, com ha funcionat amb el vostre grup la comparació que s'ha fet de la societat medieval amb la nostra era de la informació?
- Busqueu altres protagonistes (companys d'escola o personatges destacats) per al vostre retaule. Potser podeu jugar més amb els espais de les escenes, la vestimenta dels personatges, etc.
- Feu un treball sobre els usos i abusos de poder, busqueu exemples de jerarquia visual. Podeu trobar imatges interessants entre els cartells que publiciten campanyes electorals
- Feu grups de debat per aprofundir en el tema de l'ús de les imatges avui i l'ús que heu après que se'n feia en època medieval, per què les imatges són una eina tan important?
- Busqueu artistes contemporanis que hagin treballat sobre temes com ara el poder dels mitjans de comunicació, la jerarquia, la desigualtat, la comunicació de masses, etc.
- Si us ha interessat la idea d'escenificar, de congelar un instant amb una acció i unes emocions investigueu l'obra del videoartista Bill Viola. A més, l'any 2009 va fer un retaule, una instal·lació de vídeo, per a la catedral de Saint Paul de Londres

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Per explorar les col·leccions d'altres museus catalans i buscar els frontals que hi ha conservats: <http://museusenlinia.gencat.cat/index.php>

Per consultar on i com són les esglésies romàniques de la vall de Boí: www.centreromanic.com/

Web amb informació sobre el patrimoni català amb accés als 7 conjunts catalans (entre ells la Vall de Boí) declarats patrimoni mundial per la UNESCO: <http://www20.gencat.cat/portal/site/Patrimoni/menuitem>

Revista Artnodes publicada per la UOC que analitza les interseccions entre art, ciència i tecnologia <http://artnodes.uoc.edu/ojs/index.php/artnodes/index>

Per saber-ne més:

AADD, *Guia Art romànic*, Barcelona, 1997 [Guia del Museu Nacional d'Art de Catalunya].

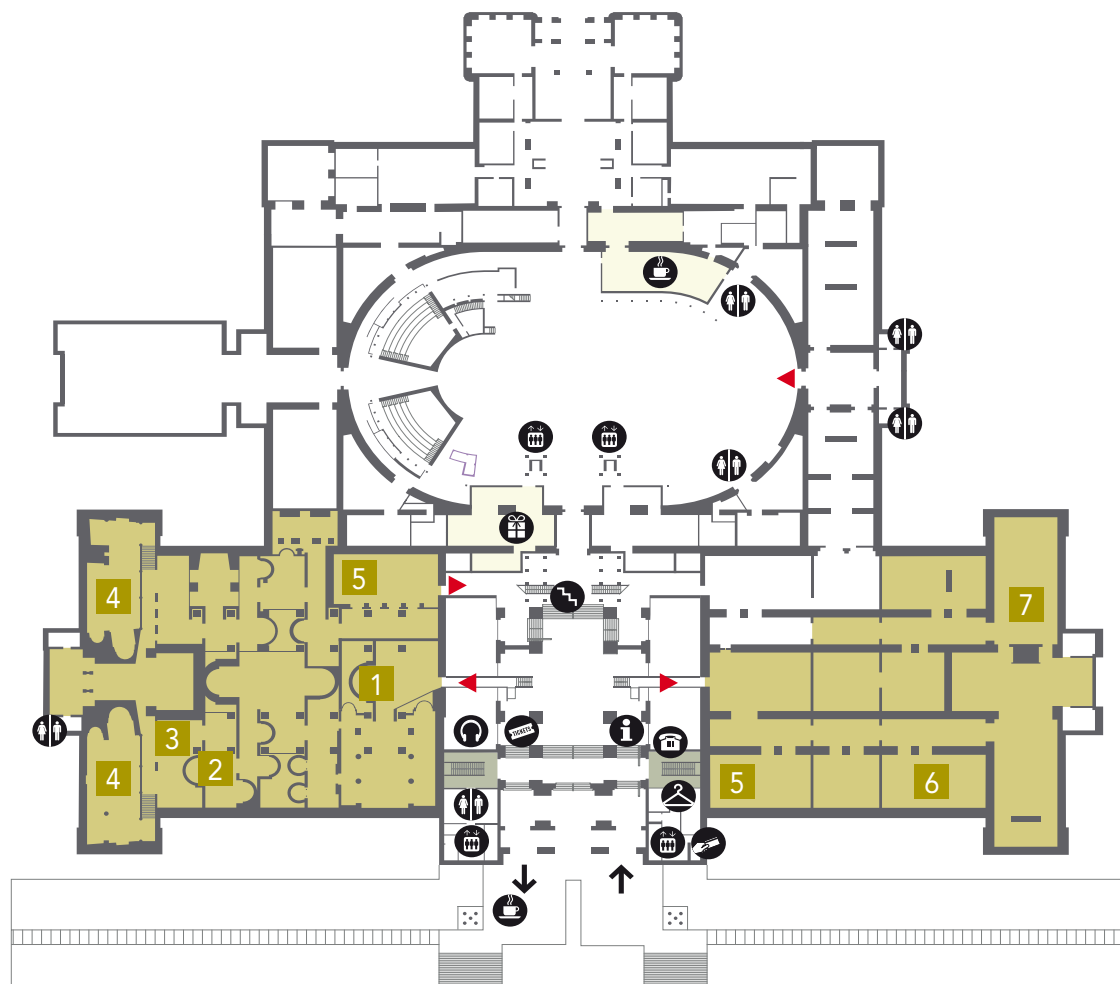
CASTIÑEIRAS, M.A., CAMPS, J., *El romànic i la Mediterrània, Catalunya-Tolouse i Pisa 1120-1180*, Barcelona, 2008 [Catàleg d'exposició del MNAC].

CHORDÀ, F., *De lo visible a lo virtual. Una metodologia del anàlisis artístic*, Barcelona, 2004.

Material de suport específic: *Guies Visuals d'Art Romànic i d'Art Gòtic*

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de la Seu d'Urgell, *Pintures de la Seu d'Urgell*, segon quart del segle XII
2. Anònim, *Taller de la Seu d'Urgell del 1200*, Frontal d'altar d'Esterrí de Cardós, 1225
3. Iohannes, *Taller de la Ribargorça*, *Frontal d'altar de Cardet*, segona meitat del segle XIII
4. Mestre de Santa Maria de Taüll, *Mestre del Judici Final*, *Pintures de Santa Maria de Taüll*, cap a 1123
5. Anònim, *Taula de sant Domènec de Guzmán*, primer quart del segle XIV
6. Mestre de Sixena (probablement Pere Serra), *Retaule de la Mare de Déu*, cap a 1363-1375
7. Lluís Dalmau, *Retaule de la Mare de Déu dels Consellers*, 1443-1445

Pintors amb ofici. Del frontal al retaule

Propòsit de l'activitat

Ens acostarem al món medieval a través de la pintura romànica i gòtica. Esbrinarem què implicava l'ofici de pintor, quines tècniques, quins materials havien de conèixer per realitzar frontals d'altar, retaules i pintures murals. Finalment, descobrirem nosaltres mateixos com era el treball al taller a partir de l'experimentació amb la tècnica del tremp sobre taula.

Objectius

- Entendre el paper del pintor en la societat medieval
- Conèixer els materials que s'empraven en les pintures de les esglésies: suports (el mur, la fusta) i procediments (tremp d'ou, pintura al fresc)
- Explicar com era l'organització del treball en un taller medieval, l'ofici i el paper social del pintor
- Reconèixer les línies bàsiques de composició de frontals i retaules
- Introduir el tema de la sanefa a partir del mòdul i de la idea de repetició per crear un ritme visual
- Promoure el treball en grup, mitjançant una tasca que requereix col·laboració i diàleg per aconseguir un objectiu comú
- Provocar el diàleg com a eina fonamental per construir la visita

Activitat prèvia a l'escola

- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Organitzeu una visita a qualsevol església romànica de Catalunya per veure in situ la situació de l'altar, l'absis de l'església, les característiques de l'arquitectura i l'entorn. La funcionalitat de l'espai en relació amb els ritus que s'hi porten a terme. (A la comarca de l'Alta Ribagorça, a la vall de Boí, hi ha un dels conjunts d'esglésies romàniques més importants de Catalunya, declarades patrimoni mundial l'any 2000)
- Investigueu sobre els materials que són necessaris per a la tècnica de la pintura al tremp
- També podeu comparar aquest espai amb el d'una catedral gòtica
- Parleu de l'experiència que ha suposat visitar aquests espais per comparar-la després amb l'experiència que suposarà veure les pintures i els objectes al Museu
- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Trobareu imatges de totes les obres de les col·leccions del MNAC a: <http://art.mnac.cat>

Tipologia activitat

Visita dinamitzada o taller

Durada

3 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Nivells recomanats

Educació Primària (cicle superior) i Secundària Obligatòria

Itinerari per les sales

1 Introducció

- L'església i la societat medievals, el context de les pintures
- La funció d'aquestes imatges en els espais de culte
- El llenguatge simbòlic de les imatges i la funció didàctica de la pintura
- El frontal d'altar en el seu context

4 La pintura sobre una taula de grans dimensions

- La tipologia del baldaquí-plafó
- Posició i funció del baldaquí
- La iconografia de la Maiestas

2 La decoració dels frontals d'altar

- La iconografia i l'organització del tema en l'espai
- La geometrització de les formes i la composició
- La decoració dels marges del frontal: mòduls, sanefes i ritmes

5 Una narració visual

- L'ordre de lectura del frontal
- Les estratègies per crear una narració visual
- La perspectiva jeràrquica en la representació dels personatges

3 El suport i la seva preparació

- Característiques del suport, la fusta
- La preparació del suport: l'estucat i l'allisat
- El traspàs del dibuix al suport: l'estergit

6 El color i el procediment del tremp d'ou

- L'origen dels materials per a la pintura al tremp
- Què són i com s'utilitzen pigments i aglutinant
- Usos i simbologia del color

7 El pas del frontal al retaule gòtic

- De la tipologia del frontal d'altar a les primeres manifestacions de retaules
- Els canvis arquitectònics en relació amb els canvis econòmics i socials de la societat al segle XIII
- Les vides dels sants i el creixement del nombre d'escenes

8 El retaule, usos i iconografia

- La proliferació d'encàrrecs de retaules i el creixement dels tallers
- Aplicació i simbologia de l'or en els retaules
- L'ordre de lectura i els noms de les parts d'un retaule

9 La il·lusió de l'espai: paviments cortina i perspectiva

- El tractament de l'enllosat del terra
- La descripció de l'espai, intents de perspectiva i paviment cortina

10 Tradició i innovació en el retaule gòtic: Lluís Dalmau

- L'encàrrec al pintor i el paper dels comitents
- L'obra de Lluís Dalmau: el retrat, la pintura a l'oli, el paisatge de fons

11 El taller del pintor: mestres, oficials i aprenents

- El repartiment de tasques al taller entre mestres, oficials i aprenents
- Del pintor artesà al reconeixement de l'artista
- Detallisme en la representació de la indumentària i de les fesomies

Activitat de taller

- Posarem en pràctica tots els coneixements sobre els materials i els procediments emprats pels pintors medievals dels quals hem parlat durant la visita: l'estucat de la fusta, l'estergit i la pintura al tremp
- Entendreu de primera mà quines eren les passes per a l'execució d'una pintura sobre taula i com es pot organitzar un taller
- Se us farà un encàrrec: dividits en petits tallers, haureu de crear el motiu per a una rajola, que formarà part després d'un paviment fet per tota la classe
- Experimentareu amb l'estergit i la tècnica del tremp d'ou per acomplir un encàrrec. Serà imprescindible el treball en equip, us repartireu les tasques, acordareu els motius que representareu i, finalment, posareu en comú la feina feta per valorar el treball del taller

Propostes per fer a l'escola

- Exposeu a l'escola el treball fet al Museu perquè el vegin els vostres companys, afegiu-hi algun esquema explicatiu del procés de realització i fotografies de la vostra visita al Museu
- Si us heu quedat amb les ganes de conèixer els espais reals en els quals estarien les obres que heu vist al Museu, feu-hi una visita o si no pot ser real, feu-la virtual. Feu un mapa de totes les esglésies que heu vist al Museu, marqueu-vos possibles rutes i després investigueu l'entorn i les característiques de com es van construir.
- Busqueu temes que us siguin propers i creeu un retaule contemporani utilitzant els recursos narratius que heu vist que apareixen a frontals i retaules. Dediqueu-li el retaule a algun personatge que us interessi o a algun company de classe.
- El còmic, la novel·la gràfica, són gèneres que utilitzen uns codis nar-ratius molt semblants als de frontals i retaules. Expliqueu una història en imatges que narri la vostra experiència durant la visita al MNAC
- Per què no escenifiqueu una història de les que heu vist durant la visita? potser la història d'algun sant
- Feu una recerca d'artistes moderns i contemporanis que hagin estat influenciats per l'art medieval o que treballin amb formats similars a frontals i retaules
- Quins altres procediments pictòrics coneixeu? Quina diferència hi ha entre aquestes tècniques? S'empren els mateixos pigments que fa 1000 anys? Investigueu-ho

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB:
www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: durant aquest curs es publicarà un dossier educatiu on-line vinculat a aquesta activitat. Consulteu informació al web www.mnac.cat

Mireu de ben a prop l'absis de Taüll amb la tecnologia de la gigafoto:
http://cultura.gencat.cat/patrimoni/sant_climent_tauill_mnac/index.html

Consulteu els vídeos d'aquest portal sobre el patrimoni romànic i gòtic a Catalunya:
www.patrimoni.gencat.cat

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de la Seu d'Urgell, *Absis de la Seu d'Urgell*, segon quart del segle XII
2. Anònim. Taller de la Seu d'Urgell, *Frontal de la Seu d'Urgell o dels Apòstols*, segon quart del segle XII
3. Anònim. Taller de la Seu d'Urgell del 1200, *Frontal d'altar d'Estèrri de Cardós*, 1225
4. Anònim, Catalunya. Taller de la Seu d'Urgell del 1200, *Baldaquí de Tavèrnoles*, mitjan segle XIII
5. Iohannes. Taller de la Ribargorça, *Frontal d'altar de Cardet*, segona meitat del segle XIII
6. Anònim, *Frontal d'altar de Durro*, mitjan segle XII
7. Mestre de Vallbona de les Monges (Guillem Seguer?), *Retaule del Corpus Christi*, cap a 1335-1345
8. Mestre de Sixena (probablement Pere Serra), *Retaule de la Mare de Déu*, cap a 1363-1375
9. Taller de Llorenç Saragossà, *Retaule de la Mare de Déu de la Llet, santa Clara i sant Antoni Abat*, últim quart del segle XIV
10. Lluís Dalmau, *Retaule de la Mare de Déu dels Consellers*, 1443-1445
11. Jaume Huguet, *Consagració de sant Agustí*, cap a 1463-1470/1475

Una passejada pel gòtic

Propòsit de l'activitat

L'època del gòtic és també l'època de construcció de gran quantitat d'esglésies i catedrals, que calia decorar amb pintures i retaules. Alhora, és el moment de la construcció de palaus a les ciutats, on viuen els nobles i els magnats. El recorregut és una introducció a l'art gòtic català.

Objectius

- Conèixer les condicions de context històric i cultural en què es desenvolupa l'art gòtic a Catalunya
- Descobrir els principals trets de la pintura mural, de la pintura sobre taula i de l'escultura gòtica catalana

Activitat prèvia a l'escola

- Si esteu interessats a preparar-vos la visita al Museu i plantejar algun tipus de treball previ als vostres alumnes podeu adquirir la *Guia Visual d'Art Gòtic* i els *Quaderns de la Guia Visual d'Art Gòtic*, a la botiga del Museu.

Tipologia activitat

 Visita comentada

Nivells recomanats

Educació Secundària Obligatòria
i Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

1 Context històric de la Catalunya del món gòtic

- Consolidació i expansió de la Corona catalano-aragonesa
- Desenvolupament de la vida urbana: les noves institucions
- Aparició d'una nova classe social
- La pintura de temàtica històrica
- Canvis en el llenguatge artístic i plàstic del segle XIII

2 El pas del frontal al retaule

- La transformació del mobiliari litúrgic
- La construcció de catedrals, noves solucions arquitectòniques

3 El gran desenvolupament de les vides de sants

- Els nous ordes religiosos
- Sant Domènec, fundador dels dominics

4 Iconografia de la Mare de Déu

- Canvis iconogràfics respecte a la marededéu romànica
- L'escultura en alabastre
- Tendència a la humanització de les formes
- El retaule de pedra: l'origen del material, les pedreres
- L'organització del treball: tallers i mestres

5 Característiques de l'escultura monumental en pedra

- Jaume Cascalls, escultor de la cort de Pere III
- Del Crist en Majestat al Crist sofredent
- El retaule de pedra: l'origen del material, les pedreres
- L'organització del treball: tallers i mestres

- El retaule de pedra: les pedres, els materials que s'utilitzen i l'organització del treball: tallers i mestres

6 El retaule pintat: estructura, tècnica i significació

- Utilització de l'or i la seva significació simbòlica i econòmica
- El gran desenvolupament del tema marià
- L'aparició de nou temes iconogràfics relacionats amb històries locals i llegendes catalanes

7 L'escultura arquitectònica

- Els canvis arquitectònics i l'escultura
- Pere Sanglada, escultor del cadirat de cor de la catedral de Barcelona
- Els cadirats de cor

8 Els reis de la Corona catalanoaragonesa i la seva representació

- Els retrats dels reis d'Aragó
- Les fundacions reials. El Retaule major de Santes Creus

El primer gòtic internacional en pintura

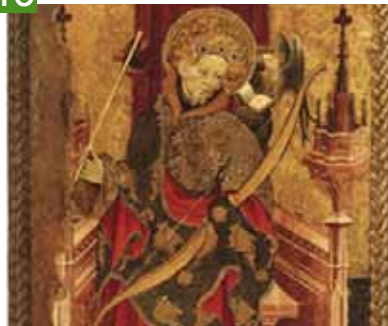

9 Vides de santes

- Santa Bàrbara, vida i cultura popular

10 L'art cortesà

- Joan Mates: característiques de l'art del 1400 o internacional

13 Jaume Huguet

- El paper de les confraries com a comitents
- L'organització del taller d'un pintor

11 Les noves institucions de govern

- La Generalitat

14 El món de la mort: ritus i manifestació plàstica

- El culte als difunts i les exèquies fúnebres
- Tipologies sepulcrales

12 Lluís Dalmau

- La importància del retrat
- L'aparició d'una nova tècnica: la pintura a l'oli
- Les institucions ciutadanes: el Consell de Cent

Propostes per fer a l'escola

- Si esteu interessats a continuar treballant alguns dels temes desenvolupats en la vostra visita al Museu podeu adquirir els *Quaderns de la Guia Visual d'Art Gòtic*, a la botiga del Museu.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: *Guia Visual d'Art Gòtic i Quadern de la Guia Visual d'Art Gòtic*.

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Mestre de la Conquesta de Mallorca, *Pintures murals de la conquesta de Mallorca*, 1285-1290
2. Mestre de Vallbona de les Monges (Guillem Seguer?), *Frontal del Corpus Christi*, cap a 1335-1345

Mestre de Vallbona de les Monges (Guillem Seguer?), *Retaule del Corpus Christi*, cap a 1335-1345
3. Anònim, *Taula de sant Domènec de Guzmán*, primer quart del segle XIV
4. Anònim, *Mare de Déu*, segona meitat del segle XIV
5. Jaume Cascalls, *Sant Antoni Abat*, cap a 1350

Anònim, *Retaule de la Mare de Déu i sant Antoni Abat*, cap a 1378-1390
6. Mestre de Sixena (probablement Pere Serra), *Retaule de la Mare de Déu*, cap a 1363-1375
7. Pere Joan, *Salvador*, entre 1434-1445
8. Gonçal Peris Sarrià; Jaume Mateu, *Jaume I el Conqueridor*, 1427
9. Gonçal Peris Sarrià, *Retaule de santa Bàrbara*, cap a 1410-1425
10. Joan Mates, *Calvari i Sant Sebastià*, 1417-1425
11. Anònim, *Sant Jordi matant el drac*, cap a 1420-1450
12. Lluís Dalmau, *Mare de Déu dels Consellers*, 1443-1445
13. Jaume Huguet, *Consagració de sant Agustí*, cap a 1463-1470/1475
14. Anònim. *Sepulcre dels Ardèvol*, segona meitat del segle XIV

Renaixement i barroc

Propòsit de l'activitat

La col·lecció d'art del Renaixement i del barroc, conjuntament amb algunes obres d'aquest període del llegat Cambó i de la col·lecció Thyssen-Bornemisza, permet fer un recorregut pels diferents estils artístics, tant europeus com locals, del segle xv al xviii.

En el recorregut destaquen artistes com ara Pere Nunyès, Joan de Burgonya, Ayne Bru, Berruguete, Sebastiano del Piombo, Tiziano, Zurbarán, El Greco, Ribera, Ribalta, Velázquez, Carracci, Meléndez o Antoni Viladomat.

Objectius

- Identificar algunes característiques importants de la pintura i l'escultura del Renaixement i del barroc a Catalunya i Europa a través de les col·leccions del MNAC
- Esquematzar les pautes bàsiques de lectura i anàlisi d'obres d'art des de perspectives diferents: iconogràfica, formal, estilística, de funció... i saber descobrir alguns trets diferenciadors dels artistes més representatius
- Saber descriure i diferenciar les principals tècniques artístiques d'aquest període
- Aplicar i usar el vocabulari específic de la història de l'art
- Relacionar les pintures i escultures amb obres d'altres disciplines
- Fomentar la idea de museu com a indret d'interès col·lectiu i personal

Activitat prèvia a l'escola

- Podeu investigar quin ha estat l'origen del Museu Nacional d'Art de Catalunya i comentar entre vosaltres quina funció creieu que tenen avui els museus.
- Podeu analitzar els fets històrics més rellevants de la Catalunya dels segles xvi, xvii i xviii i construir una línia històrica del temps.

Tipologia activitat

 Visita comentada

Nivells recomanats

Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales. Durant la visita veureu una selecció de les següents obres

1 L'escultura a Catalunya al segle XVI

- Introducció històrica
- El nou llenguatge del Quatre-cents italià. La iconografia de l'humanisme
- El col·leccionisme: Miquel Mai i l'ardiaca Lluís Desplà

4 Les noves formes en pintura

- La influència dels artistes forans en els artistes locals
- El retaule, estructura, iconografia i funció

2 L'escultor i l'organització del seu taller. El cas de Damí Forment

- Influències italianes de l'artista
- El treball dels tallers en diferents centres geogràfics

5 La iconografia de la Mare de Déu

- La iconografia mariana
- El desenvolupament del gravat i la circulació d'imatges

3 La pintura a Catalunya al segle XVI

- El Renaixement a Catalunya sota els paradigmes del gòtic
- Les influències hispano-flamenques
- Ayne Bru i el conjunt de Sant Cugat del Vallès. Aspectes formals i iconogràfics

6 La pintura castellana de l'època

Pedro Berruguete

7 La iconografia de la Mare de Déu en escultura

- La tècnica de la talla policromada

8 El Quattrocento italià

- Fra Angelico

9 L'escola veneciana

- La representació de dos models de dona
- Aspectes formals i iconogràfics

10 El Renaixement a Alemanya

- Lucas Cranach
- El retrat moralitzant

11 El manierisme. La singularitat d'El Greco

- El context històric de la Reforma i la cort de Felip II
- Conceptes clau sobre el manierisme

- Particularitats del suport de l'obra: arca nupcial, funció i iconografia

12 L'escola flamenca

- L'estil de Rubens

15 L'escultura barroca

- Pedro de Mena i l'escola andalusa
- Els sants com a tema i devoció

13 L'escola veneciana

- Giovanni Antonio Canal, dit «Canaletto»
- El concepte de *vedute* i la transmissió d'imatges en el *Grand Tour*

16 El tenebrisme de Ribera

- Característiques formals i iconogràfiques
- Formació i influències: Itàlia

14 La pintura barroca a Espanya

- La iconografia de la Mare de Déu: la Immaculada Concepció a l'àrea castellana en el context contrareformista
- El desenvolupament de la natura morta i la seva lectura simbòlica

17 Velázquez i Ribalta

- La pintura realista d'arrel tenebrista en el context hispànic

18 El desenvolupament del retrat

- Claudio Coello, el retratista de la reialesa

19 El barroc a Catalunya

- Context històric del segle XVIII català
- Antoni Viladomat i Francesc Pla, dit «el Vigatà»

Propostes per fer a l'escola

- Podeu aprofundir en algun dels artistes que han aparegut durant la visita.
- Compareu obres del Renaixement i del barroc en un mateix territori.
- Escolliu una de les obres que haureu vist en el vostre recorregut i elaboreu la seva fitxa tenint en compte aquests apartats: anàlisi formal, estil, contingut, significació, funció.

Suport i recursos educatius

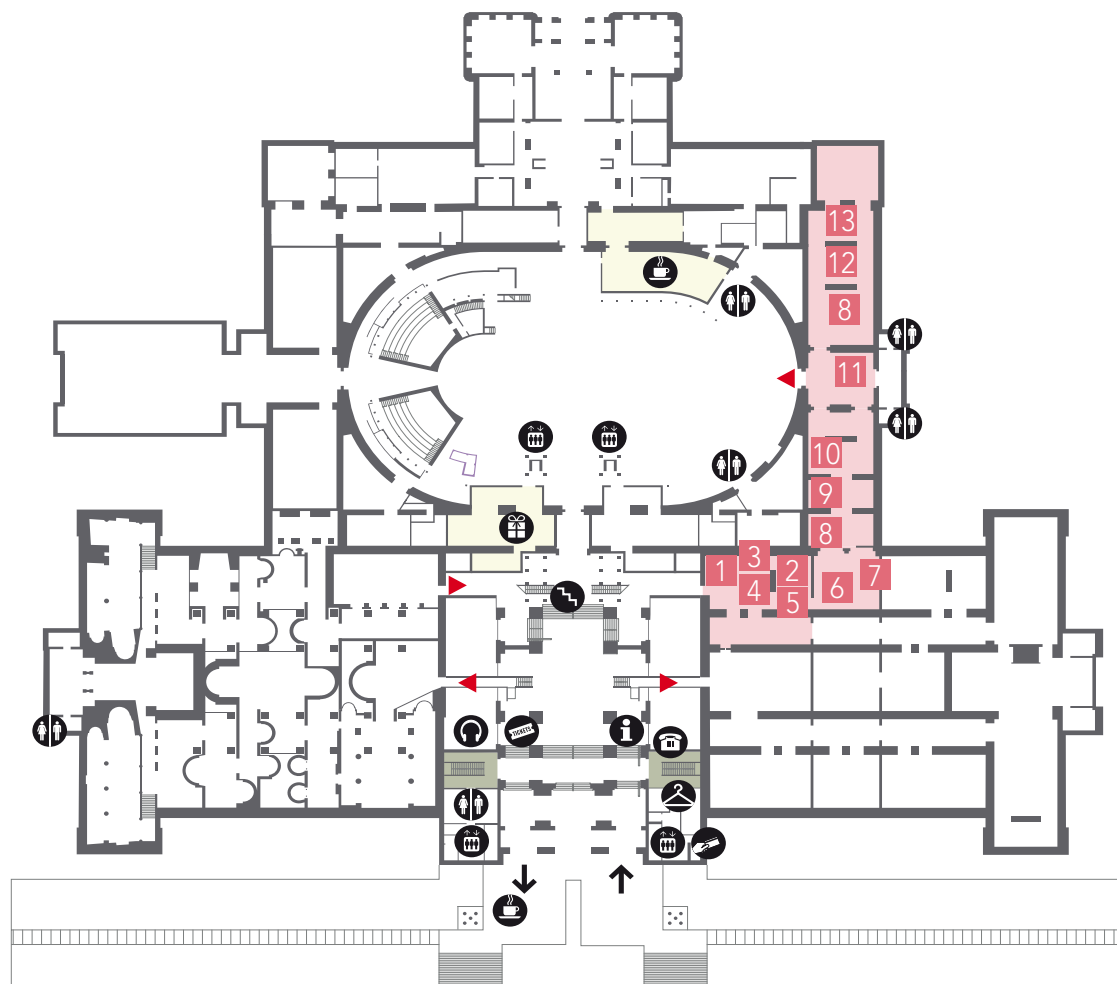
Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: aquesta activitat no té material de suport específic, però podeu consultar bibliografia sobre les obres del recorregut a la biblioteca del Museu.

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

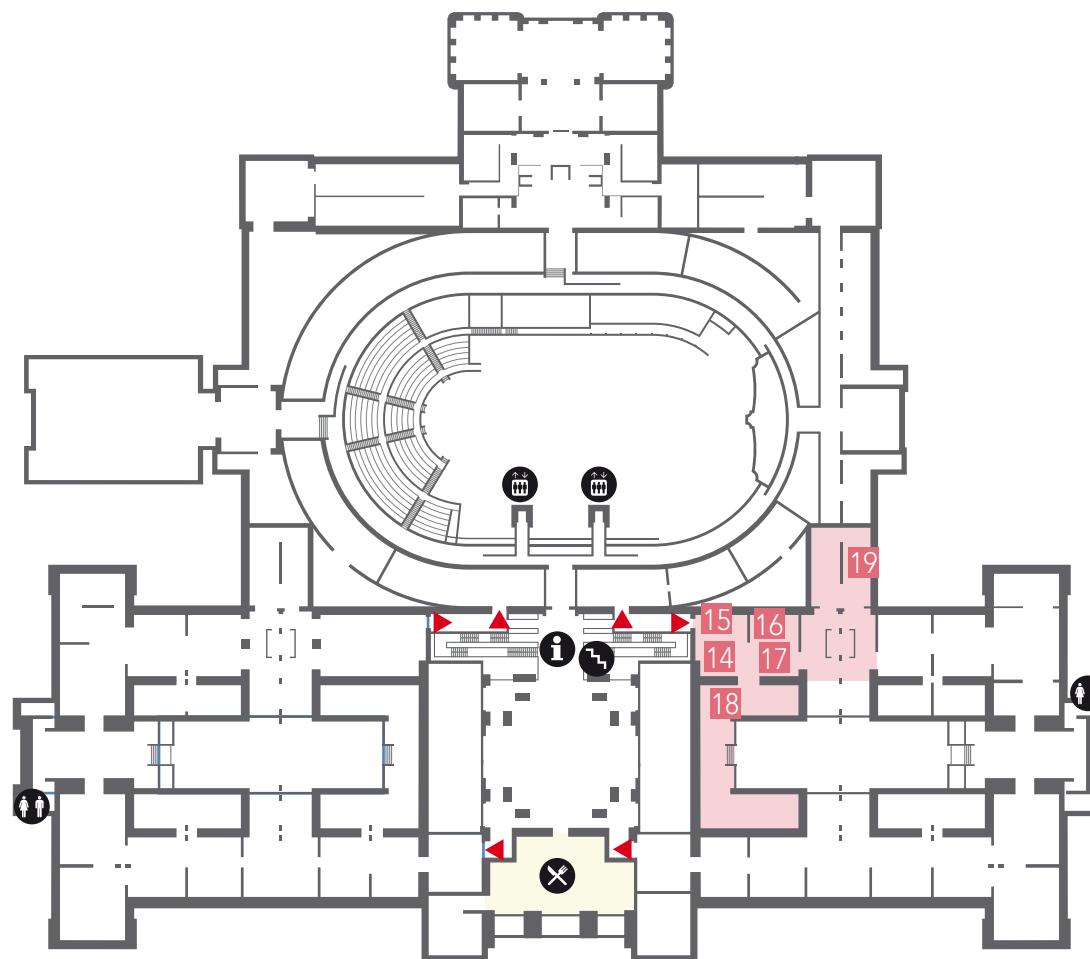

Relació d'obres de l'itinerari

1. Pietro Urbano (?), *Bust d'August*, 1490-1510
2. Damià Forment i col·laboradors, *Tres apòstols (Dormició de la Mare de Déu)*, 1534-1537
3. Ayne Bru, *Sant Càndid*, 1502-1507
4. Pere Nunyes, *Portes del Retaule de sant Eloi dels argenters*, 1526-1529
5. Joan de Burgunya (?), *Mare de Déu, el nen Jesús i sant Joanet*, 1515-1525
6. Pedro Berruguete, *Sant Gregori Papa*, cap a 1495
7. Seguidor de Diego de Siloé, *Mare de Deu amb nen*, 1530-1540
8. Giovanni de Ser Giovanni, dit «lo Scheggia», *Les set Arts Liberals*, cap a 1460

Anton Francesco dello Scheggia, *Les set Virtuts*, 1465-1470
9. Tizià i Taller, *Noia davant el mirall*, posterior a 1515
10. Lucas Cranach, dit «el vell», *Parella amorosa desigual*, 1517
11. Doménikos Theotokópoulos, dit «El Greco», *Sant Pere i sant Pau*, 1595-1600
12. Peter Paulus Rubens, *Mare de Deu i nen amb santa Isabel i sant Joanet*, cap a 1618
13. Giovanni Antonio Canal, dit «Canaletto», *Retorn del Bucentaure el dia de l'Ascensió*, cap a 1745-1750

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

14. Francisco de Zurbarán, *Immaculada Concepció*, 1632
15. Pedro de Mena, *Sant Pere d'Alcàntara*, 1663-1673
16. Josep de Ribera o Jusepe de Ribera, dit «lo Spagnoletto», *Martiri de sant Bartomeu*, 1644
17. Diego Velázquez, *Sant Pau*, cap a 1619
18. Claudio Coello, *Carles II*, 1680-1683
19. Antoni Viladomat, *L'estiu*, 1730-1735

Retrats

Propòsit de l'activitat

El Llegat Cambó recull obres dels segles xiv al xix, moltes de les quals són retrats: d'homes, de dones, de persones adultes i d'infants. Durant la visita, a partir de jocs d'empatia i descoberta, veurem la manera com aquestes persones han estat retratades en diferents períodes de la història.

Objectius

- Analitzar els orígens del retrat
- Estudiar el retrat com a gènere pictòric
- Establir tipologies de retrat
- Vincular retrat i societat

Activitat prèvia a l'escola

- Podeu investigar sobre qui va ser Francesc Cambó, col·leccionista dels retrats que veureu
- Podeu introduir el tema col·lecció o el fet de col·leccionar
- Podeu parlar sobre què és un retrat i la seva funció avui

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Primària

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

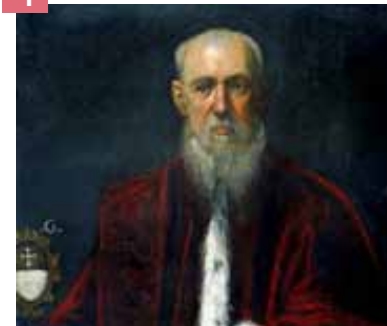
Itinerari per les sales. Durant la visita veureu una selecció de les següents obres:

1 El retrat i la seva posada en escena

- L'expressivitat del rostre i el gest de les mans
- La figura i la seva posada en escena
- La relació dels objectes amb la professió de la retratada

4 Retrat d'un estament social

- La indumentària i l'actitud del retratat
- La professió del personatge

2 El recurs òptic del mirall

- El joc de mirades dels dos personatges
- La condició femenina i l'ideal de bellesa

5 Retrat de nen

- L'edat del nen retratat
- La seva condició social
- La funció dels retrats de nens

3 El joc de les aparences

- Santes vestides de dames o dames en el paper de santes
- Els atributs dels sants

6 El retrat d'un burgès

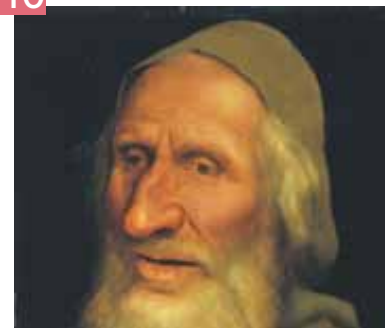
- L'estratificació social
- El paper de la burgesia en la societat del segle XVII

7 Retrat de jove

- La manera de retratar la joventut i la vellesa
- La mirada del personatge interpel·la l'espectador

10 L'expressió de la vellesa

- Els trets fisonòmics ens indiquen la seva condició social
- La consideració que mereix la vellesa avui

8 El retrat de les minories

- El punt de vista des d'on s'ha retratat aquest personatge
- És més fàcil reconèixer a algú de perfil o de cara?
- Qui era i quina era la seva condició

11 El retrat de cos sencer

- El retrat de cos sencer
- La indumentària del retratat i descobrir què vol dir anar vestit «a l'espanyola»

9 El retrat de la noblesa

- El posat i el gest de les mans ens pot ajudar a esbrinar l'estatus de la dama
- La indumentària i els objectes que porta ens permet conèixer-ne la procedència
- El retratat i el pintor en el context de l'encàrrec d'obra

12 Retrat de nena

- Qui va pintar aquest quadre?
- El paper que s'atorgava a les dones pintores

13 El retrat d'un músic

- La personalitat d'aquest personatge
- La condició d'artista abans i avui
- La manera com Goya el va retratar

14 El retrat intimista

- La relació entre el retrat i el col·leccionista
- La postura poc convencional i la decoració de l'entorn de la figura

15 El retrat en grup

- El concepte de retrat en grup
- Retrat i paisatge
- Les festes de Carnaval a Venècia

Propostes per fer a l'escola

Consulteu el material de suport específic

Suport i recursos educatius

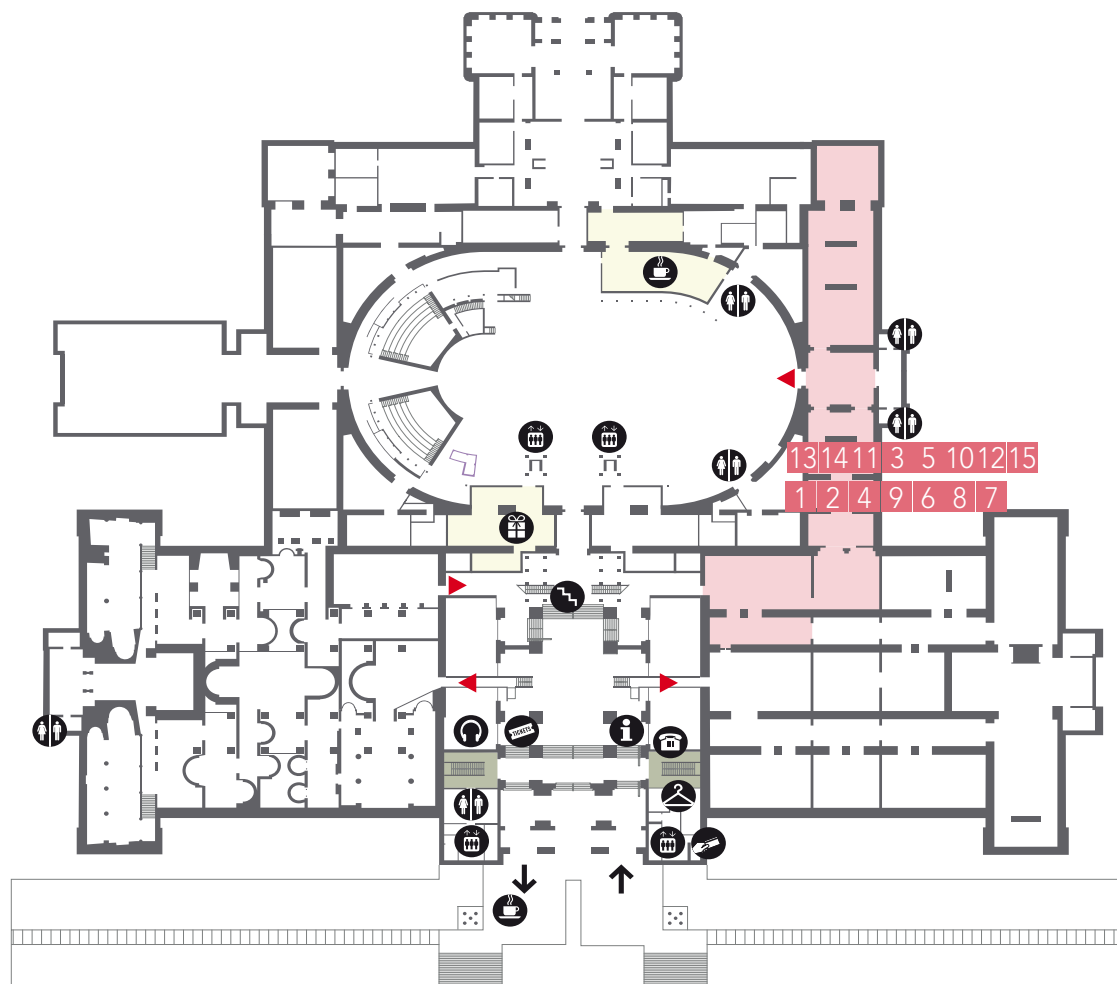
Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: Podeu consultar el dossier d'*El retrat a la Col·lecció Cambó*:
http://www.mnac.cat/doc/lan_001/El%20retrat%20a%20la%20Cambó.pdf

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Sebastiano Luciani, dit «Sebastiano del Piombo», *Retrat de dama*, 1520-1525
2. Tizià i taller, *Noia davant el mirall*, posterior a 1515
3. Gianbattista i Giandomenico Tiepolo, *Santa Cecília*, 1750-1760
4. Jacopo Robusti, dit «Tintoretto», *Retrat del procurador Alessandro Gritti*, 1581-1582
5. Juan Pantoja de la Cruz, *Felip III*, 1590-1592
6. Adriaen Hannemann [?], *Retrat de cavaller*, cap a 1655
7. Willem Drost, *Retrat de jove*, cap a 1654
8. Govert Flinck [?], *Cap de negre*, cap a 1640
9. Peter Paulus Rubens, *Lady Aletheia Talbot, comtessa d'Arundel*, 1620
10. Quinten Metsys, *Cap de vell*, cap a 1525
11. Jean-Honoré Fragonard, *Jean-Claude Richard, l'abbé de Saint-Non vestit a l'espanyola*, cap a 1769
12. Élisabeth-Louise Vigée le Brun, *Retrat de nena*, 1788-1790
13. Francisco de Goya, *Manuel Quijano*, 1815
14. Maurice Quentin de La Tour, *Pierre-Louis Laideguive*, cap a 1761
15. Giandomenico Tiepolo, *El minuet*, 1756

L'art modern

Propòsit de l'activitat

Es tracta d'explorar les obres cabdals de l'art català dels segles XIX i XX, i aproximar-nos als artistes més importants d'aquest període. Descobrir com les modes i els corrents imperants a Europa s'adapten i es desenvolupen a Catalunya, tot plegat a partir d'un recorregut que ens portarà del neoclassicisme a l'avantguarda.

Objectius

- Copsar la relació entre societat i producció artística
- Conèixer alguns dels artistes catalans més importants dels segles XIX i XX
- Observar, analitzar i comparar pintures, escultures i objectes d'arts decoratives de diferents escoles i estils
- Adquirir un llenguatge específic amb la història i l'art
- Diferenciar les principals tècniques artístiques

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Conegueu la biografia dels autors
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- El cinema és una bona eina per evocar èpoques passades. Poden ajudar a posar en context el tombant del segle XIX i XX.
- Plantegeu un debat a classe sobre què significa la modernitat, quins són els elements que els vostres alumnes relacionen amb aquest concepte. Compareu després el vostre context social amb el que es donava a la Catalunya de principis del segle XX, quines diferències hi ha? Quines coses hi hauria en comú?

Tipologia activitat

Visita comentada

Nivells recomanats

Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 El Neoclassicisme

- La mirada al món de l'antiguitat, Roma com a centre artístic
- La renovació plàstica de Damià Campeny
- El paper de la Llotja de Barcelona en l'educació artística de la ciutat
- Les morts de Lucrecia i Cleòpatra a partir dels detalls de l'escultura

2 El retrat acadèmic

- Les normes i lliçons de l'Acadèmia
- Els elements de la composició i l'ús del color que fan d'aquest retrat una obra acadèmica
- El domini del dibuix i la tria dels elements que acompanyen el retratat
- Les dues factures de l'obra: el retrat acabat i el vestit inacabat

3 El romanticisme

- La mirada nostàlgica envers l'època medieval
- Representació de sentiments i emocions, deixar enrere el racionalisme
- La natura i les ruïnes com un escenari de sentiments evocadors
- L'inici dels nacionalismes: el cas català

4 Marià Fortuny

- La pintura d'encàrrec i la pintura costumista de Marià Fortuny
- La tècnica de Fortuny per als grans i els petits formats
- Per què Fortuny és considerat un dels grans mestres de l'art català

5 El realisme

- El paper de Martí Alsina com a pintor i com a agitador cultural de la seva època
- La realitat com a única font d'inspiració, representar el quotidià en l'art
- Les classes socials a partir de *La migdiada*

6 L'escola d'Olot

- La renovació del paisatgisme català
- Representació d'un sentiment a través del paisatge
- Els noms més rellevants d'aquesta escola

7 El camí cap al simbolisme

- La minuciositat en el tractament de l'anatomia en contrast amb l'esfumat de caràcter més simbolista
- Les expressions dels personatges, quins sentiments representen?
- Miquel Blay i el seu treball com a pensionat a Roma

8 L'escultura modernista

- L'origen d'*El desconsol* com a monument funerari
- El dolor a través del gest del cos
- Els diferents tractaments del marbre i els rastres del simbolisme

9 Artistes i icones de la modernitat

- Les relacions d'amistat i col·laboració que hi va haver entre els artistes i intel·lectuals catalans
- Els Quatre Gats, un local emblemàtic de Barcelona
- Alguns símbols de la modernitat: l'esport, l'automòbil

10 La pintura modernista

- Santiago Rusiñol, pintor, literat i artífex del modernisme
- La representació d'un interior burgès, l'Instant copsat
- El paper de París en la construcció de la identitat de la modernitat catalana

11 L'espai privat modernista

- El modernisme com a art total
- La revaloració dels oficis, la manufactura *versus* la industrialització
- La integració d'arquitectura i arts decoratives, les col·laboracions entre artesans i artistes

12 Cercar un estil propi, la segona generació modernista

- Una mirada personal a gèneres clàssics, com ara el paisatge i el retrat
- La llibertat en l'ús del color i la pinzellada
- La relació de Joaquim Mir i Isidre Nonell amb altres artistes de l'època i el context artístic on es van moure

13 El noucentisme

- Les vinculacions de Sunyer a la pintura impressionista francesa i el seu compromís amb el noucentisme, en el context de la Mancomunitat
- Un retorn al classicisme i al paisatge del Mediterrani
- La integració entre les figures i el paisatge i el seu paper com a símbols del país

14 L'avantguarda

- Pau Gargallo, una trajectòria des del modernisme fins a l'avantguarda
- La incorporació del buit com a concepte escultòric
- Uns materials i una concepció de l'escultura nous: la planxa de ferro i la construcció de volum a partir del pla

15 Juli González

- Alguns trets de la trajectòria familiar i artística d'aquest escultor barceloní
- El paper de González com a creador d'un nou llenguatge escultòric
- La seva sòlida formació com a artesà, la simplicitat constructiva i la llibertat creativa de la seva obra
- La figura de *La Montserrat* com a símbol del poble davant la guerra

Propostes per fer a l'escola

- Feu un treball de recerca sobre algun dels autors que heu vist durant la vostra visita: busqueu altres obres de l'artista i esbrineu a quins museus es troben. Després en podeu fer una presentació als companys
- Parleu sobre les obres que més us hagin interessat i argumenteu el per què
- Si voleu saber més coses del modernisme, podeu visitar espais com la Pedrera o la casa Batlló, a Barcelona, entre molts altres exemples d'arquitectura modernista. Cerqueu-ne algun que us quedi a prop i aneu-lo a visitar!
- Continueu el debat sobre la modernitat i aprofundiu en aquest concepte. Per què no comparar a partir d'imatges allò que es considera modern i innovador ara i allò que ho era fa cent anys?

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Propostes educatives: per conèixer un dels edificis més coneguts del modernisme, la Pedrera d'Antoni Gaudí: www.lapedreraeducacio.org/flash.htm

Consulteu: www.patrimoni.gencat.cat/es

- La gigafoto de *La vicaria* de Marià Fortuny
- Vídeo *Barcelona 1900*
- Vídeo sobre l'Hospital de Sant Pau i la Pedrera

Bibliografia

AA.DD., *El modernisme a les col·leccions del MNAC*, Barcelona, 2009.

AA.DD., *Juli González. Retrospectiva*, Barcelona, 2008.

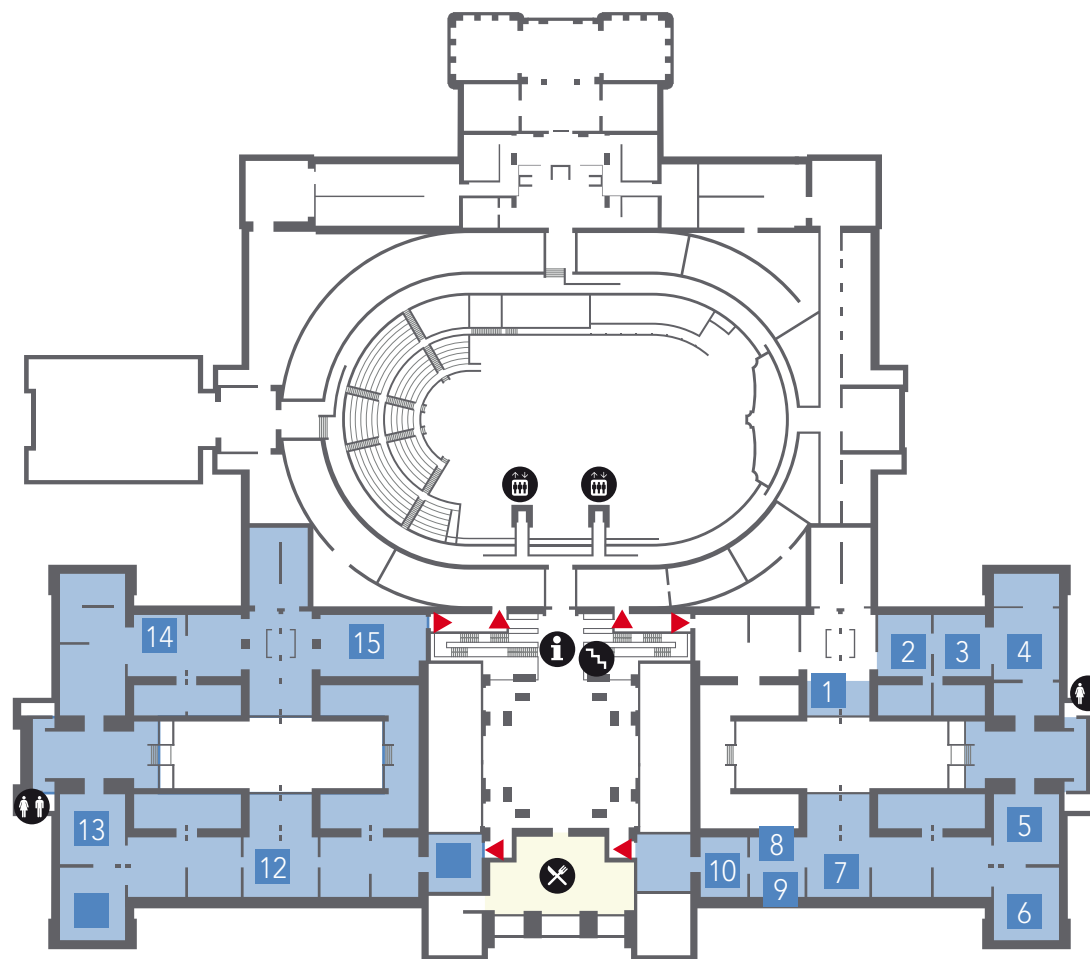
MENDOZA, C., *El modernisme, pintura i dibuix*, Barcelona, 2002-2003.

MENDOZA, C. i E., *Barcelona modernista*, Barcelona, 2003.

RAFOLS, J.F., *Modernisme i modernistes*, Barcelona, 1982

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Damià Campeny, *Lucrècia*, 1803
2. Vicente López Portaña, *Retrat del marquès de Labrador, ambaixador espanyol al Congrés de Viena de 1915, cap a 1833-1834*
3. Lluís Rigalt, *Ruïnes*, 1865
4. Marià Fortuny, *La vicaria*, 1870
5. Ramon Martí Alsina, *La migdiada*, 1884
6. Joaquim Vayreda, *Recança*, 1876
7. Miquel Blay, *Els primers freds*, 1892
8. Josep Llimona, *Desconsol*, 1907
9. Ramon Casas, *Ramon Casas i Pere Romeu en un tàndem*, 1897
10. Santiago Rusiñol, *Novel·la romàntica*, 1894
11. Gaspar Homar, Josep Pey (dibuix de la marqueteria), Joan Carreras (talla), Joan Segarra i Fills (marqueteria), Antoni Juyol (forja i repussat), *Saló del pis principal de la casa Lleó Morera*, 1905
12. Joaquim Mir, *El roc de l'estany*, 1903
13. Joaquim Sunyer, *Cala Forn*, 1917
14. Pau Gargallo, *Gran ballarina*, 1929
15. Juli González, *Cap de Montserrat cridant*, 1942

El modernisme a Catalunya

Descripció de l'activitat

El modernisme va ser un moviment cultural de gran importància artística que es va donar a Catalunya a finals del segle XIX i principis del XX. Se'n van fer ressò disciplines diverses, com ara l'arquitectura, la música, les arts plàstiques, les arts gràfiques i les arts decoratives i industrials. Durant el recorregut destacarem obres i autors cabdals d'aquest moviment.

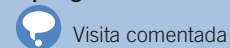
Objectius

- Conèixer les principals característiques de l'art modernista
- Estudiar les pintures, escultures i objectes modernistes com a expressió de la mentalitat d'una època
- Conèixer diverses tècniques artístiques i oficis tradicionals de l'època del modernisme
- Aproximar-nos a fets i persones rellevants de l'art modernista català
- Analitzar les característiques formals d'algunes obres
- Descobrir el valor de l'obra d'art com a testimoni i document de la història

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Conegueu la biografia dels autors
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Investigueu si hi ha alguna casa, fàbrica o qualsevol espai modernista proper a l'escola i esbrineu si el podeu visitar
- Feu un treball de recerca sobre les característiques de l'arquitectura modernista i algun dels seus protagonistes

Tipologia activitat

Nivells recomanats

Educació Secundària Obligatòria
(primer i segon cicle) i Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 La ciutat i la modernitat

- La ciutat de finals del segle XIX
- La relació entre àmbit urbà i modernitat
- La relació dels artistes amb la ciutat

2 Qui eren els artistes modernistes

- Alguns dels protagonistes d'aquest moviment a partir dels seus retrats i autoretrats
- Els vincles d'amistat que es van establir entre ells
- Què entenem quan parlem de modernitat?

3 La influència de Rodin a l'art català

- La influència que exercí Rodin en l'escultura catalana de principis del segle XX
- Per què va ser un escultor trencador
- La força expressiva del cos humà

4 Un nou llenguatge

- El realisme del cos i el simbolisme de les expressions
- Com es representa el patiment i el contrast entre vellesa i joventut
- Les mirades d'aquests dos personatges, de què parlen?

5 El sentiment a través del cos

- Resseguir amb la mirada les línies ondulades d'aquest cos ajagut
- Trets de l'escultura modernista, com l'esfumat o els cabells d'aigua
- El tipus de dona que es representa i l'actitud del seu cos

6 París, centre de la modernitat

- El paper de la dona de fa cent anys
- París, aglutinador de la modernitat, centre artístic i teló de fons de la pintura de principis del segle XX
- La fugacitat del temps, la pintura que copsa una instantània, una impressió

7 Artistes i icones de la modernitat

- Les relacions d'amistat i col·laboració que hi va haver entre els artistes i intel·lectuals catalans
- Els Quatre Gats, un local emblemàtic de Barcelona
- Alguns símbols de la modernitat: l'esport, l'automòbil

8 La inspiració i la matèria

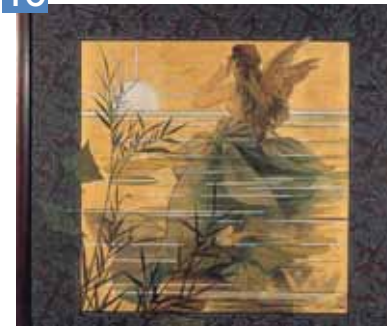
- La lluita de l'escultor amb la inspiració per assolir la idea
- La barreja de materials escultòrics i el tractament de les dues figures
- La dona com a musa inspiradora

9 La dona moderna

- La relació entre artistes i models
- L'educació que rebien les dones
- El context domèstic en el qual es retrata la dona

10 La dona fada

- L'atracció dels pintors pel tema de les fades, les nimfes, els personatges eteris
- La dona i la seva relació amb el paisatge

11 La dona a la publicitat

- Les dones com a protagonistes dels cartells modernistes
- El cartell com a mitjà publicitari i signe de la modernitat
- La simbologia de la figura femenina en la publicitat

12 Un art total

- L'arquitectura modernista integra totes les arts
- La contraposició entre les nocions d'artesanía i art
- La decoració del saló d'una casa modernista de Barcelona

13 La natura com a referent

- Els elements de la natura esdevenen font d'inspiració en les arts decoratives
- La simplificació de les formes, la geometrització, la simplificació, etc.

14 La recerca creadora d'Antoni Gaudí

- La diversitat de materials i oficis amb els quals va treballar Antoni Gaudí, a banda de l'arquitectura
- La relació forma-funcionalitat
- Un artista preocupat per cadascun dels aspectes de les seves obres

Propostes per fer a l'escola

- Feu un treball de recerca sobre algun dels autors que heu vist durant la vostra visita: busqueu altres obres de l'artista i esbrineu a quins museus es troben. Després en podeu fer una presentació als companys
- Parleu sobre les obres que més us hagin interessat i argumenteu el per què
- Si voleu saber més coses del modernisme, podeu visitar espais com la Pedrera o la casa Batlló a Barcelona, entre molts altres exemples d'arquitectura modernista. Cerqueu-ne algun que us quedi a prop i aneu-lo a visitar!
- Continueu el debat sobre la modernitat i aprofundiu en aquest concepte. Per què no comparar a partir d'imatges allò que es considera modern i innovador ara i allò que ho era fa cent anys?
- Desenvolpeu la idea de la natura com a referent: treballeu a partir d'un element natural (branques, petxines, fulles, flors, etc.) i dissenyeu després un moble per a l'escola
- Després d'haver vist com són els interiors de les cases modernistes, feu un treball sobre l'interior de casa vostra, els tipus de mobiliari, els motius dels elements decoratius, etc.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Propostes educatives: per conèixer un dels edificis més coneguts del modernisme, la Pedrera d'Antoni Gaudí: www.lapedreraeducacio.org/flash.htm

Consulteu: www.patrimoni.gencat.cat/es

- La gigafoto de *La vicaria* de Marià Fortuny
- Vídeo *Barcelona 1900*
- Vídeo sobre l'Hospital de Sant Pau i la Pedrera

Per saber-ne més:

AA.DD., *El modernisme a les col·leccions del MNAC*, Barcelona, 2009.

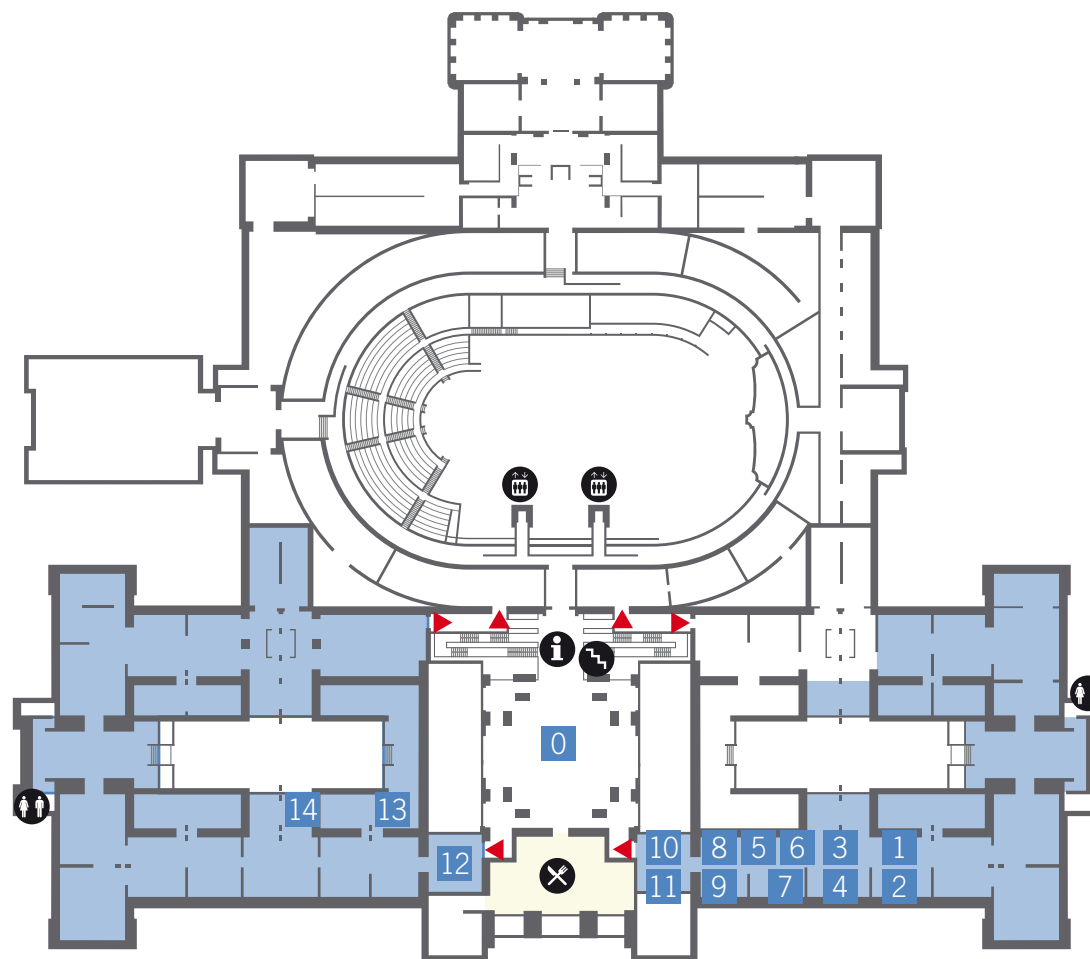
AA.DD., *Juli González. Retrospectiva*, Barcelona, 2008.

MENDOZA, C., *El modernisme, pintura i dibuix*, Barcelona, 2002-2003.

MENDOZA, C. i E., *Barcelona modernista*, Barcelona, 2003.

RAFOLS, J.F., *Modernisme i modernistes*, Barcelona, 1982.

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

1. Joan Ferrer Miró, *L'exposició pública d'un quadre*, cap a 1888
2. Ramon Casas, *Autoretrat*, 1908
3. Auguste Rodin, *L'edat de bronze*, 1876
4. Miquel Blay, *Els primers freds*, 1892
5. Josep Llimona, *Desconsol*, 1907
6. Ramon Casas, *Plein air*, cap a 1890-1891
7. Ramon Casas, *Ramon Casas i Pere Romeu en un automòbil*, 1901
8. Miquel Blay, *Perseguint la il·lusió o la inspiració*, 1902
9. Santiago Rusiñol, *Una romança*, 1894
10. Alexandre de Riquer, *Composició amb nimfa alada davant la sortida del sol*, 1887
11. Aleardo Villa, *Cigarrillos de París*, 1901
12. Gaspar Homar, Josep Pey (dibuix de la marqueteria), Joan Carreras (talla), Joan Segarra i Fills (marqueteria), Antoni Juyol (forja i repussat), *Saló del pis principal de la casa Lleó Morera*, cap a 1903-1907
13. Gaspar Homar, *Cadira*, cap a 1891
14. Antoni Gaudí. Taller de Joan Oños, *Reixa de dos batents de la Casa Vicens*, cap a 1883-1885

EmocionAR-Te: els secrets de la mirada

Propòsit de l'activitat

A partir d'una selecció d'obres de les col·leccions dels segles XIX i XX coneixerem els secrets que s'amaguen darrere d'una pintura, una escultura, un dibuix o un objecte d'ús quotidià.

Objectius

- Descobrir què és una pintura, una escultura, un dibuix o un objecte d'arts decoratives
- Conèixer algunes obres principals de l'art català dels segles XIX i XX
- Adquirir vocabulari específic
- Analitzar alguns elements del llenguatge plàstic
- Fer jocs d'empatia i parlar de sentiments
- Contextualitzar l'obra en el seu moment històric
- Analitzar l'obra d'art com a document d'una època

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Conegueu la biografia dels autors
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres

* (3 itineraris diferents. Els mestres hauran d'escollir l'itinerari que més els convingui i fer la selecció de com a màxim 5 obres, que seran les que es treballaran a les sales)

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Primària*

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales. 1r itinerari (de 6 a 8 anys)

1 L'expressió dels sentiments

- El retrat de família
- La composició i les actituds dels personatges
- El treball de llums i ombres

2 Els elements del paisatge

- Vayreda, un dels màxims representats de la pintura de paisatge i del fet de pintar a l'aire lliure
- L'efecte de llunyania en la composició
- Les estacions de l'any i especialment la figura de l'espantaocells

3 El realisme de l'escena

- Un munt d'històries dins un quadre
- Els detalls i la composició
- La importància de les galeries d'art a finals del segle XIX
- Els recursos pictòrics que ha fet servir el pintor per representar un ambient plujós

4 Les formes escultòriques

- L'escultura. Què és? Des de quants punts de vista la podem observar?
- El treball en marbre expressa sentiments
- Els sentiments

5 El treball de la forja

- La forma i la funció. Per què servia aquest objecte?
- La inspiració de l'artista per construir aquesta reixa
- La seriació d'un element

6 El tractament del color

- La relació del color i l'estat d'ànim
- La representació de persones marginals: el gitanos

7 El realisme dels objectes

- La natura morta. Sabeu a què ens referim quan en parlem?
- Una recepta de cuina imaginària
- El pintor ha compostat la imatge sobre la base de figures geomètriques

3 La representació d'un estat d'ànim

- Els elements del quadre que ens transmeten un cert estat d'ànim
- El quadre dins del quadre. L'artista representat
- El simbolisme del color en la indumentària

Itinerari per les sales. 2n itinerari (de 8 a 10 anys)

1 El tractament pictòric

- La natura morta. Què és?
- Les característiques visuals i tàctils de l'obra i com permeten evocar el gust, l'olor i el tacte
- Les fruites representades

4 La perspectiva aèria

- Un paisatge urbà
- La tècnica de la perspectiva aèria i del pla picat en la composició del quadre
- La funció dels patis dels hospitals

2 La vida quotidiana com a tema

- L'interès per representar escenes de la vida quotidiana
- Una descripció de la postura del personatge i del seu entorn
- La vida del personatge

5 El tractament d'un paisatge marí

- L'ús del color com a recurs expressiu en la representació de la naturalesa
- La taca de color
- Pintura a l'aire lliure

6 La relació entre la forma i la funció

- El Gaudí dissenyador de mobles
- La relació entre forma i funció en els objectes d'ús quotidià
- La importància de la cadira com a objecte cultural
- El gust per les formes orgàniques a l'època del modernisme

2 Un món de fantasia

- La manera com el pintor ha representat un món de fantasia
- Les sensacions i els sentiments que ens provoca l'escena
- Quins personatges del món dels contes ens recorda la imatge

7 Els buits i els plens de les formes i els volums

- L'anàlisi de les formes i els volums en escultura: formes còncaves i convexes
- La postura del cos de la ballarina. La sensació de moviment

3 La relació de les figures amb el paisatge

- La manera com l'artista ha situat les figures en el paisatge
- El paisatge ens és familiar i els objectes representats ens parlen d'una època i d'un moment de l'any
- La història d'aquests personatges
- La composició del quadre destaca l'equilibri i la simetria

Itinerari per les sales. 3n itinerari (a partir de 10 anys)

1 La teatralitat de l'escena

- Representació davant el quadre de l'escena. Cadascun dels participants tindrà el rol d'un dels personatges
- Les cerimònies i els rituals del casament, i veure com canvien segons les èpoques i les cultures

4 L'actitud del personatge

- L'expressió del rostre d'aquest personatge
- Com era aquesta persona
- Qui és el pare del personatge i com era la relació paterno-filial?

5 El valor simbòlic dels objectes

- Un retrat també es pot construir amb objectes
- El valor simbòlic dels objectes

6 Una olor d'altres temps

- El valor que donem al sentit de l'olfacte com a evocador de records
- Myrurgia, una empresa familiar molt catalana

7 L'obtenció de volum a partir d'elements plans

- Les formes que es representen en aquesta natura morta. Les podem reconèixer?
- Anàlisi dels buits i els plens
- Juli González pioner en la tècnica de la soldadura en ferro

Propostes per fer a l'escola

- Representeu alguna de les escenes dels quadres.
- Feu alguna sortida cultural relacionada amb les obres del Museu, visiteu alguna galeria d'art del vostre barri.
- Intenteu fer el retrat d'un amic o amiga amb el llapis.
- Imiteu la postura de les escultures i intenteu imaginar els seus sentiments.
- Intenteu posar paraules als quadres.
- Feu de cuiners.
- Agafeu la càmera fotogràfica i retrateu alguna escena o acció que us interessi.
- Feu recerca i descobriu com eren les ciutats a principis de segle xx.
- Feu recerca i mireu de trobar cadires de diferent tipologia, parleu sobre els diferents usos i la simbologia.
- Feu d'il·lustradors del diari, de la revista o d'un cartell per a l'escola.
- Expliqueu o escolteu contes sobre personatges de rondalles o històries fantàstiques.
- Analitzeu el valor documental dels objectes i de les imatges fotogràfiques.
- Feu un treball plàstic amb material de rebuig.
- Poseu música a algun dels quadres.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: Guia de visita *Emocionar-te*.

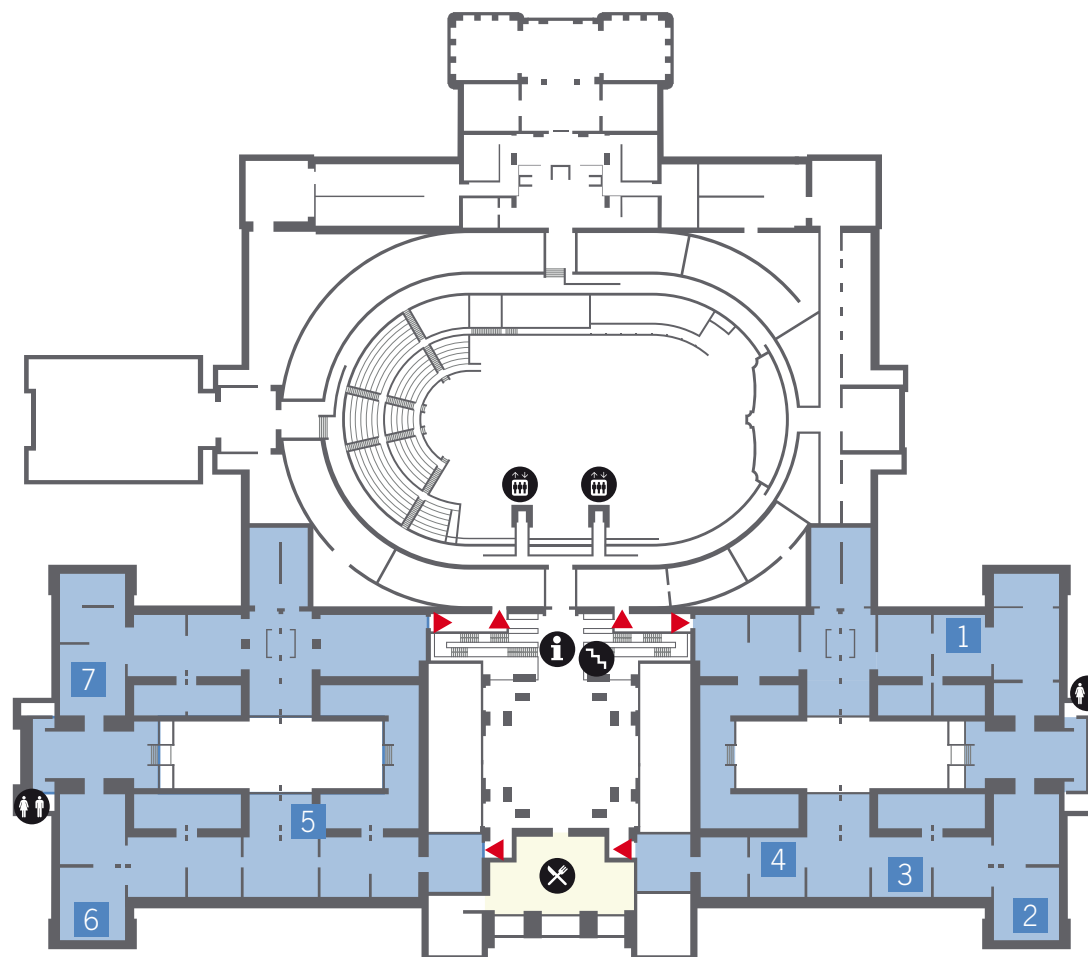
Els secrets de la mirada, Montserrat Morales i Xita Camps, Barcelona, 2005 (3 vol.).

Presentacions i jornades de formació:

Data: 13 de novembre de 2010

Formador: Montserrat Morales

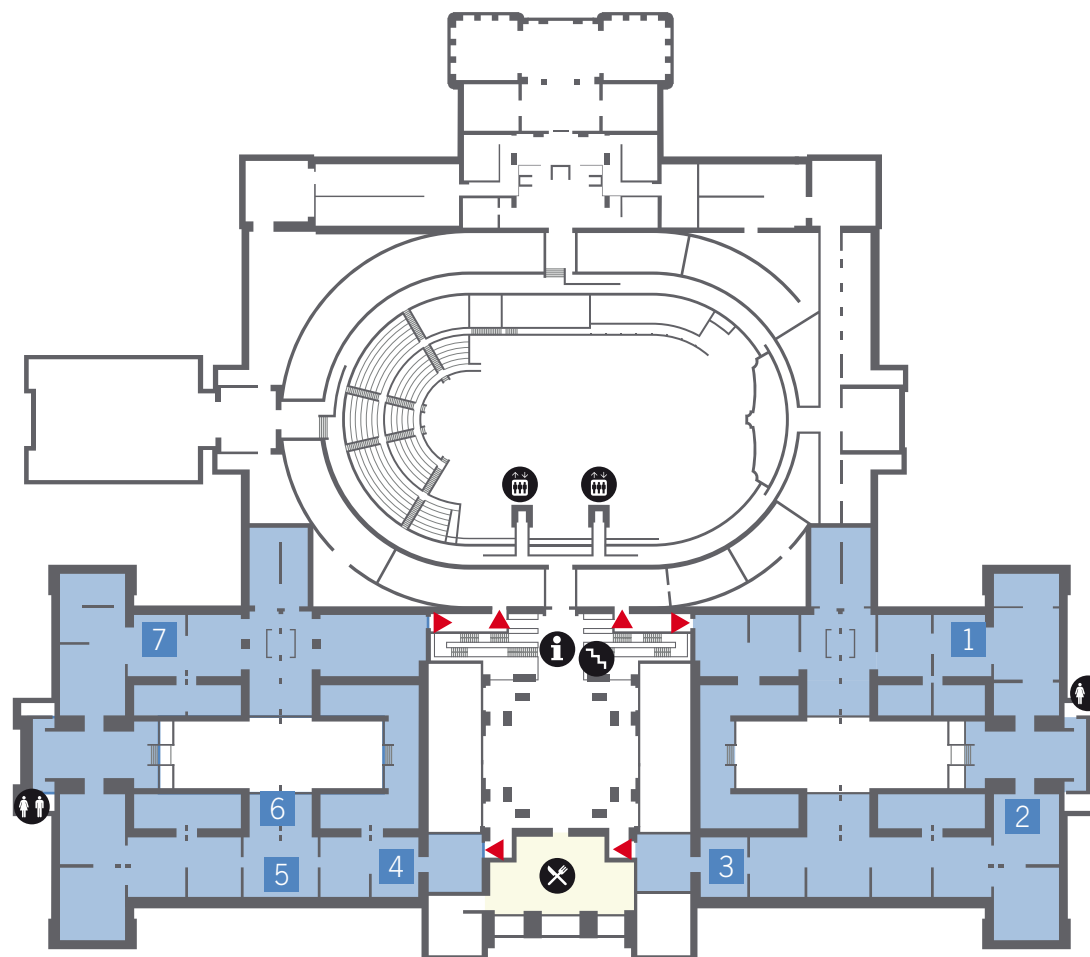
Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari de 6 a 8 anys

1. Claudi Lorenzale, *Retrat de la dona i els fills del pintor*, cap a 1860-1865
2. Joaquim Vayreda, *L'espantaocells*, cap a 1883-1885
3. Joan Ferrar i Miró, *Exposició pública d'un quadre*, cap a 1888
4. Josep Llimona, *Desconsol*, 1907
5. Antoni Gaudí, *Reixa de la Casa Vicens*, cap a 1883-1885
6. Isidre Nonell, *Dues gitanes*, 1903
7. Feliu Elies, *Natura morta*, 1933

Planta primera

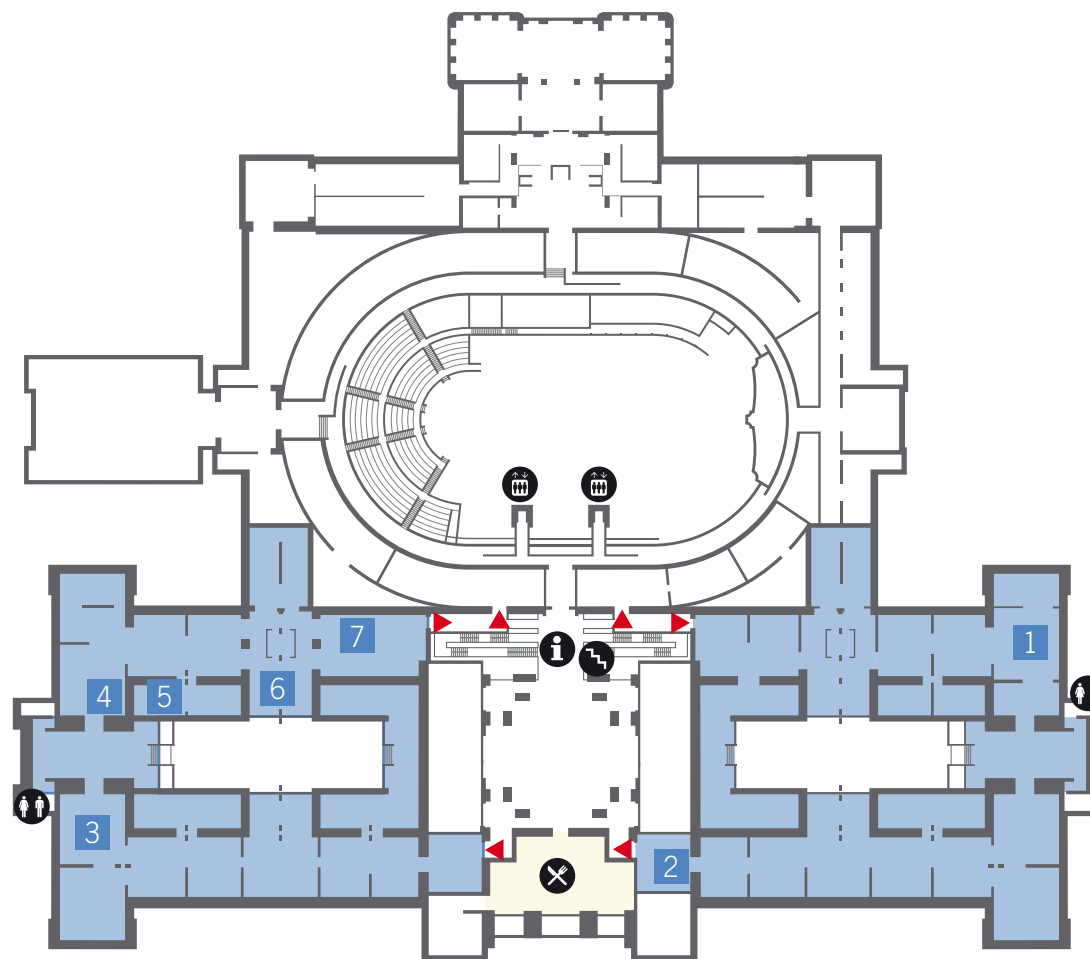
Relació d'obres de l'itinerari de 8 a 10 anys

1. Francesc Lacoma i Fontanet, *Natura morta*, 1808
2. Ramon Martí Alsina, *La migdiada*, cap a 1884
3. Santiago Rusiñol, *Figura femenina*, 1894
4. Marià Pidelasserra, *El pati d'un hospital a vista d'aucell*, 1900
5. Joaquim Mir, *Roc de l'estany*, cap a 1903
6. Antoni Gaudí, *Cadira de la Casa Batlló*, cap a 1907
7. Pau Gargallo, *Gran ballarina*, 1929

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari a partir de 10 anys

1. Marià Fortuny, *La vicaria*, 1870
2. Joan Brull, *Somni*, cap a 1905
3. Joaquim Sunyer, *Cala Forn*, 1917
4. Salvador Dalí, *Retrat de Salvador Dalí i Cusi*, 1925
5. Leandre Cristòfol, *Nit de lluna*, 1935
6. Esteve Monegal, *Ampolla de perfum: colònia de l'extracte Maderas de Oriente*, 1929
7. Juli González, *Natura morta II*, cap a 1929

Conèixer un artista: Santiago Rusiñol

Propòsit de l'activitat

De la mà de Rusiñol, pintor i literat, i de la seva maleta viatjarem de la llum de Sitges a la boira de París i ens endinsarem en un món de patis blaus i teatres de juguina. Durant la visita descobrirem trets de la personalitat, la vida i l'obra de Santiago Rusiñol a través del que porta a la maleta i de les obres de la col·lecció. També descobrirem alguns dels personatges que van formar part del seu univers.

Objectius

- Comentar i relacionar trets de la personalitat i l'obra de Rusiñol com a pintor i dramaturg a través de la col·lecció permanent del Museu
- Emprar recursos com la música i els objectes per introduir els alumnes a l'època i l'entorn de l'artista
- Analitzar maneres diferents de mirar una obra d'art
- Establir vincles entre la biografia i l'obra pictòrica i literària de Rusiñol
- Valorar actituds com ara la constància i la tenacitat en el treball

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber respecte de les obres que vindreu a veure al Museu
- Comenceu a investigar sobre la biografia de Rusiñol
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Comenceu a conèixer el personatge. Pot ser interessant presentar-lo a través del monograma que va utilitzar, des del 1896 i com a marca d'autor literari, en totes les seves edicions. En aquest dibuix es presenta com a pintor (amb la paleta), escriptor (amb el tinter i la ploma) i col·leccionista (amb el drac de ferro forjat). Podeu intentar que els alumnes identifiquin cadascun d'aquests elements i que n'entenguin el concepte. Després els podeu proposar que pensin i dibuixin el seu propi monograma.

Tipologia activitat

 Visita dinamitzada

Nivells recomanats

Educació Primària (cicles inicial, mitjà i superior) i Secundària
Obligatòria (primer i segon cicle)

Durada

1 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Qui era Santiago Rusiñol?

- A què es va dedicar durant la seva vida? Com era la seva família? Què li agradava més: pintar o escriure? A quins llocs va viure?
- La maleta, símbol del viatger incansable que va ser Rusiñol ens serviran per començar a conèixer el personatge
- El barret que identifica l'artista que pinta a l'aire lliure

2 Conèixer Santiago Rusiñol i el seu cercle d'amics

- Rusiñol a partir del retrat del seu millor amic i descobriment de la relació entre dos dels noms més reconeguts del modernisme, Rusiñol i Casas
- Els retrats mutus entre amics
- La burgesia i la bohèmia

3 Ramon Casas, el gran amic

- L'amistat que va unir els dos pintors va ser molt fructífera i els va portar a París en diverses ocasions
- La vocació de pintor de Casas ja des de la infantesa
- El cercle d'intel·lectuals a París

4 París, centre artístic

- La importància de l'arribada a París en les trajectòries de Casas i Rusiñol
- Un quadre que va suposar una revolució
- El barri de Montmartre a París, un dels telons de fons de la modernitat

5 El Moulin de la Galette

- El parc del Moulin de la Galette al barri de Montmartre, paisatge fonamental dels catalans a París
- Un altre amic del cercle de Rusiñol, Miquel Utrillo
- El tema del retrat i de l'espai on es retrata

6 L'altre espai de Rusiñol, Sitges

- Sitges i la seva llum, un dels espais importants per a Rusiñol
- La composició de l'escena per descomposar-la en plans i parlar de perspectiva
- Els patis sitgetans i el paper que van tenir en l'obra de Rusiñol

7 Retrat de la vida íntima

- L'etapa de Rusiñol al Quai de Bourbon, un barri senyorial de París, i la relació entre models i artistes
- Els colors, la pinzellada i el to d'aquestes obres
- La música d'Erik Satie, porta d'entrada a la pintura i als sentiments que retraten aquests espais

8 Presències i absències

- L'autoretrat de Rusiñol al mirall i recerca dels referents
- Les actituds dels personatges
- Allò que no apareix a l'escena

9 El pati blau

- El cicle literari, pictòric i teatral d'*El pati blau*
- La passió de Rusiñol pels patis i els jardins com a espais de silenci i temes de la seva obra
- Passejada per aquest pati blau per copsar-ne la llum

Propostes per fer a l'escola

Teniu tota aquesta informació desenvolupada en el dossier educatiu.

Per a Primària

- Exploteu el vincle entre pintura-teatre: podeu dur a terme a l'escola un treball similar al que es fa al Museu a partir del quadre d'*El pati blau* i de l'obra de teatre del mateix nom (consulteu la fitxa de l'activitat Santiago Rusiñol, de la pintura al teatre).
- Feu recerca sobre els personatges de l'obra, disfresseu-vos, munteu una escenografia, feu una petita representació.
- Imagineu altres històries, narracions que podrien tenir lloc a un pati blau.
- Feu un teatret de joguina, il·lumineu-lo, poseu música a la vostra representació, jugueu amb els personatges, etc.
- Investigueu sobre els jocs als quals jugaven els nens i les nenes de fa cent anys.

Per a Secundària

- Munteu i poseu en escena alguna obra de teatre de Santiago Rusiñol, feu una breu recerca sobre les representacions que se n'hagin fet, penseu quines versions en podríeu fer vosaltres, etc.
- Trebal·leu el tema de la perspectiva a partir dels quadres de Rusiñol, busqueu el punt de fuga, fixeu-vos en els recursos que utilitza per crear-la, etc.
- Feu un treball de recerca sobre el tema de l'escenografia: com eren les escenografies de l'època de Rusiñol? com ha canviat aquesta disciplina des de fa un segle? per què no penseu una escenografia contemporània per a una obra de Santiago Rusiñol?
- Documenteu-vos sobre el tema dels patis, compareu els que us queden més a prop amb els d'altres cultures, investigueu-ne els usos, trobeu imatges, etc., a partir del quadre *El pati blau*.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Web sobre la vida i l'obra literària de Santiago Rusiñol: <http://www.gaudiallgaudi.com/CP002.htm>

Web sobre Santiago Rusiñol en commemoració de l'any Rusiñol (2007): www.rusinolsitges.com/santiago-rusinol.html

Informació sobre Els Quatre Gats: <http://4gats.com/>

Material de suport: dossier educatiu per a Primària i Secundària: www.mnac.cat/doc/lan_001/hora%20blava_Santiago%20R.pdf
L'HORA BLAVA. Santiago Rusiñol a través de les col·leccions del MNAC

Visiteu: la casa museu de Santiago Rusiñol: Cau Ferrat a Sitges www.mnac.cat/museus/mus_ferrat.jsp

Consulteu: www.patrimoni.gencat.cat/es

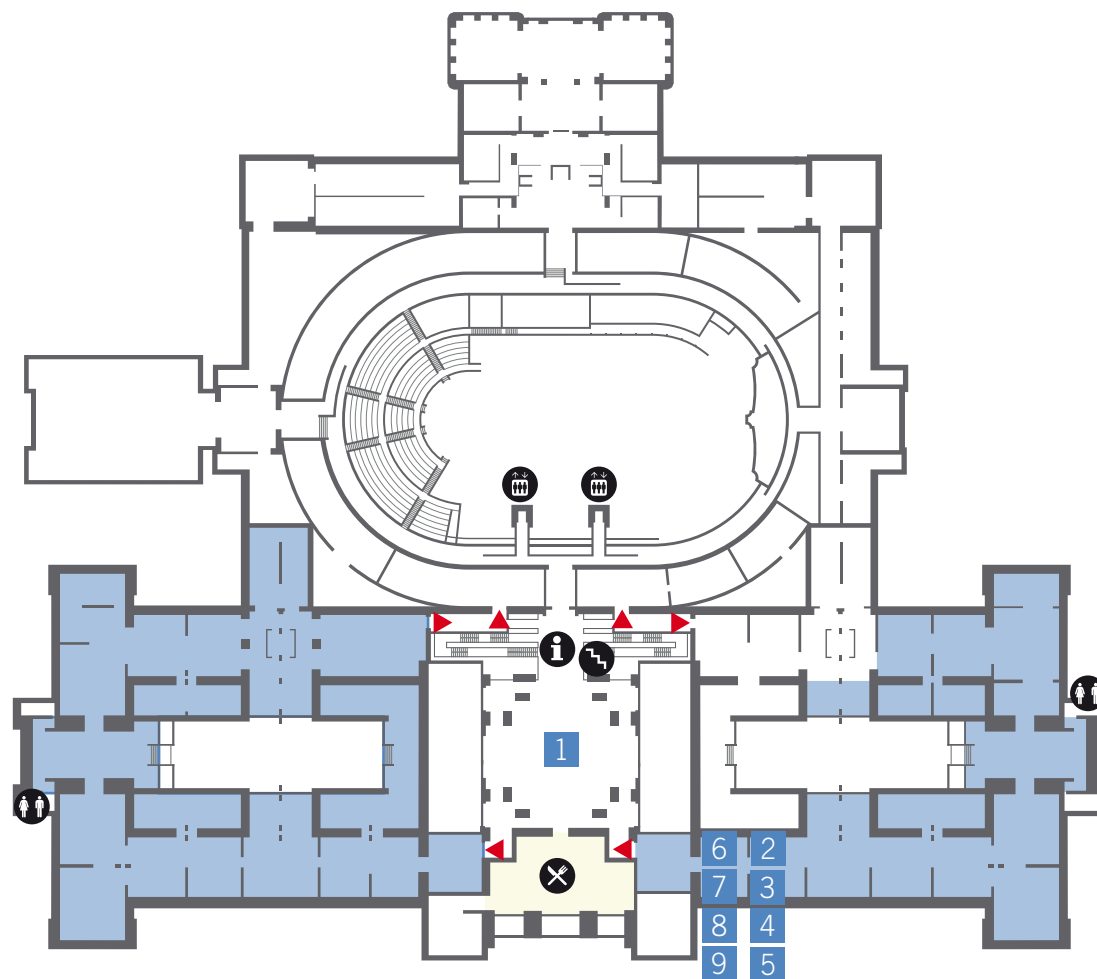
- Vídeo *Barcelona 1900*

Presentacions i jornades de formació:

Data: 15 d'octubre de 2011 de 10 a 14 h

Formador: Sandra Figueras i Esther Fuertes

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

2. Ramon Casas, *Retrat de Santiago Rusiñol*, 1900
3. Ramon Casas, *Autoretrat*, 1883
4. Ramon Casas, *Plein air*, cap a 1890-1891
5. Santiago Rusiñol, *Retrat de Miquel Utrillo*, 1890-1891
6. Santiago Rusiñol, *Interior de Sitges*, cap a 1894
7. Santiago Rusiñol, *Una romança*, 1894
Santiago Rusiñol, *Novel·la romàntica*, 1894
8. Santiago Rusiñol, *Figura femenina*, 1894
9. Santiago Rusiñol, *Pati blau. Arenys de Munt*, 1913

Històries en relleu

Propòsit de l'activitat

Una tria d'escultures de la col·lecció d'art modern ens faran descobrir l'ofici d'escultor. A través de propostes sensorials i de moviment, recrearem les qualitats dels diferents materials, les formes dels volums o els procediments que ha emprat l'artista en cada ocasió per expressar el seu art.

Objectius

- Situar la presència de l'escultura a la nostra vida quotidiana i al Museu
- Conèixer l'ofici d'escultor i descobrir alguns aspectes del procés creatiu i tècnic en l'elaboració d'una escultura
- Diferenciar les qualitats (textura, mal·leabilitat, color...) d'alguns materials escultòrics (fang, pedra, fusta, metall)
- Diferenciar un relleu d'una escultura de volum rodó
- Establir relacions entre l'escultura i el nostre cos (nocions d'escala, punt de vista, la gestualitat de cada procés de creació, estàtic/dinàmic, ple/buit...)
- Utilitzar el cos i el joc com a instruments de coneixement
- Descobrir les històries que s'amaguen darrere algunes escultures i imaginar-ne de noves
- Gaudir amb les obres d'art i aprendre a respectar-les

Activitat prèvia a l'escola

- Busqueu informació sobre què és un museu i sobre la idea de col·lecció
- Parleu amb els vostres alumnes i esbrineu on han vist escultures (al barri, a l'escola...), per què serveixen?, de quins materials estan fetes?, qui les ha fet?, quan?, es poden col·leccionar escultures?
- Experimenteu amb materials diversos (naturals i artificials: fang, plastilina, pedres, cargols, pinyes...) i classifiqueu-los segons conceptes sensorials contraposats referits al grau de mal·leabilitat, textura, pes...: tou-dur, humit-sec, aspre-fi, granulat-no granulat, pesat-lleuger...)
- Trobareu altres propostes al material educatiu que es lliurarà a la jornada de formació i al dossier *Juli González*

Tipologia activitat

 Visita taller

Nivells recomanats

Educació Infantil (P4-P5) i Primària (primer cicle)

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Introducció a la visita

- Què en sabem de l'escultura? Quin lloc ocupa l'escultura a la nostra vida quotidiana? I al Museu... com han arribat aquestes escultures aquí?

4 Com es mira una escultura?

- La multiplicitat de punts de vista en l'escultura de volum rodó

2 Quan l'escultor s'expressa amb la terra

- L'escultor Manolo Hugué
- Les mans i el seu diàleg amb els materials
- Dur o tou?
- L'escultura com a homenatge a l'amic
- La música como a inspiració per a l'escultura

5 Quan l'escultor s'expressa amb la fusta i els objectes

- L'escultor Leandre Cristòfol
- Retratar algú a través dels objectes
- La fusta com a material escultòric
- Gran o petit?

3 Quan l'escultor s'expressa amb la pedra

- La textura de les pedres i la pell de les escultures
- Les eines de l'escultor de pedra i la seva acció sobre el material
- El gest i el ritme del treball de l'escultor

6 Quan l'escultor s'expressa amb el metall

- Com es treballa el metall?
- El ple i el buit
- L'escultura com a construcció
- La cançó de la ballarina

7 L'escultura de Juli González

- Imaginar el cos humà
- El cos com una línia

8 L'home cactus

- El cos en transformació

9 La força del fragment

- El cos a trossos

10 Deixar una empremta al metall

- El cos en relleu
- El repussat

Activitat de taller

- Farem grups segons els materials escultòrics que heu treballat durant la visita: fang, plastilina, pedra, fusta i metall.
- Jugarem a experimentar les qualitats dels materials que heu vist a les sales (tous com el fang humit o la plastilina, durs i pesats com la pedra...), utilitzant el nostre cos i al ritme de la música.
- Emularem el repussat en metall de Juli González i farem relleus amb el cos sobre una tela elàstica. Jugarem a construir escultures en grup soldant-nos com si fóssim de metall.

Propostes per fer a l'escola

- Podeu consultar el material educatiu que es lliurarà a la jornada de formació i el dossier *Juli González*

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Us recomanem el web: www.bcn.es/publicacions/Bcn_escultures/info/capitulo5.html

Material de suport específic: es lliurarà un dossier amb propostes a la jornada de formació.

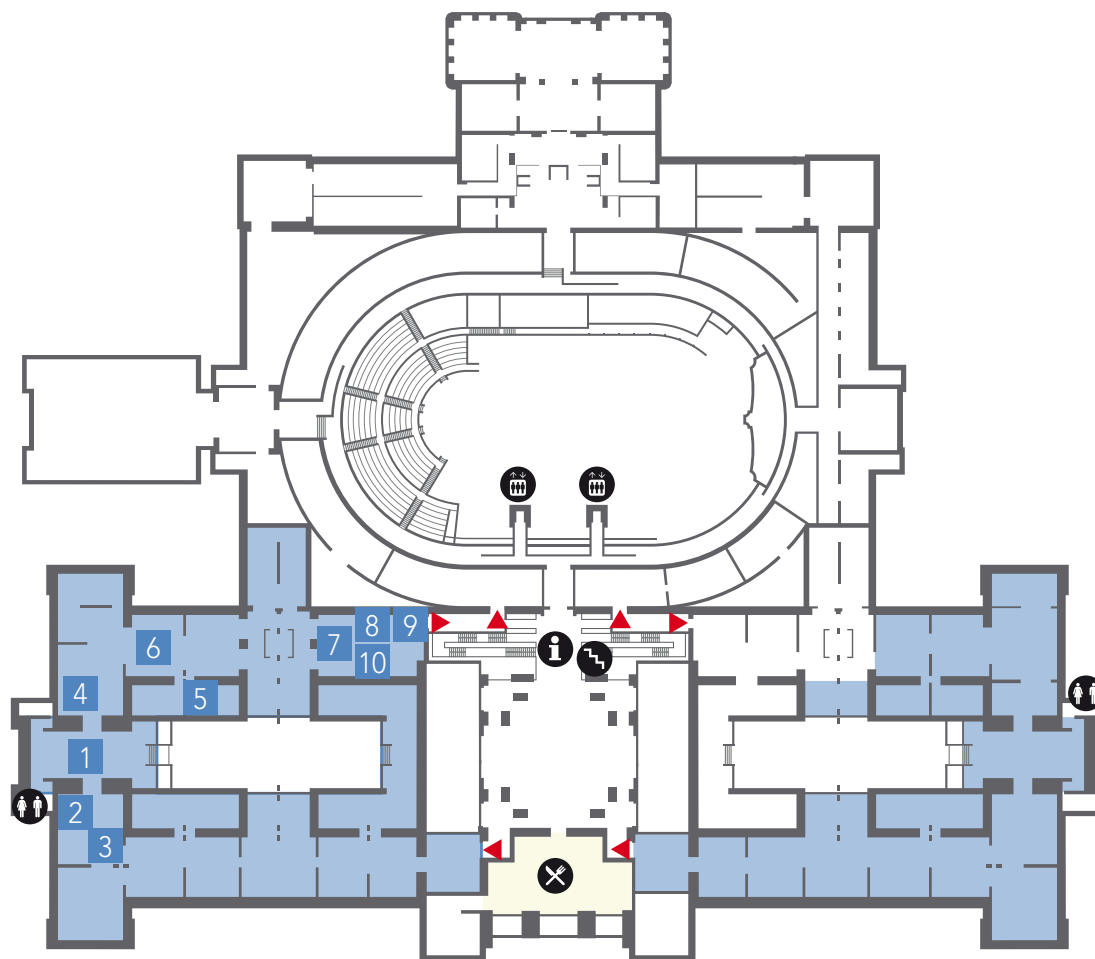
També us pot ser d'utilitat el dossier *Juli González* que trobareu a www.mnac.cat/doc/lan_001/dossier_juli_gonzalez.pdf

Presentacions i jornades de formació:

Data: 8 d'octubre de 2011 de 10 a 14 h

Formadors: Elena García, Pilar San José, Esther Fuertes

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

1. Introducció a la visita
2. Manolo Hugué, *Catalana asseguda*, 1923
3. Manolo Hugué, *Torero*, 1913
4. Joan Rebull, *Gitaneta*, 1933
5. Leandre Cristòfol, *Nit de lluna*, 1935
6. Pau Gargallo, *Gran ballarina*, 1929
7. Juli González, *Personatge dempeus*, 1935
8. Juli González, *Home cactus I*, 1939
9. Juli González, *Cap de Montserrat cridant*, 1942
10. Juli González, *Dona amb barra de pa*, 1928

Cossos de tota mena

Propòsit de l'activitat

A partir d'un itinerari que il·lustra la representació de la figura humana a la col·lecció d'escultura moderna, intentarem respondre preguntes com aquestes: Què és una escultura? De quins materials i com està feta? Com es mira una escultura? Tots els escultors representen igual la figura humana?

Objectius

- Descriure i comparar diferents representacions del cos humà en escultura
- Diferenciar entre escultura de volum rodó i relleu. Buit i ple, còncav i convex, figuració i abstracció
- Discriminar els diferents materials, les formes i els volums de les escultures de l'itinerari
- Explorar diferents maneres d'obtenir volum
- Investigar sobre les possibilitats del pla per obtenir volum i aplicar-ho a un projecte de creació

Activitat prèvia a l'escola

- Parleu a classe sobre els llocs on heu vist escultures.
- Feu un itinerari d'escultura urbana: si voleu pujar a peu des de la plaça d'Espanya fins al MNAC trobareu un munt d'escultures: de volum rodó, relleus, escultures aplicades a l'arquitectura, fonts... si entreu a www.bcn.es/publicacions/Bcn_escultures/info/capitulo5.html podreu trobar informació sobre els temes, els artistes i el context històric en què van ser fetes i anar-les veient mentre pugeu. Us proposem que, per equips, feu un reportatge fotogràfic d'aquest itinerari i després ho mostreu als companys.

Tipologia activitat

Nivells recomanats
Educatió Primària
(segon i tercer cicle)

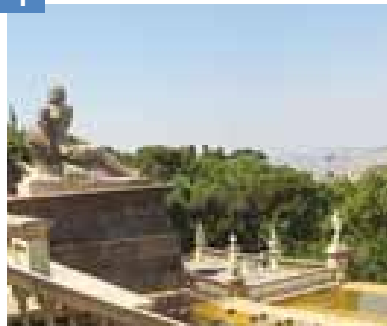
Durada
3 h

Alumnes per educador
25 i 2 acompanyants

Inscripció
93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Introducció a la visita

- Si la climatologia ho permet, iniciarem la visita a l'exterior, i contemplarem el programa escultòric que es desenvolupa des de la plaça d'Espanya fins a la porta del Museu

2 A la recerca del cos ideal

- La idea d'escultura exempta i la multiplicitat de punts de vista
- Els elements iconogràfics que ens parlen del personatge retratat i la manera de representar el cos d'aquest escultor del segle XIX
- La idea d'esbós a partir de l'observació de l'estudi de *Cleòpatra*

3 La voluntat de retrat

- Comparació d'un retrat pictòric amb un d'escultòric
- La idea de peça original, motllo i buidat en bronze
- El valor del fragmentat

4 Un cos reial

- El modelat en fang i el procés de treball de l'escultor: de l'esbós a la idea definitiva en pedra

5 Cossos de pedra

- Els recursos plàstics utilitzats per l'escultor per plasmar la diferència d'edat en el cos d'aquests personatges
- Les eines utilitzades

6 L'estudi del cos

- Els tractats d'anatomia i el treball amb model
- Les nocions de proporció i cànon en aquesta escultura
- La seva història

7 L'ofici d'escultor

- Retratar el propi ofici
- La tria de materials
- Les formes predominants a l'escultura

8 El cos deformat

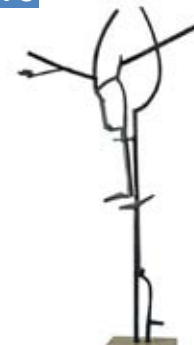
- La desproporció del cos com a recurs per expressar sentiments o continguts simbòlics

9 El cos com a construcció

- Com s'ho ha fet Gargallo per aconseguir volum a partir de peces planes?
- Les diferències entre aquest cossos i els que hem vist en la resta del recorregut pel que fa als materials, les tècniques i les formes utilitzats

10 Quan el cos és abstracte

- Les formes d'aquests cos tan especial a partir d'un joc d'observació i d'imaginació

11 El cos en transformació

- La doble naturalesa humana i vegetal d'aquest personatge
- Les raons de la seva transformació i el moment en què es troba
- Quines sensacions ens transmet aquesta escultura?

Activitat de taller

- Us proposem fer un projecte volumètric a partir de l'encavalcament de peces planes de cartolina, inspirat en l'escultura *Home cactus I*, de Juli González.
- La maqueta de la vostra escultura sorgirà a partir de la creació d'una criatura híbrida, barreja d'una figura humana (el vostre cos fotografiat) i un element procedent del món vegetal, el regne animal o l'univers dels objectes. Inventareu un nom per al vostre personatge i posareu en comú el treball realitzat.

Propostes per fer a l'escola

- Podeu trobar diferents propostes per continuar treballant a l'escola al dossier *Juli González*.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

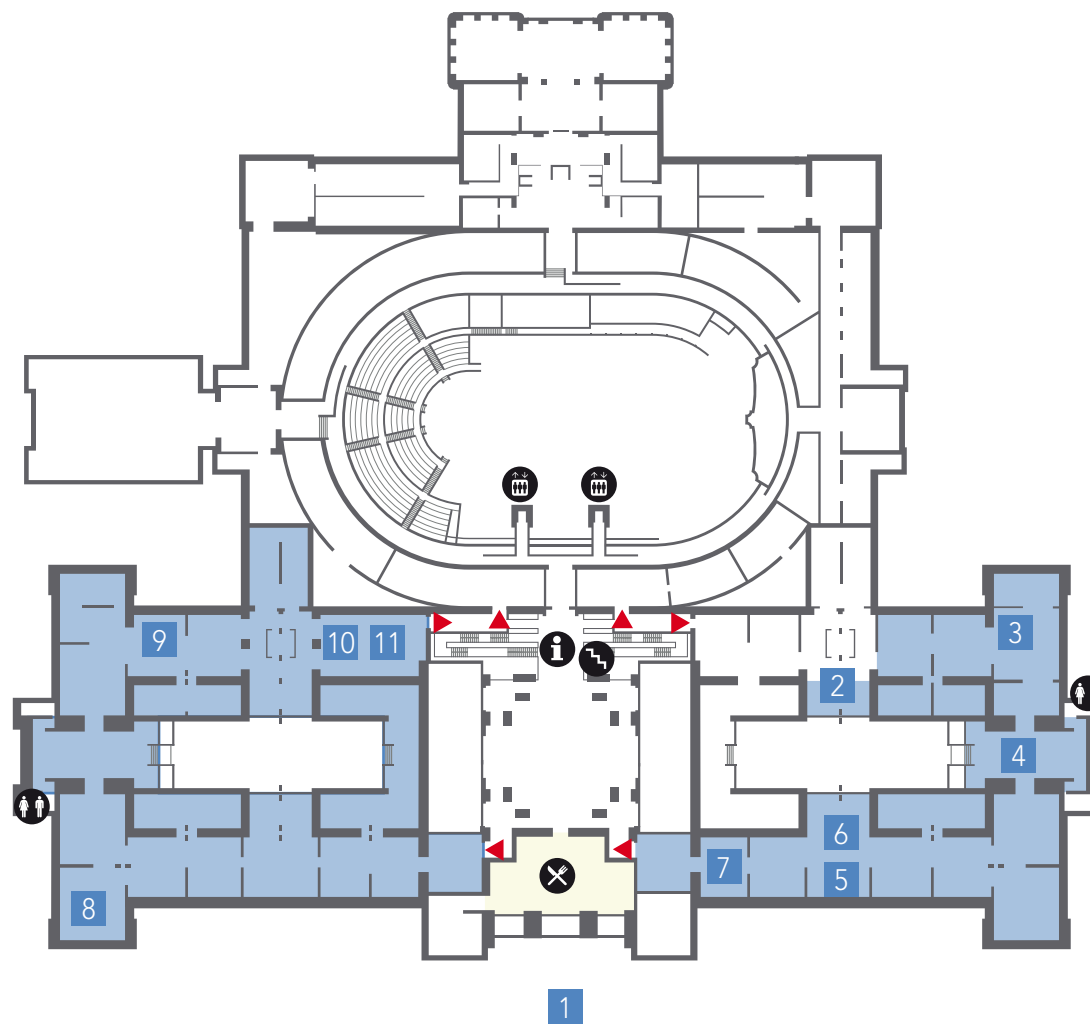
Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: material educatiu *Juli González*: www.mnac.cat/doc/lan_001/dossier_juli_gonzalez.pdf

Consulteu aquest web: www.bcn.es/publicacions/Bcn_escultures/info/capitulo5.html

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

2. **Damià Campeny**,
La mort de Cleòpatra, cap a 1904
3. **Vicenzo Gemito**, *Cap de Fortuny*, 1874
4. **Agapit Vallmitjana**, *Estudi per al retrat de la reina Isabel II presentant al príncep Alfons*, 1860
5. **Miquel Blay**, *Els primers freds*, 1892
6. **Auguste Rodin**, *L'edat de bronze*, 1876
7. **Miquel Blay**, *Perseguint la il·lusió o la inspiració*, 1902
8. **Carles Mani**, *Els degenerats*, 1891-1904
9. **Pau Gargallo**, *Gran ballarina*, 1929
10. **Juli González**, *Personatge dempeus*, cap a 1935
11. **Juli González**, *Home cactus I*, 1939

Dansa de fades i follets

Propòsit de l'activitat

L'activitat parteix de la idea d'apropar els més petits al fet artístic a través de les fades i els follets, uns personatges molt presents en el seu imaginari i en algunes obres de la col·lecció d'art modern. La fada titella Goteta d'aigua rebrà els nens i les nenes i els convidarà a conèixer els seus amics fades i follets que viuen als quadres del Museu. A partir d'una sèrie de propostes interdisciplinàries i emprant diferents llenguatges (l'expressió corporal, la dansa i la música), descobrirem les característiques, el simbolisme i la història d'alguns d'aquests personatges.

Objectius

- Sensibilitzar-se pel fet artístic
- Conèixer què és un museu
- Motivar la creativitat, la imaginació i l'habilitat corporal a partir de la representació i la caracterització d'una fada o un follet
- Ser capaç de seguir les explicacions i interactuar amb l'educador-guia
- Reconèixer i diferenciar cadascun dels personatges (fades i follets) i relacionar-los amb el medi on viuen i amb la tasca que desenvolupen
- Utilitzar una creació plàstica feta a l'escola per caracteritzar-se al taller i dansar conjuntament

Activitat prèvia a l'escola

- Consulteu el material educatiu de l'activitat Dansa de fades i follets: *El món de les fades i els follets a través de les col·leccions del MNAC*

Tipologia activitat

 Visita taller

Nivells recomanats

Infantil

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 La fada Goteta d'aigua

- Benvinguda al grup per part de la fada Goteta d'aigua

2 El follet dels flautins

- Ajudant de la fada Aurora, que, amb la seva música, avisa tots els éssers vius de l'arribada del dia

3 La fada Aurora i els seus ajudants

- El vent Zèfir, el follet de la Rosada, el follet del Dia, el follet de la Nit i la fada Adormida

4 Els habitants del bosc

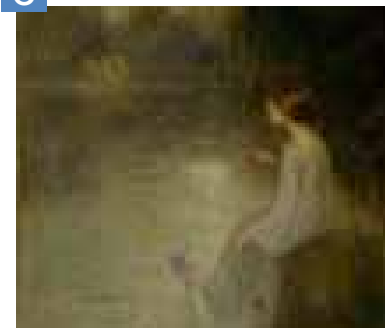
- Les fades, els follets i els nans del bosc màgic només són visibles per a algunes persones

5 Les fades d'aigua

- La ninfa Alada, una fada d'aigua que viu en un llac

6 Les fades del llac

- Aquests éssers fantàstics són fades de nit i dansen fins que surt el sol

7 Els minairons i les fades del jardí

- Els minairons, els follets de les cases i els mobles que viuen als canonets de les agulles

(A vegades aquesta part no es veu amb els nens més petits però la podeu treballar a l'escola a partir del material educatiu)

Activitat de taller

- Si ho heu treballat prèviament a l'escola i ho porteu, disfressarem els infants amb alguns dels atributs d'aquests personatges (varetes, corones, ales...). Caracteritzats com a fades i follets ballareu una dansa que enllaça els moviments que han anat sorgint durant la visita a les sales.

Propostes per fer a l'escola

- Consulteu el material educatiu de l'activitat Dansa de fades i follets: El món de les fades i els follets a través de les col·leccions del MNAC

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic:

Dossier Dansa follets i fades:

www.mnac.cat/doc/lan_001/Dansa%20de%20fades%20i%20follets.pdf

Dansa de fades i follets: El món de les fades i els follets a través de les col·leccions del MNAC, en format CD inclòs en el preu de l'activitat.

Música per a la Dansa de fades i follets: escolteu-la aquí

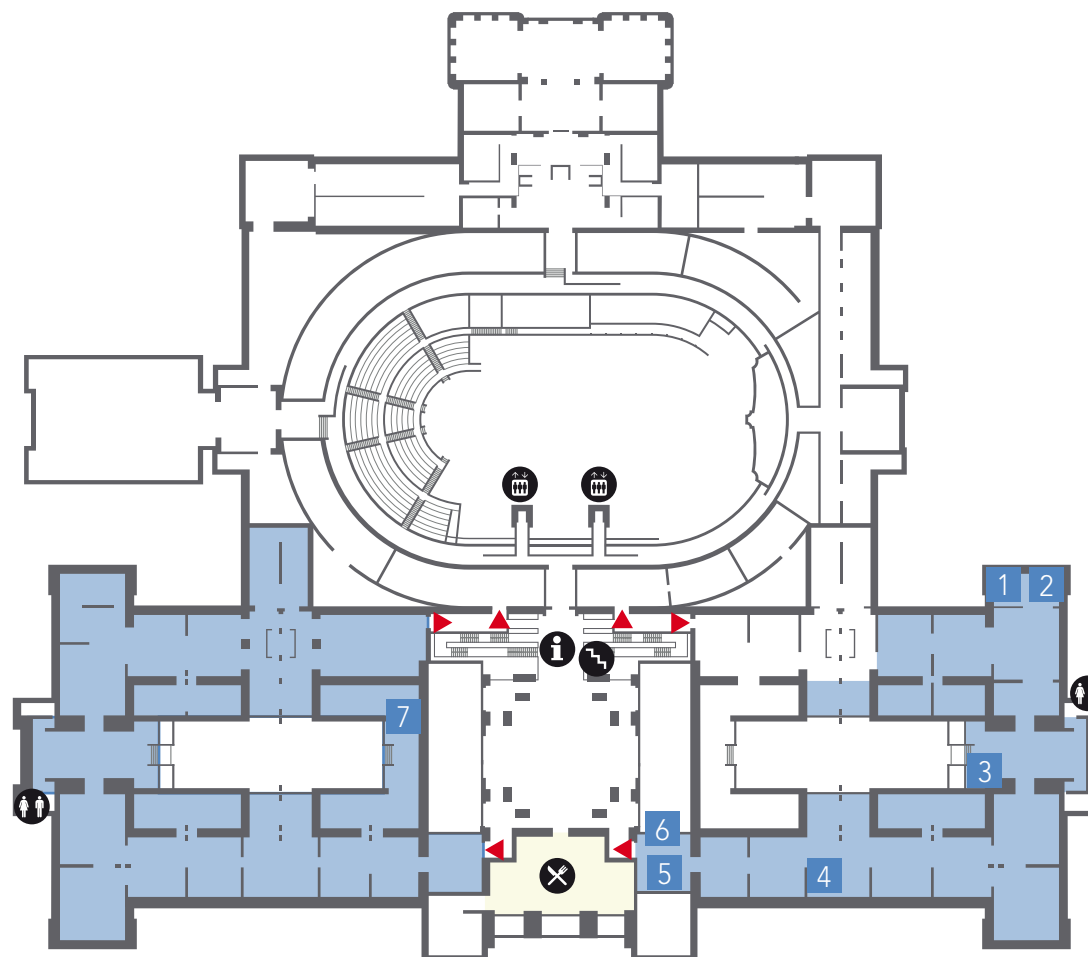
Presentacions i jornades de formació:

Data: 22 d'octubre 2011, de 10 a 14 h

Formadora: Elena Garrabou

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

1. La fada Goteta d'aigua
2. Arcadi Mas i Fondevila, *Nen pompejà*, 1879
3. Antoni Caba, *El triomf del dia sobre la nit precedit de l'aurora*, 1882
4. Joaquim Vancells, *Febrer: paisatge*, 1891
5. Alexandre de Riquer, *Composició amb nimfa alada davant la sortida del sol*, 1887
6. Joan Brull, *El somni*, cap a 1905
7. Gaspar Homar, *Dansa de les fades*, cap a 1902

Natura màgica

Propòsit de l'activitat

L'activitat parteix de la idea d'apropar als més petits al fet artístic a través de les fades i els follets, uns personatges molt presents en el seu imaginari i en algunes obres de la col·lecció d'art modern. La fada titella Goteta d'aigua rebrà els nens i les nenes i els convidarà a conèixer als seus amics fades i follets que viuen als quadres del Museu. A partir d'una sèrie de propostes interdisciplinàries i emprant diferents llenguatges (l'expressió corporal, la dansa i la música), descobrirem les característiques, el simbolisme i el paper que tenen aquests personatges com a guardians de l'aigua i de la natura en general.

Objectius

- Conèixer què és un museu
- Motivar la creativitat, la imaginació i l'habilitat corporal a partir de la representació i la caracterització d'una fada o un follet
- Descobrir, a partir de les tradicions populars i el folklore, personatges màgics relacionats amb la natura
- Introduir el cicle de l'aigua a partir dels personatges que apareixen a les obres del Museu. Relacionar-los amb el medi on viuen i amb la tasca que desenvolupen
- Utilitzar una creació plàstica feta a l'escola per caracteritzar-se al taller i dansar conjuntament
- Ser capaç de seguir les explicacions i interactuar amb l'educador-guia
- Desenvolupar actituds de respecte i protecció de l'entorn natural i del patrimoni artístic

Activitat prèvia a l'escola

- Consulteu el material educatiu de l'activitat Dansa de fades i follets: *El món de les fades i els follets a través de les col·leccions del MNAC*

Tipologia activitat

Nivells recomanats
Educatió Primària
(primer cicle)

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 La fada Goteta d'aigua

- Benvinguda al grup per part de la fada Goteta d'aigua

2 El follet dels flautins

- Ajudant de la fada Aurora, que, amb la seva música, avisa tots els éssers vius de l'arribada del dia
- Els elements màgics de la natura apareixen en forma de plantes i flors

3 La fada Aurora i els seus ajudants

- El vent Zèfir, el follet de la Rosada, el follet del Dia, el follet de la Nit i la fada Adormida
- Els elements màgics de la natura apareixen en forma de núvols, flors, petxines i un ratpenat, i l'aigua, en estat líquid i gasós

4 El bosc

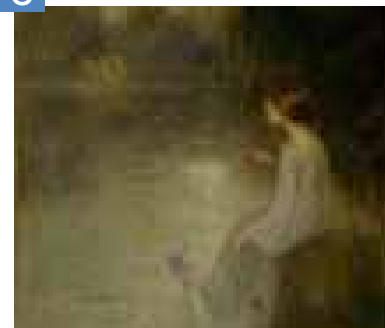
- Les fades, els follets i els nans del bosc màgic només són visibles per algunes persones
- Els elements màgics de la natura apareixen representats per arbres, fulles i gespa, i l'aigua, per la boira grisa i misteriosa

5 Les fades d'aigua

- La ninfa Alada, una fada d'aigua que viu en un llac
- Identificació de diferents elements de la natura: les flors del llac, el sol i els seus raigs...

6 Les fades del llac

- Aquests éssers fantàstics són fades de nit i dansen fins que surt el sol
- La natura apareix representada pels salzes frondosos, la lluna sobre el llac i els lliris que creixen a la vora

7 Els minairons i les fades del jardí

- Els minairons, els follets de les cases i els mobles que viuen als canonets de les agulles
- Identificació d'espiadimonis, roses, fulles...

(A vegades aquesta part no es veu amb els nens més petits però la podeu treballar a l'escola a partir del material educatiu)

Activitat de taller

- Si ho heu treballat prèviament a l'escola i ho porteu, disfressarem els infants amb alguns dels atributs d'aquests personatges (varetes, corones, ales...). Caracteritzats com a fades i follets ballareu una dansa que enllaça els moviments que han anat sorgint durant la visita a les sales.

Propostes per fer a l'escola

• Consulteu el material educatiu de l'activitat Dansa de fades i follets: *El món de les fades i els follets a través de les col·leccions del MNAC*

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Material de suport específic: material educatiu *Dansa de fades i follets: El món de les fades i els follets a través de les col·leccions del MNAC*, en format CD inclòs en el preu de l'activitat.

Música per a la Dansa de fades i follets: escolteu-la aquí

Dossier *Dansa follets i fades*: www.mnac.cat/doc/lan_001/Dansa%20de%20fades%20i%20follets.pdf

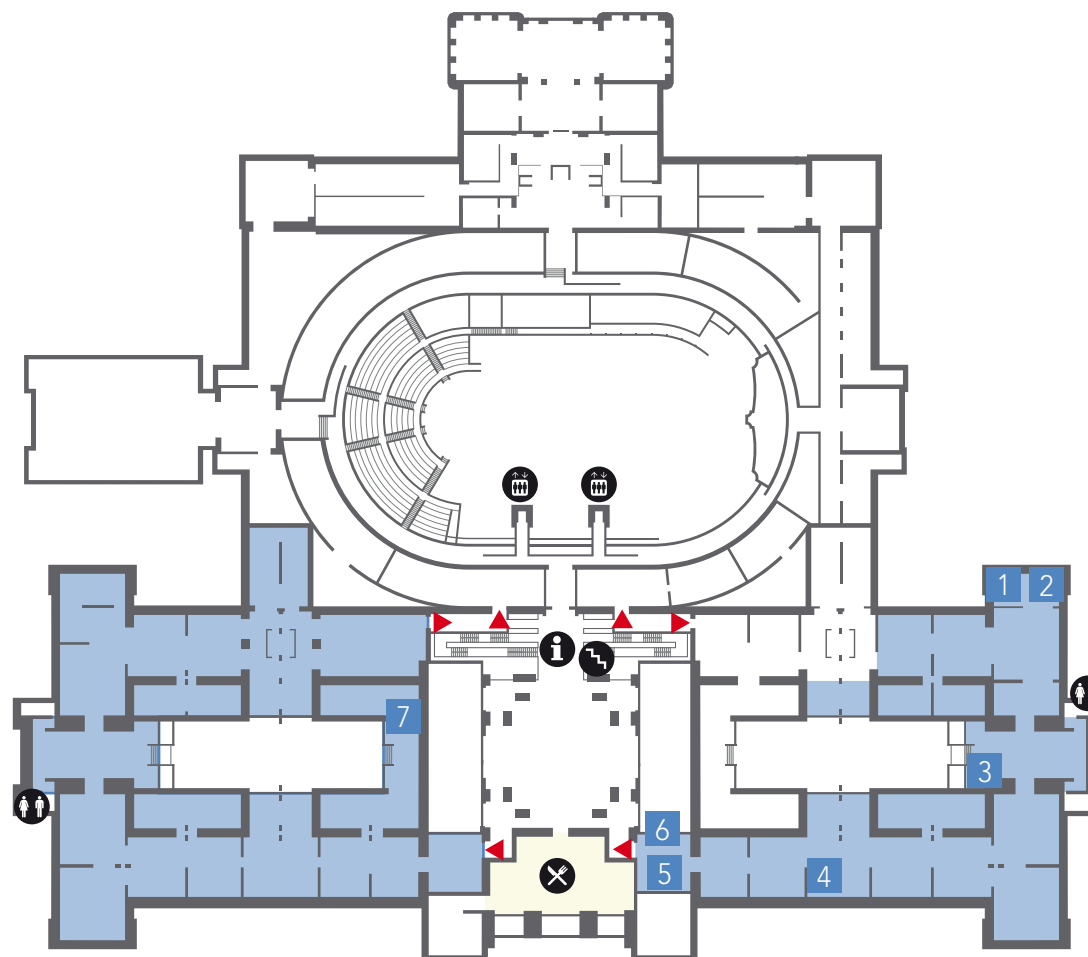
Presentacions i jornades de formació:

Data: 22 d'octubre 2011, de 10 a 14 h

Formadora: Elena Garrabou

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

1. La fada Goteta d'aigua
2. Arcadi Mas i Fondevila, *Nen pompejà*, 1879
3. Antoni Caba, *El triomf del dia sobre la nit precedit de l'aurora*, 1882
4. Joaquim Vancells, *Febrer: paisatge*, 1891
5. Alexandre de Riquer, *Composició amb nimfa alada davant la sortida del sol*, 1887
6. Joan Brull, *El somni*, cap a 1905
7. Gaspar Homar, *Dansa de les fades*, cap a 1902

Modernisme, un art total

Descripció de l'activitat

La natura esdevé una font d'inspiració per als artistes modernistes, que van crear un art que abasta aspectes tan diversos com l'arquitectura, la música, les arts plàstiques, les arts gràfiques i les arts decoratives i industrials. Aquesta activitat us proposa d'acostar-vos a aquest estil artístic a partir de la observació de les obres i la realització d'una proposta plàstica que consisteix a fer el retrat d'una dona modernista utilitzant la tècnica del *collage* a partir d'imatges d'elements naturals i modernistes.

Objectius

- Conèixer les principals característiques de l'art modernista
- Estudiar les pintures, escultures i objectes modernistes com a expressió d'una mentalitat
- Conèixer diverses tècniques artístiques i oficis tradicionals de l'època del modernisme
- Aproximar-nos a fets i persones rellevants de l'art modernista català
- Analitzar les característiques formals d'algunes obres
- Descobrir el valor de l'obra d'art com a testimoni i document de la història

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Conegueu la biografia dels autors
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Investigueu si hi ha alguna casa, espai modernista que sigui proper a l'escola i que pugueu visitar
- Feu una mica de recerca sobre les característiques de l'arquitectura modernista i algun dels seus noms més destacats

Tipologia activitat

Nivells recomanats

Educació Primària
(cicle inicial, mitjà i superior)

Durada

3 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 La ciutat i la modernitat

- La ciutat de finals del segle XIX
- La relació entre àmbit urbà i modernitat
- La relació dels artistes amb la ciutat

2 Qui eren els artistes modernistes

- Alguns dels protagonistes d'aquest moviment a partir dels seus retrats i autoretrats
- Els vincles d'amistat que es van establir entre ells
- Què entenem quan parlem de modernitat?

(Aquestes obres no estan exposades temporalment, però en veurem reproduccions durant l'itinerari)

3 La influència de Rodin a l'art català

- La influència que exercí Rodin en l'escultura catalana de principis del segle XX
- Per què va ser un escultor trencador
- La força expressiva del cos humà

4 Un nou llenguatge

- El realisme del cos i el simbolisme de les expressions
- Com es representa el patiment i el contrast entre vellesa i joventut
- Les mirades d'aquests dos personatges, de què parlen?

5 El sentiment a través del cos

- Resseguiment amb la mirada les línies ondulades d'aquest cos ajagut
- Trets de l'escultura modernista com ara l'esfumat o els cabells d'aigua
- El tipus de dona que es representa i l'actitud del seu cos

6 París, centre de la modernitat

- El paper de la dona de fa cent anys
- París, aglutinador de la modernitat, centre artístic i teló de fons de la pintura de principis del segle XX
- La fugacitat del temps, la pintura que copsa una instantània, una impressió

7 Artistes i icones de la modernitat

- Les relacions d'amistat i col·laboració que hi va haver entre els artistes i intel·lectuals catalans
- Els Quatre Gats, un local emblemàtic de Barcelona
- Alguns símbols de la modernitat: l'esport, l'automòbil

8 La inspiració i la matèria

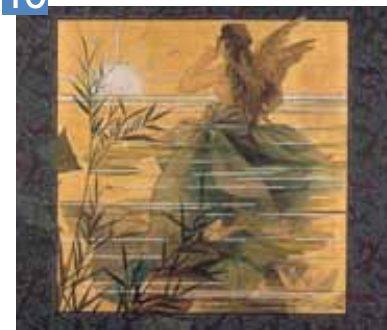
- La lluita de l'escultor amb la inspiració per assolir la idea
- La barreja de materials escultòrics i el tractament de les dues figures
- La dona com a musa inspiradora

9 La dona moderna

- La relació entre artistes i models
- L'educació que rebien les dones
- El context domèstic en el qual es retrata a la dona

10 La dona fada

- L'atracció dels pintors pel tema de les fades, les nimfes, els personatges eteris
- La dona i la seva relació amb el paisatge

11 La dona a la publicitat

- Les dones com a protagonistes dels cartells modernistes
- El cartell com a mitjà publicitari i signe de la modernitat
- La simbologia de la figura femenina en la publicitat

12 Un art total

- L'arquitectura modernista integra totes les arts
- Contraposició entre les nocions d'artesanía i d'art
- La decoració del saló d'una casa modernista de Barcelona

13 La natura com a referent

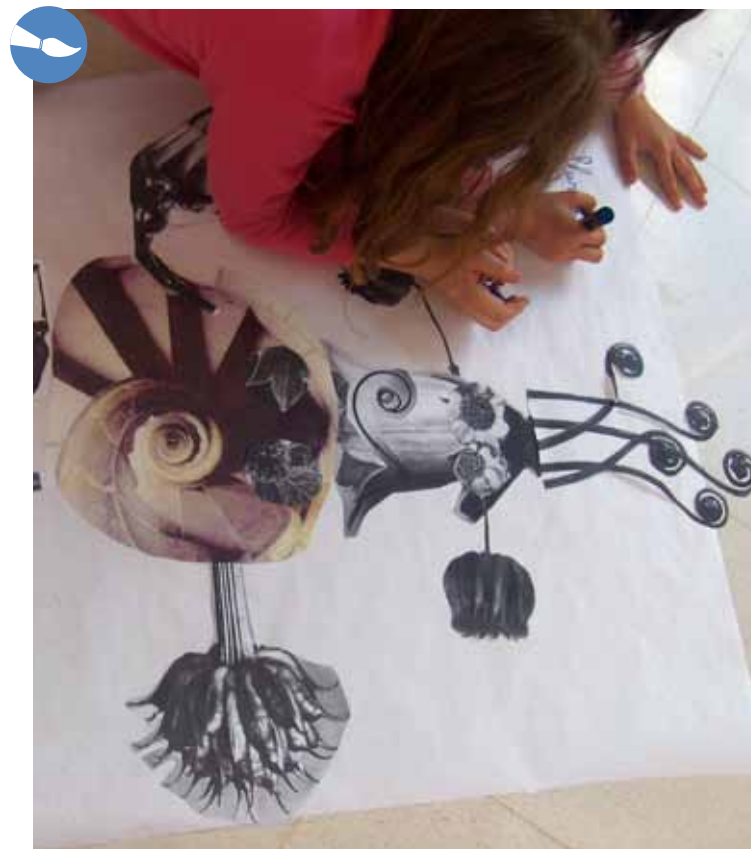
- Els elements de la natura com a font d'inspiració en les arts decoratives
- La simplificació de les formes, la geometrització, la simplificació, etc.

14 La recerca creadora d' Antoni Gaudí

- La diversitat de materials i oficis amb els quals va treballar Antoni Gaudí, a banda de l'arquitectura
- La relació forma-funcionalitat
- Un artista preocupat per cadascun dels aspectes de les seves obres

Activitat de taller

- Us proposem de representar una dona després d'haver parlat dels models de dona que apareixen a les pintures i escultures modernistes. Ho fareu en un gran format i amb la tècnica del *collage*. Treballareu a partir de fragments d'imatges amb referents de la natura amb els quals haureu d'anar construint la vostra dona modernista.

El taller a més, es fa en un dels espais emblemàtics del Museu, la Sala Oval.

Propostes per fer a l'escola

- Exposeu a l'escola les vostres dones modernistes, els hi poseu un títol i feu una petita descripció del personatge. Penseu on i com les col·locareu
- Per què no utilitzeu la mateixa tècnica per representar altres personatges?
- Visiteu algun espai modernista proper. Endueu-vos llapis i paper i feu esbossos d'allò que us cridi l'atenció. Comenceu fixant-vos en la façana!
- Desenvolpeu la idea de la natura com a referent: treballeu a partir d'un element natural (branques, petxines, fulles, flors, etc.) i dissenyeu després un moble per a l'escola
- Després d'haver vist com són els interiors de les cases modernistes, feu un treball sobre l'interior de casa vostra, els tipus de mobiliari, els motius dels elements decoratius, etc.
- Feu un debat a l'escola sobre arquetips de dones que us puguin ser properes (entrevistes a les mestres, les mares, les àvies), com es comparen als modernistes?

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Propostes educatives per conèixer un dels edificis modernistes més coneguts, la Pedrera d'Antoni Gaudí:
<http://www.lapedreraeducacio.org/flash.htm>

Consulteu: www.patrimoni.gencat.cat/es, hi trobareu molts vídeos interessants com:

Vídeo *Barcelona 1900*

Vídeo sobre l'Hospital de Sant Pau i la Pedrera

Per saber-ne més:

AA.DD., *El modernisme a les col·leccions del MNAC*, Barcelona, 2009.

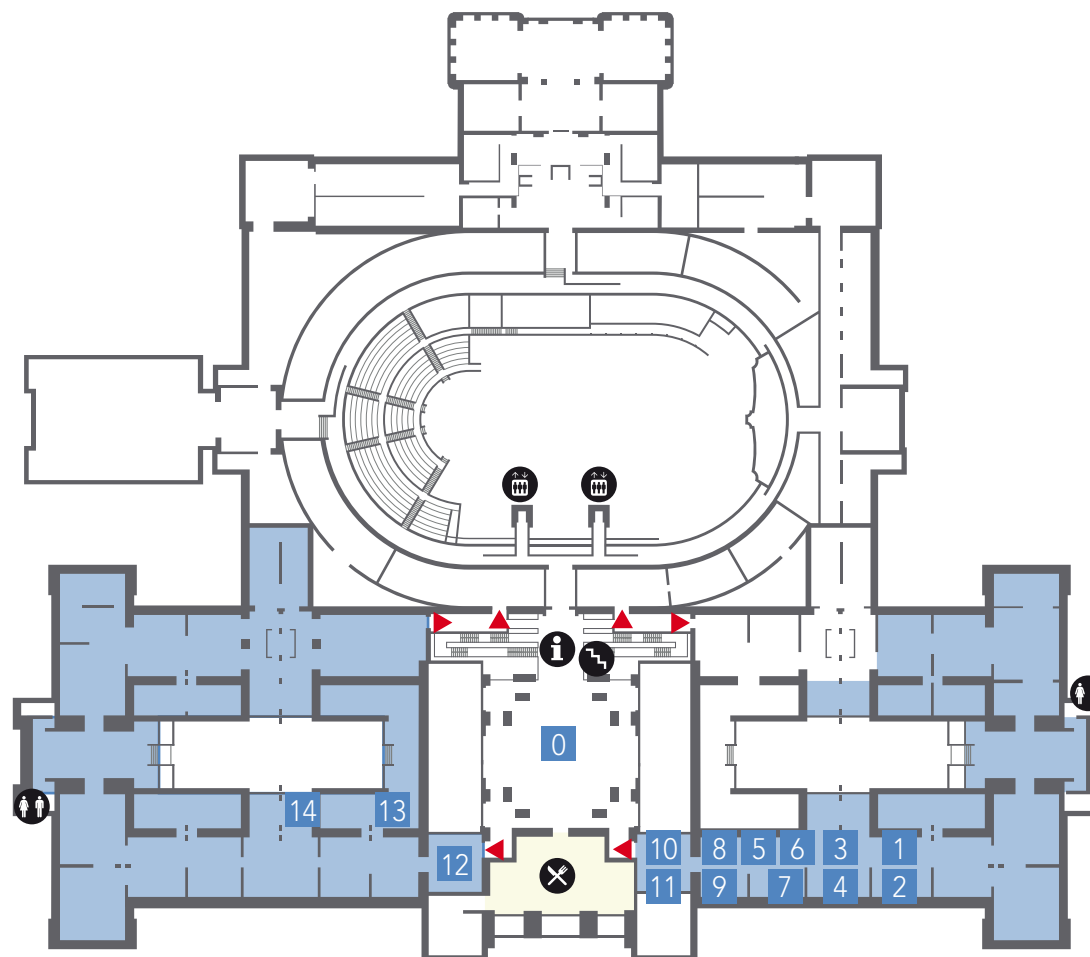
MENDOZA, C., *El modernisme, pintura i dibuix*, Barcelona, 2002-2003.

MENDOZA, C. i E., *Barcelona modernista*, Barcelona, 2003.

RAFOLS, J.F., *Modernisme i modernistes*, Barcelona, 1982

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

1. Joan Ferrer Miró, *L'exposició pública d'un quadre*, cap a 1888
2. Ramon Casas, *Quatre Gats*, 1900
3. Auguste Rodin, *L'edat de bronze*, 1876
4. Miquel Blay, *Els primers freds*, 1892
5. Josep Llimona, *Desconsol*, 1907
6. Ramon Casas, *Plein air*, cap a 1890-1891
7. Ramon Casas, *Ramon Casas i Pere Romeu en un tàndem*, 1897
8. Miquel Blay, *Perseguint la il·lusió o la inspiració*, 1902
9. Santiago Rusiñol, *Novel·la romàntica*, 1894
10. Alexandre de Riquer, *Composició amb nimfa alada davant la sortida del sol*, 1887
11. Aleardo Villa, *Cigarrillos de París*, 1901
12. Gaspar Homar, Josep Pey (dibuix de la marqueteria), Joan Carreras (talla), Joan Segarra i Fills (marqueteria), Antoni Juyol (forja i repussat), *Saló del pis principal de la casa Lleó Morera*, cap a 1903-1907
13. Gaspar Homar, *Cadira*, cap a 1891
14. Antoni Gaudí, *Cadira*, cap a 1904-1906

L'hora blava: Santiago Rusiñol, de la pintura al teatre

Propòsit de l'activitat

De la mà de Rusiñol, pintor i literat, i de la seva maleta viatjarem de la llum de Sitges a la boira de París i ens endinsarem en un món de patis blaus i teatres de juguina. Durant la visita descobrirem trets de la personalitat, la vida i l'obra de Santiago Rusiñol a través del que porta a la maleta i de les obres de la col·lecció. Al taller experimentarem pintant i construint l'escenografia d'un teatril·la de cartró on es representa l'obra *El pati blau*, escrita pel mateix pintor.

Objectius

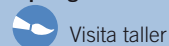
- Comentar i relacionar trets de la personalitat i l'obra de Rusiñol com a pintor i dramaturg a través de la col·lecció permanent del Museu
- Emprar recursos com la música i els objectes per introduir els alumnes a l'època i l'entorn de l'artista
- Analitzar maneres diferents de mirar una obra d'art
- Establir vincles entre la biografia i l'obra pictòrica i literària de Rusiñol
- Experimentar com treballa un artista
- Valorar actituds com ara la constància i la tenacitat en el treball

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber respecte de les obres que vindreu a veure al Museu
- Comenceu a investigar sobre la biografia de Rusiñol
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres
- Comenceu a conèixer el personatge. Pot ser interessant presentar-lo a través del monograma que va utilitzar, des del 1896 i com a marca d'autor literari, en totes les seves edicions. En aquest dibuix es presenta com a pintor (amb la paleta), escriptor (amb el tinter i la ploma) i col·leccionista (amb el drac de ferro forjat). Podeu intentar que els alumnes identifiquin cadascun d'aquests elements i que n'entenguin el concepte. Després els podeu proposar que pensin i dibuixin el seu propi monograma.

Tipologia activitat

Nivells recomanats

Educació Primària (cicles inicial, mitjà i superior)

Durada

2 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Qui era Santiago Rusiñol?

- A què es va dedicar durant la seva vida? Com era la seva família? Què li agradava més: pintar o escriure? A quins llocs va viure?
- La maleta, símbol del viatger incansable que va ser Rusiñol ens serviran per començar a conèixer el personatge
- El barret que identifica l'artista que pinta a l'aire lliure

2 Conèixer Santiago Rusiñol i el seu cercle d'amics

- Rusiñol a partir del retrat del seu millor amic i descobriment de la relació entre dos dels noms més reconeguts del modernisme, Rusiñol i Casas
- Els retrats mutus entre amics
- La burgesia i la bohèmia

(Aquestes obres no estan exposades temporalment, però en veurem reproduccions durant l'itinerari)

3 Ramon Casas, el gran amic

- L'amistat que va unir els dos pintors va ser molt fructífera i els va portar a París en diverses ocasions
- La vocació de pintor de Casas ja des de la infantesa
- El cercle d'intel·lectuals a París

4 París, centre artístic

- La importància de l'arribada a París en les trajectòries de Casas i Rusiñol
- Un quadre que va suposar una revolució
- El barri de Montmartre a París, un dels telons de fons de la modernitat

5 El Moulin de la Galette

- El parc del Moulin de la Galette al barri de Montmartre, paisatge fonamental dels catalans a París
- Un altre amic del cercle de Rusiñol, Miquel Utrillo
- El tema del retrat i de l'espai on es retrata

6 L'altre espai de Rusiñol, Sitges

- Sitges i la seva llum, un dels espais importants per a Rusiñol
- La composició de l'escena per descomposar-la en plans i parlar de perspectiva
- Els patis sitgetans i el paper que van tenir en l'obra de Rusiñol

7 Retrat de la vida íntima

- L'etapa de Rusiñol al Quai de Bourbon, un barri senyorial de París, i la relació entre models i artistes
- Els colors, la pinzellada i el to d'aquestes obres
- La música d'Erik Satie, porta d'entrada a la pintura i als sentiments que retraten aquests espais

10 El pati blau

- El cicle literari, pictòric i teatral d'*El pati blau*
- La passió de Rusiñol pels patis i els jardins com a espais de silenci i temes de la seva obra
- Passejada per aquest pati blau per copsar-ne la llum

8 Absències

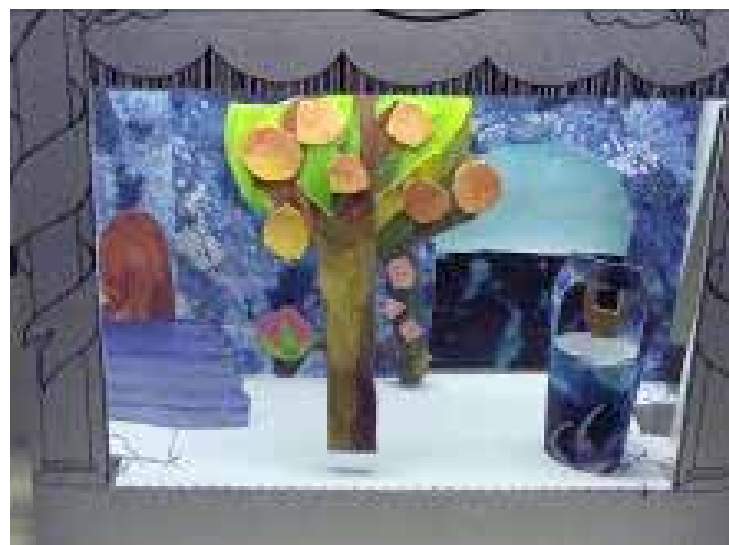
- Suggestir més que mostra

9 Presències

- L'autoretrat de Rusiñol al mirall i recerca dels referents
- Les actituds dels personatges

Activitat de taller

- Desenvoluparem un treball plàstic que ens permeti abordar les dues disciplines que convergeixen a *El pati blau*: pintura i teatre, a partir de la idea del teatral de joguina que apareixerà durant l'itinerari a través de la figura de la filla de Rusiñol, Maria. Experimentarem amb el color, buscarem tons, matisos i textures del blau perquè pugueu construir després una escenografia a petita escala per al vostre teatre de joguina.

Propostes per fer a l'escola

Teniu tota aquesta informació desenvolupada al PDF del dossier educatiu

- Munteu el teatrí de joguina i acabeu de pintar les bambolines.
- Afegiu-hi altres elements tridimensionals que apareixen a l'acotació per a l'escenografia.
- Creeu els figurins i després feu els personatges per al teatrí.
- Disfresseu-vos dels personatges de l'obra, munteu una petita representació.
- Reutilitzeu el teatrí i l'escenografia per a una història pensada per vosaltres mateixos.
- Feu ús del teatrí, il·lumineu-lo, poseu música a la vostra representació, jugueu amb els personatges, etc.
- Investigueu sobre els jocs als quals jugaven els nens i les nenes de fa cent anys.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Web sobre la vida i l'obra literària de Santiago Rusiñol: <http://www.gaudiallengaudi.com/CP002.htm>

Web sobre Santiago Rusiñol en commemoració de l'any Rusiñol (2007): www.rusinolsitges.com/santiago-rusinol.html

Informació sobre Els Quatre Gats: <http://4gats.com/>

Material de suport específic: dossier educatiu www.mnac.cat/doc/lan_001/hora%20blava_Santiago%20R.pdf
L'HORA BLAVA. Santiago Rusiñol a través de les col·leccions del MNAC

www.mnac.cat/doc/lan_001/Hora%20blava_Seleccio%20imatges.pdf

Visiteu: la casa museu de Santiago Rusiñol: Cau Ferrat a Sitges www.mnac.cat/museus/mus_ferrat.jsp

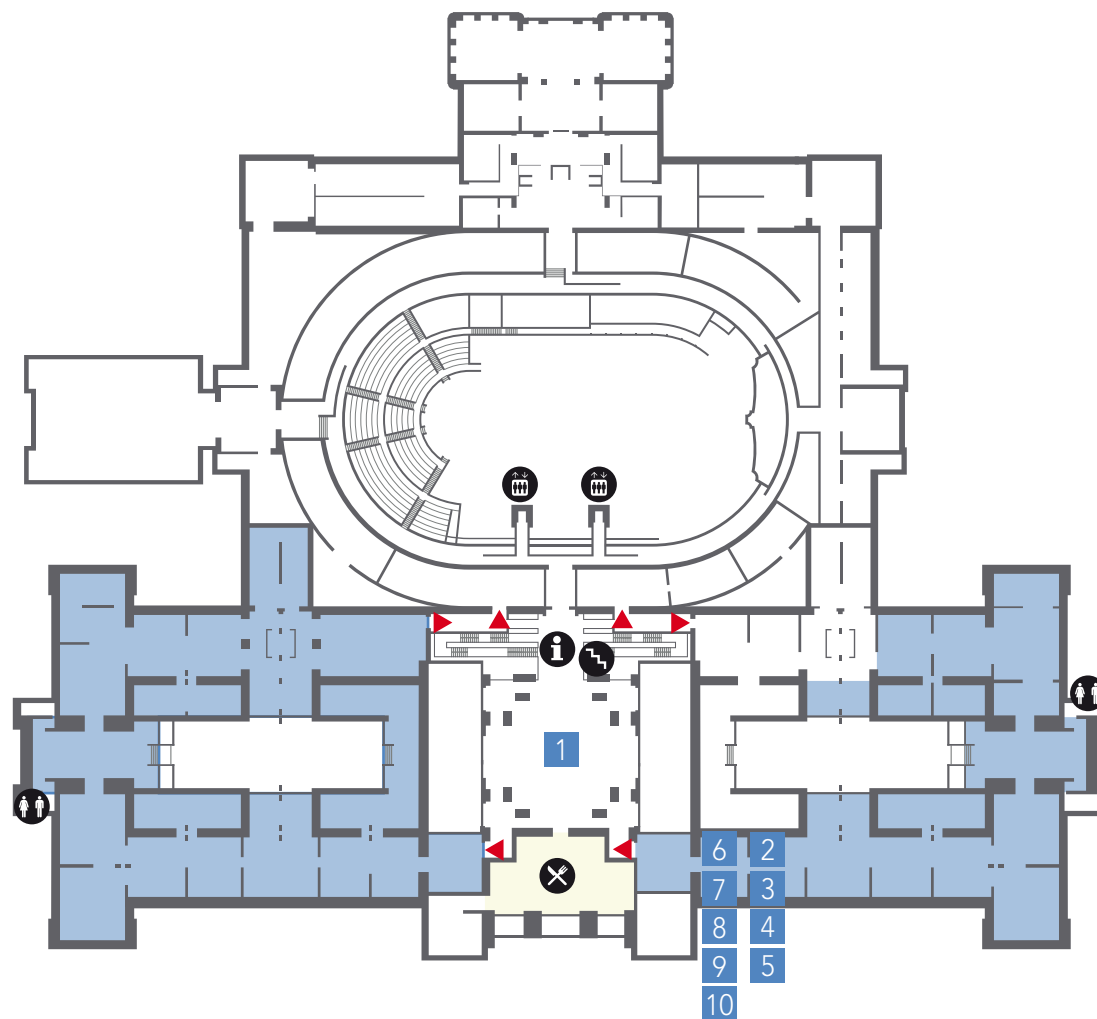
Consulteu: www.patrimoni.gencat.cat/es vídeos interessants per contextualitzar l'època com Vídeo *Barcelona 1900*

Presentacions i jornades de formació:

Data: 15 d'octubre de 2011 de 10 a 14 h

Formadors: Sandra Figueras i Esther Fuertes

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

2. Ramon Casas, *Retrat de Santiago Rusiñol*, 1900
3. Ramon Casas, *Autoretrat*, 1883
4. Ramon Casas, *Plein air*, cap a 1890-1891
5. Santiago Rusiñol, *Retrat de Miquel Utrillo*, 1890-1891
6. Santiago Rusiñol, *Interior de Sitges*, cap a 1894
7. Santiago Rusiñol, *Una romança*, 1894
8. Santiago Rusiñol, *Novel·la romàntica*, 1894
9. Santiago Rusiñol, *Figura femenina*, 1894
10. Santiago Rusiñol, *Pati blau*. *Arenys de Munt*, 1913

El cos en l'escultura. Del realisme a l'abstracció

Propòsit de l'activitat

Farem un recorregut per la història de l'escultura dels segles XIX i XX. Seguint com a fil conductor la representació de la figura humana, veurem l'evolució de l'ideal neoclàssic a l'abstracció de l'avantguarda. Descobrirem materials i tècniques i aprendrem a observar i analitzar els recursos plàstics que han generat els escultors en la recerca de la tercera dimensió. Al taller reproduïm el procés creatiu de l'artista tot desenvolupant un petit projecte tridimensional amb el retrat simbòlic com a tema.

Objectius

- Aprendre a interpretar una escultura des de diferents punts de vista: plàstic, iconogràfic, històric
- Definir les característiques i tipologies de l'escultura a partir d'exemples concrets
- Conèixer les principals tècniques, eines i materials presents a la col·lecció d'escultura moderna
- Descobrir la varietat de formes que adopta la representació de la figura humana en escultura.
- Experimentar amb materials diversos i assajar procediments per aconseguir volum
- Realitzar un projecte volumètric

Activitat prèvia a l'escola

- Investigueu sobre les diferents maneres en què l'escultura ha representat la figura humana des de l'antiguitat fins al món contemporani.
- Plantegeu-vos preguntes i discuteu: De quina manera s'ha representat el cos femení al llarg de la història? I el masculí? A què responen els diferents models de bellesa?
- Sobre el llenguatge de l'escultura: Coneixeu algun escultor? Sabeu com treballa? Quines diferències presenta l'art de l'escultura en relació amb la pintura?
- Intentem adjectivar una escultura... sabeu la diferència entre una escultura figurativa o realista i una altra d'abstracta?
- Sabeu què és una instal·lació?
- Sabríeu identificar un bust, un tors, un relleu...?
- Si voleu pujar a peu des de la plaça d'Espanya fins al MNAC trobareu un munt d'escultures: de volum rodó, relleus, escultures aplicades a l'arquitectura, fonts... si entreu al web www.bcn.es/publicacions/Bcn_escultures/info/capitulo5.html podreu trobar informació sobre els temes, els artistes i el context històric en què van ser realitzades i anar-les veient mentre pugeu.

Tipologia activitat

 Visita taller

Nivells recomanats

Educació Secundària
Obligatòria i Batxillerat

Durada

3 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Com es mira una escultura?

- L'escultura de volum rodó.
- La multiplicitat de punts de vista
- La temàtica històrica i mitològica.
- La idealització de la figura humana en el neoclassicisme

4 L'estudi anatòmic i el cànon de representació

- L'expressivitat a través de les línies del cos

2 El cos fragmentat

- De la bellesa ideal neoclàssica al retrat realista
- La tècnica de la fosa en bronze i el concepte de bust i de retrat realista

5 La tècnica de la talla en pedra

- Eines i procediments
- L'expressió dels sentiments

3 El realisme en la representació de la figura humana

- La tècnica del modelat
- L'esbós en fang.
- Els/les models

6 L'aportació de Rodin en l'escultura catalana

- La seva influència en l'escultura catalana de principis del segle xx.
- La força expressiva del cos humà

7 Quan la figura humana representa una idea

- Les formes del modernisme i del simbolisme
- La deformació i la desproporció de la figura humana com a recurs expressiu

10 Retrats simbòlics

- Retratar a través dels objectes
- Les formes del surrealisme: Leandre Cristòfol
- La Montserrat de Juli González

8 La figura humana en relleu

- Diferències entre relleu i escultura de volum rodó

11 Com a conclusió

- Comparació entre la primera peça del recorregut, la *Lucrècia* de Damia Campeny, i aquesta dona asseguda de Juli González

9 Cap a l'abstracció

- Quan el buit forma part de l'escultura
- La innovació de l'avantguarda en l'ús dels materials, les tècniques i les formes de representació

Activitat de taller

- A partir de la idea de retrat simbòlic que hem anat trobant, al final del recorregut farem un petit taller de creació per parelles.
- Prenent com a motivació l'entrevista a un company de classe, farem un projecte volumètric que haurà de reflectir en la tria de materials i de formes algun dels aspectes destacats de la persona que hem entrevistat. Com a conclusió posarem en comú el treball realitzat.

Propostes per fer a l'escola

- Aprofundiu en els elements del llenguatge escultòric. A partir del que heu vist al Museu i de l'observació d'un exemple proper feu un llistat d'elements que es poden observar en una escultura (multiplicitat de punts de vista, material, lloc d'ubicació, la relació amb l'espai públic i els ciutadans, les formes que presenta...)
- En grups petits feu una recerca sobre les escultures del barri. Cada grup pot triar-ne una i fer una aplicació dels elements que heu descobert en l'exercici anterior en un reportatge fotogràfic o un vídeo (documental o creatiu) sobre l'escultura escollida. Presenteu els treballs a la classe.
- Creació d'un projecte escultòric col·lectiu. De la mateixa manera que heu fet un retrat simbòlic d'un company al Museu, podríeu fer una escultura que representés de manera simbòlica al vostre grup classe? Quin podria ser el procés de treball per aconseguir-ho? Quin contingut? Quins materials?...
- Visiteu el taller d'algun escultor.

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Us recomanem el web: www.bcn.es/publicacions/Bcn_escultures/info/capitulo5.html

Trobareu moltes altres adreces més al dossier educatiu *Juli González*.

Material de suport específic:

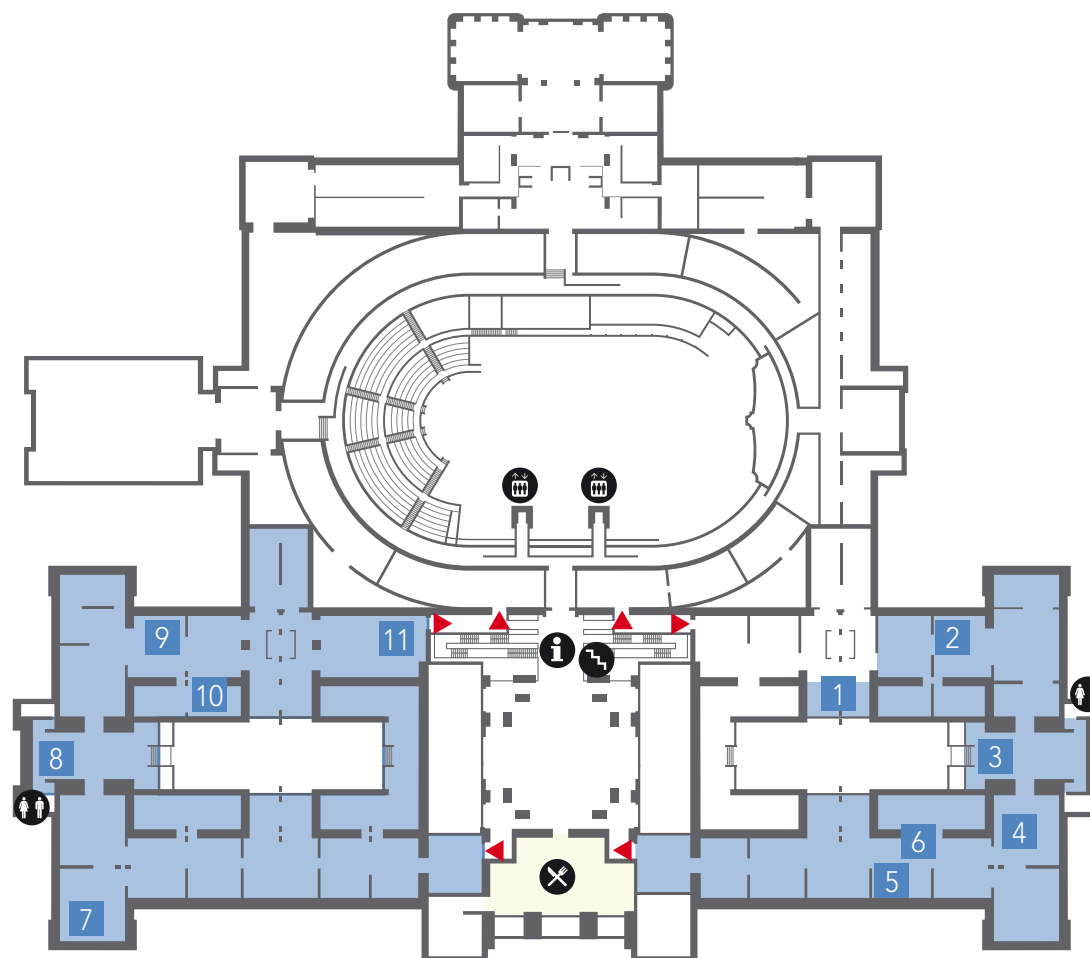
Dossier *Juli González*: www.mnac.cat/doc/lan_001/dossier_juli_gonzalez.pdf

Dossier *El surrealisme*: http://www.mnac.cat/doc/lan_001/El%20Surrealisme.pdf

Dossier *L'objecte surrealista*: www.mnac.cat/doc/lan_001/Objecte%20Surrealista.pdf

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

1. Damià Campeny, *Lucrècia*, 1803
2. Vincenzo Gemito, *Cap de Fortuny*, 1874
3. Agapit Vallmitjana, *Estudi per al retrat de la reina Isabel II presentant el príncep Alfons*, 1860
4. Rossend Nobas, *Torero ferit*, 1871
5. Miquel Blay, *Els primers freds*, 1892
6. Auguste Rodin, *L'edat de bronze*, 1876
7. Carles Mani, *Els degenerats*, 1891-1904
8. Enric Casanovas, *La Joventut i l'Amor*, 1914
9. Pau Gargallo, *Gran ballarina*, 1929
10. Leandre Cristòfol, *Nit de lluna*, 1935
11. Juli González, *Dona asseguda II*, cap a 1935-1936

Itinerari de Selectivitat (art romànic, art gòtic, art modern)

Propòsit de l'activitat

A través de les col·leccions permanents de romànic, gòtic i d'art dels segles XIX i XX, els estudiants que es preparen per a les Proves d'Accés a la Universitat podran conèixer, gaudir i aprofundir en algunes de les obres que han estat seleccionades per a aquestes proves. Aquest itinerari es completa amb altres peces que donen una visió àmplia dels continguts, tot incidint en la contextualització del moment històric i de la història dels estils.

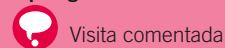
Objectius

- Conèixer de primera mà les obres incloses en el llistat de les proves de Selectivitat que es troben al Museu
- Esquematitzar una sèrie de pautes bàsiques d'anàlisi i interpretació d'obres d'art
- Descobrir i definir les característiques formals, estilístiques i de funció de les obres que analitzem
- Conèixer el context històric, artístic i social en què es van generar les obres
- Seguir un esquema d'anàlisi i saber aplicar-lo al comentari de les obres del recorregut

Activitat prèvia a l'escola

- Feu un resum o esquematitzeu el procediment que s'ha de seguir per comentar una obra pictòrica o escultòrica:
 - a) Situeu l'obra triada en el temps i relacioneu-la breument amb el context històric, artístic i social corresponent
 - b) Investigueu a quin estil pertany l'obra que heu triat i descriu els elements més importants d'aquest estil
 - c) Identifiqueu i comenteu la iconografia de l'obra que heu triat i resumiu-ne el significat i la funció

Tipologia activitat

Visita comentada

Nivells recomanats

Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales. (La selecció d'obres es farà segons les que es programin per a l'examen de les PAAU)

Art Romànic

1 Absis de Sant Climent de Taüll

- Estructura compositiva
- El color i la línia
- Pintura al fresc i arrencament i traspàs de les pintures
- La funció didàctica de les imatges

2 Majestat Batlló

- El Crist en Majestat
- Simetria compositiva i l'antinaturalisme
- La policromia original
- Iconografia i funció

3 Frontal d'altar d'Avià

- Pintura sobre taula
- Composició i tractament de les figures
- Iconografia i funció

Art Gòtic

4 Mare de Déu de Sallent de Sanahuja

- L'equilibri i per l'harmonia en el tractament de les línies
- Síntesi de la influència de França i Itàlia
- L'evolució del sentiment religiós

5 Lluís Dalmau, Mare de Déu dels Consellers

- La pintura gòtica del segle xv a Catalunya
- Composició simètrica
- L'iconografia
- Aparició del paisatge i importància de l'element arquitectònic
- La influència de la pintura flamenca
- La importància dels comitents

Art Modern

6 Marià Fortuny, La vicaria

- La temàtica costumista
- La llibertat de pinzellada i el preciosisme
- La funció decorativa. La burgesia com a client

7 Miquel Blay, *Els primers freds*

- Indicis del simbolisme en escultura
- Presentada a l'*Exposició Nacional* de Madrid de 1892, primera medalla
- El paper cultural de la Mancomunitat
- El mestratge d'Henri Chapu

8 Josep Llimona, *El Desconsol*

- Escultura a cavall entre el modernisme i el simbolisme
- El contrast en el tractament de les parts del cos
- Presentada a la cinquena *Exposició Internacional de Belles Arts* de Barcelona de 1907, premi d'honor

9 Joaquim Sunyer, *Tres nus al bosc*

- El noucentisme
- Dona i natura
- La influència de l'obra de Cézanne
- El classicisme en la composició

10 Juli González, *Cap de la Montserrat cridant*

- El ferro i la soldadura autògena a l'escultura del segle xx
- Representació del poble davant els horrors de la Guerra
- *La Montserrat* al Pavelló Espanyol de l'Exposició Universal del 1937 a París

Propostes per fer a l'escola

- Escolliu una pintura i una escultura de l'itinerari i completeu la fitxa amb la informació que haureu recollit durant la vostra visita i la que podreu trobar en els llibres i a les col·leccions on-line del Museu <http://art.mnac.cat> seguint el següent esquema:

Documentació general de l'obra:

Títol
Autor
Cronologia
Tècnica
Material
Tipologia
Localització actual
Tema

Anàlisi formal:

Composició
Estil

Interpretació:

Contingut i significació
Funció

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

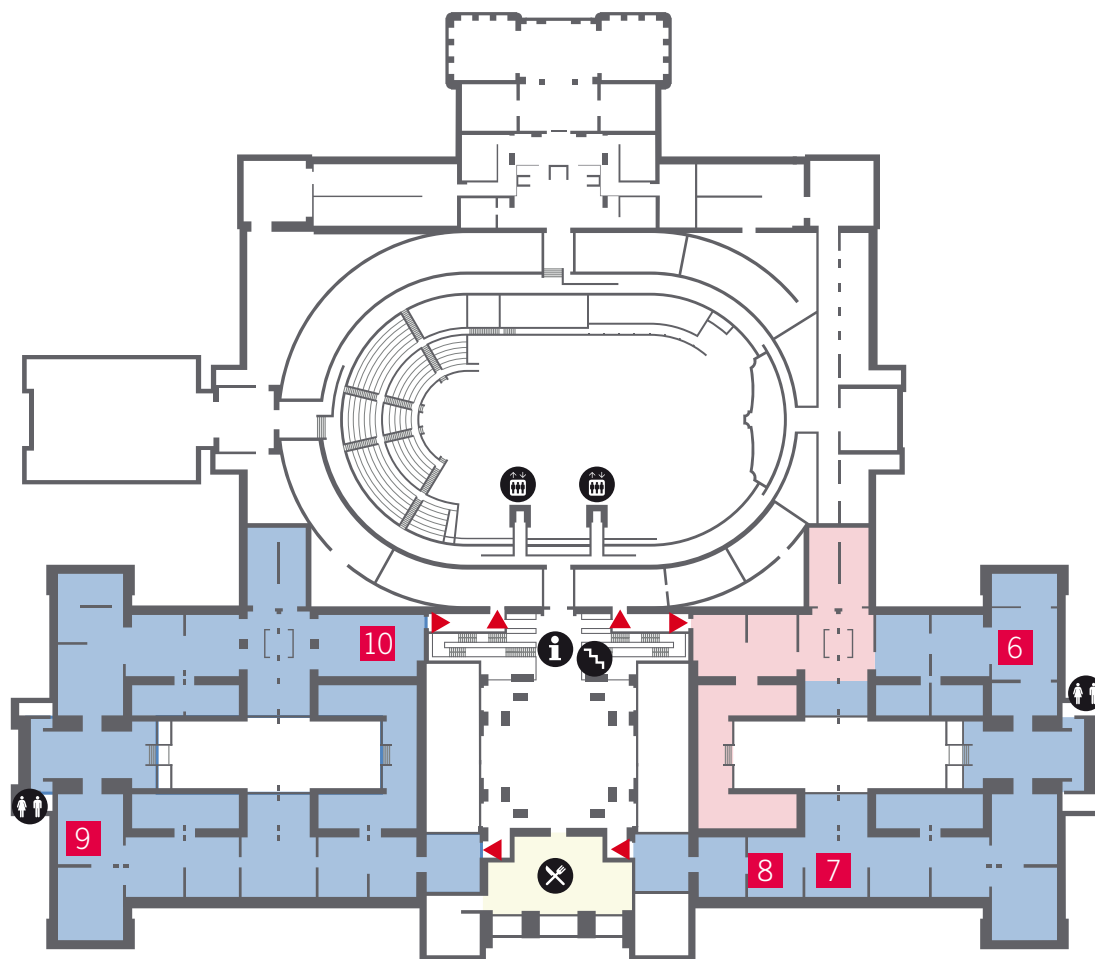
1. Mestre de Taüll, Pintures sant Climent de Taüll, cap a 1123
2. Anònim, Majestat Batlló, mitjan segle XII
3. Anònim, Frontal d'Avià, cap a 1200
4. Anònim, Mare de Déu de Sallent de Sanahuja, segona meitat del segle XIV
5. Lluís Dalmau, Mare de Déu dels Consellers, 1443-1445

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

6. *Marià Fortuny, La vicaria, 1870*
7. *Miquel Blay, Els primers freds, 1892*
8. *Josep Llimona, Desconsol, 1907*
9. *Joaquim Sunyer, Tres nus al bosc, 1913*
10. *Juli González, Cap de la Montserrat cridant, cap a 1942*

1.000 anys d'art

Propòsit de l'activitat

Fer una aproximació al Museu i a les seves col·leccions, una passejada en el temps, des de l'edat mitjana fins a la primera meitat del segle xx, a partir d'una selecció d'obres de totes les disciplines artístiques.

Un tast de pintura, escultura, dibuix i objectes d'arts decoratives per mostrar les possibilitats de gaudi d'aquest patrimoni cultural.

Objectius

- Descobrir les col·leccions del Museu a partir d'una selecció de les seves obres més paradigmàtiques de cadascuna de les col·leccions: art romànic, gòtic, del Renaixement i barroc, d'art modern i del Gabinet de Dibuixos i Gravats
- Conèixer els orígens i la configuració de les col·leccions del MNAC
- Conèixer els principals espais i serveis que ofereix el Museu als seus visitants
- Viure el Museu com un espai de trobada i d'intercanvi

Activitat prèvia a l'escola

- Quin tipus d'informació històrica podem extreure d'una obra d'art?
- El context històric ens parla d'una obra o l'obra ens parla del context en què va ser creada?
- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Busqueu informació de la biografia dels autors i de la història de l'edifici
- Investigueu sobre el context històric en què es van produir les obres

Tipologia activitat

 Visita comentada

Nivells recomanats

Batxillerat

Durada

2 h

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Itinerari per les sales

1 Introducció

- Petita introducció per posar en context les col·leccions del Museu, els personatges i les institucions que l'han fet possible
- Els orígens del Museu Nacional d'Art de Catalunya, de l'edifici i de les col·leccions

4 Col·lecció d'art gòtic

- El context de la societat medieval: un canvi de mentalitat, noves manifestacions artístiques
- La humanització dels personatges sagrats
- Els estaments eclesiàstics i el paper dels comitents

2 La pintura mural al romànic

- La col·lecció art romànic, tipus d'objectes i especificitat d'aquesta col·lecció

5 Col·lecció d'art del Renaixement

- De quina manera es van filtrar les influències italianes en l'art de la Península
- El naturalisme, observar el món i l'home per representar-lo

3 L'escultura en fusta

6 Llegat Cambó

- La col·lecció de Francesc Cambó: pintura europea del segle XIV fins a començaments del segle XIX
- Un mestre de l'escola veneciana, Tiziano Vecellio

7 Col·lecció Thyssen-Bornemisza

- La col·lecció Thyssen-Bornemisza: una visió global de l'art europeu des del gòtic fins al rococó
- Un mestre del *quattrocento* italià, Fra Angelico

8 Col·lecció d'art barroc

- El Segle d'Or espanyol y un dels seus mestres: Francisco de Zurbarán
- La iconografia de la Mare de Déu a l'Espanya del segle XVII

9 Col·lecció d'art modern

- La tècnica pictòrica i trajectòria professional de Marià Fortuny

10 La pintura modernista i la nova construcció de l'espai pictòric

- Ramon Casas, un pintor català al París del tombant de segle

11 Les arts decoratives

- L'obra d'Antoni Gaudí

12 Les primeres avantguardes

- L'escultura de Pau Gargallo

13 Les noves formes de representació

• La pintura de Dalí i Picasso

Propostes per fer a l'escola

- Feu un treball de recerca per aprofundir en l'artista que us hagi agradat més de la vostra visita. Feu-ne una presentació als vostres companys
- Feu un debat a classe sobre la relació que tenim amb el passat i per què és important la conservació dels objectes fets en altres èpoques
- Munteu una línia del temps, busqueu fets històrics rellevants de l'època de cadascuna de les obres que heu vist durant la visita. Feu un gràfic amb aquests esdeveniments i les fotos de les obres i els seus autors
- Visiteu el Museu d'Art Contemporani de Barcelona o qualsevol centre d'art actual, per veure quins altres corrents s'han succeït després del període de les avantguardes. Parleu sobre com es relacionen certes obres d'art del passat amb l'art contemporani

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

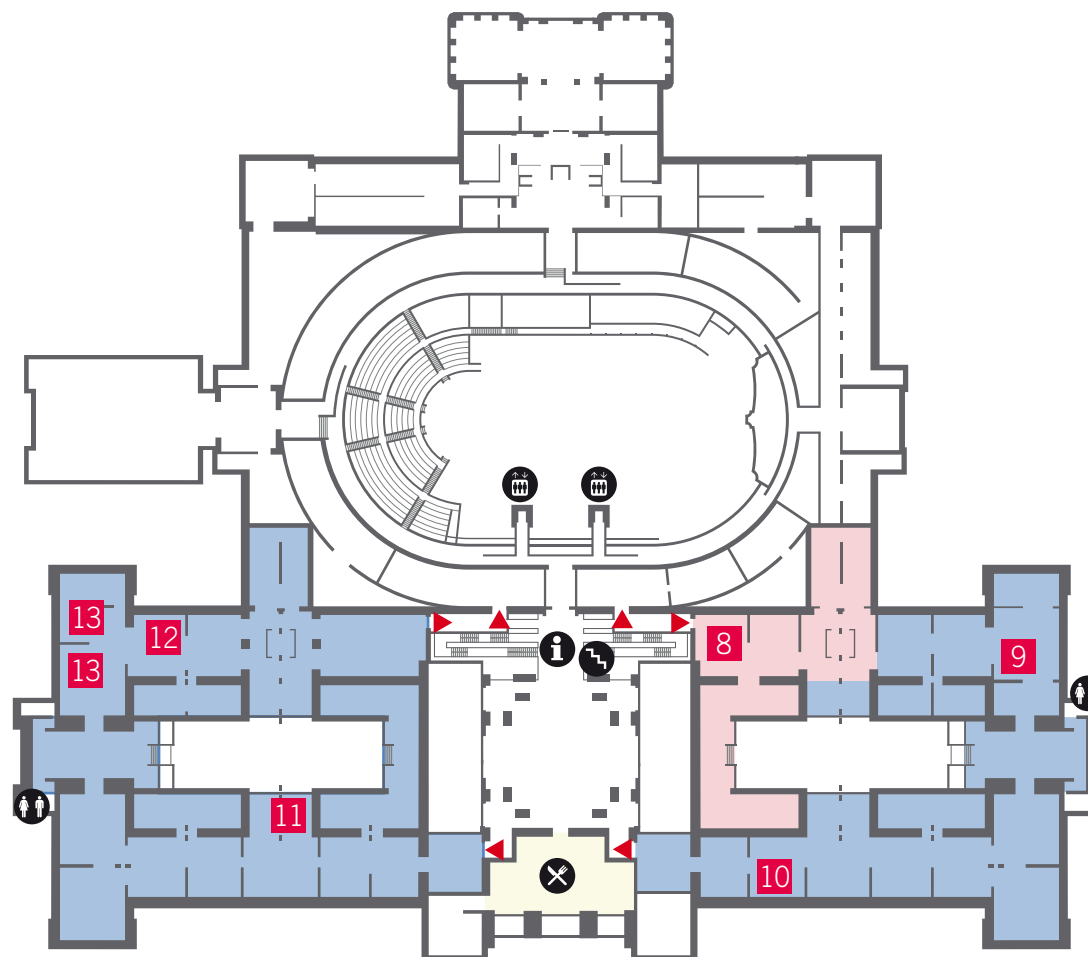
Planta baixa

Relació d'obres de l'itinerari

2. Mestre de Taüll, Pintures de Sant Climent de Taüll, cap a 1123
3. Anònim, Majestat Batlló, mitjan segle XII
4. Jaume Huguet, Retaule de sant Agustí o dels Blanquers, cap a 1466-1475
5. Pere Nuyes, Portes del Retaule de sant Eloi dels argenters, 1526-1529
6. Tiziano Vecellio i taller, Noia davant el mirall, posterior a 1515
7. Fra Angelico, Mare de Déu de la humilitat, cap a 1433-1435

Planta primera

Relació d'obres de l'itinerari

8. *Bartolomé Murillo, Immaculada Concepció, 1632*
9. *Marià Fortuny, La vicaria, 1870*
10. *Ramon Casas, Ramon Casas i Pere Romeu en un tàndem, 1897*
11. *Antoni Gaudí. Taller casats i bardés, Confident. Cap a 1904-1906*
12. *Pau Gargallo, La gran ballarina, 1929*
13. *Salvador Dalí, Retrat del meu pare, 1925*
Pablo Picasso, Dona amb barret i coll de pell (Marie-Thérèse Walter), 1937

Visita comentada a les exposicions temporals del MNAC

Propòsit de l'activitat

Les exposicions temporals del Museu ens donen l'oportunitat de posar en diàleg les obres de la col·lecció permanent amb les d'altres institucions o particulars, i ens permeten aprofundir en l'obra de certs autors o en les característiques de corrents artístics.

Les visites comentades a les exposicions temporals són una oportunitat de descobrir aspectes de l'art català i universal.

Objectius

- Descobrir el valor de l'obra d'art com a testimoni i document de la història
- Observar i analitzar diferents tipologies d'objectes artístics i saber desxifrar la informació històrica i estètica que contenen des de perspectives diferents: iconogràfica, formal, estilística, de funció...
- Saber descriure i diferenciar les principals tècniques artístiques i emprar un vocabulari acurat
- Relacionar les obres de l'exposició amb les d'altres disciplines
- Fomentar la idea de museu com a indret d'interès col·lectiu i personal

Activitat prèvia a l'escola

- Feu-vos preguntes sobre què us interessa saber de les obres que vindreu a veure al Museu
- Busqueu informació de la biografia dels autors i sobre l'exposició en particular al web del Museu
- Parleu de la diferència entre el que són les col·leccions permanents del Museu i el muntatge d'una exposició temporal. Parleu de com aquestes darreres ens permeten veure obres que normalment no estan al Museu, que són prestades per altres institucions o particulars.

Tipologia activitat

 Visita comentada

Nivells recomanats

Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat

Durada

1 h 30 min

Alumnes per educador

25 i 2 acompanyants

Inscripció

93 622 03 75 i
grups@mnac.cat

Exposicions temporals

La maleta mexicana Del 6 d'octubre de 2011 al 15 de gener de 2012

© International Center of Photography / Magnum

Foto: Robert Capa, [Ernest Hemingway (tercer per l'esquerra), el periodista del *New York Times* Herbert Matthews (segon per l'esquerra) i dos soldats republicans, Teruel, Espanya], a finals de desembre de 1937. Negatiu

El Museu Nacional d'Art de Catalunya, en coproducció amb l'International Center of Photography de Nova York (ICP), presentarà a Barcelona les fotografies realitzades per Robert Capa, Gerda Taro i David Seymour «Chim» a la Guerra Civil espanyola, de les quals s'havia perdut tot rastre des de 1939. Aquestes extraordinàries imatges, moltes inèdites, formen el que es coneix com la «maleta mexicana» i són sens dubte el conjunt de negatius recuperats més important del segle xx.

Entre aquests negatius es troben retrats fins ara desconeguts de personatges com ara Federico García Lorca; Dolores Ibárruri, coneguda com *La Pasionària*, o Ernest Hemingway. Els negatius trobats a la «maleta mexicana» també permeten contemplar les sèries senceres a les quals pertanyen algunes fotografies que van ser publicades al seu moment i que es van convertir en imatges icòniques de la Guerra Civil. Aquestes imatges poden ser ara llegides en l'ordre en el qual van ser preses, i aporten una informació interessantíssima sobre moments crucials del conflicte i els seus protagonistes, alhora que aporten llum sobre la manera de treballar dels tres fotògrafs, pioners del fotoperiodisme.

Déus i mites de l'antiguitat De febrer de 2012 a febrer de 2013

Denari de Barskunes, final del segle II aC

éssers mitològics propis de les seves creences, com ara Àrtemis, Atena, Zeus, Melkart, Bes o Tanit.

El segon àmbit de l'exposició està dedicat a la religiositat de les poblacions indígenes de la península Ibèrica.

El tercer àmbit analitza la presència de déus i cultes romans a Hispània fins a l'arribada dels visigots.

Catalunya i el gòtic internacional. De Lluís Borrassà a Bernat Martorell

De l'1 de març al 24 de juny de 2012 (títol i data provisional)

Guerau Gener i Lluís Borrassà, *Nativitat*, 1407-1411

L'etapa de l'art gòtic europeu que convencionalment es coneix com el «gòtic internacional» coincideix amb un dels cicles més rellevants i creatius en la història de l'art català. Els seus inicis se situen a finals del segle XIV i el seu període de vigència s'allarga fins a mitjan segle XV. En l'àmbit de la pintura, que serà l'eix privilegiat de l'exposició projectada, aquesta etapa ens ha donat alguns dels artistes catalans més rellevants de tots els temps, que tenen per això un lloc merescut en la història de l'art europeu, com és el cas de Lluís Borrassà, Rafael Destorrents i Bernat Martorell. GUERAU GENER

Suport i recursos educatius

Relacions curriculars: consulteu el Programa d'Activitats Escolars (PAE) editat per l'IMEB: www.bcn.cat/educacio/pae

Conèixer les col·leccions del Museu: col·leccions on-line a <http://art.mnac.cat>

Presentacions i jornades de formació: aquesta activitat no requereix sessió de formació per als mestres

Planta baixa

Sales d'exposicions temporals

